

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולם
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בלק תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

עבודה רזה. לפני אידיוהן - פרק ראשון דף יח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רנה תוספות

הוֹנָה השם - פירש הקונטרס: שדורשו בארבעים ושתים אותיות ועשה בו מה שהוא חפץ. ורוב השלם מפרשים שזיה קרא בפרשט אותיות של אל המיוחד באותיות של שאר הויתובות, וזה אין לעשות בדאמר בפסחים סוף פרק "עירובין" (נ, א) אל כאני נכתב אני נקרא. אני נכתב ביה ונקרא בא"ד. ונראה לרבינו עזקא שאין לחזיר אף אותיות ייה כמו שרגילין העולם, שדריי הוא שם המיוחד ועוד נראה לרבינו רבנא שיה דא אין לחזיר א"ד מאנני, דהא א"ד מאנני ייה מהמשא אין נמחקין, ש"ד משרי צ"ב מציאות נמחקין, וכן הוירא (שבעות, לה, ב) בפירוש רבנו גונאלי, משמע שא"ד מאנני הוא שם כמו ייה מה. ומידו נראה לרבינו עזקא לתת דבין דלא נמצא בכתוב, דמה שהוא נמצא כתוב בספרים של יומד שדוספורים בתבונה וזו נתבונה לחזיר את השם.

לחלתמר עבר - פירש הקונטרס: ומידו חקדוש הוירא דהא מוקדוק ב"ה. ונראה שלא היה כתוב בספר: "אלא מאי טעמא אינעש, דהנה בפרשטא דיה, ולכך הוצרך לתת טעם אחר.

מה אתה רואה - שדריי נראה בעיניו שזיה לו לראות שום דבר תימה, או מלאכים או דבר אחר. אי ממי, בשביל שזיה שומעין קול האותיות הודעות ולא היו יודעין מהו. **ואל** יתבל עצמו - אומר רבינו ומה דרובא שריאין מן עיניו נאם לעבירה, כגון על ידי יסורין שלא יוכל לעמוד בהם - או דא מצינו לחבל בעצמו, כי דהיא דגיטין (נ, ג) שביי ליהם שנשכח לקלן שחילול עצמם לים. **וכי** שלמי מאי אינכיד - יש מפרשים שזיה נותן לחשלתון מס מן חזונות למספר גולגולתם, ולכך היה שואל: כי שלמי מה אעשה, כי איך אתן מס העולם למספרו וכן יש לפירש ברש פירקא (עבודה זרה, ב, ג) שדוקים לחושבים בהם וזוהי ולטול מס מהם. אבל רש"י פירש שכל שעה שיעליל עושה, שיהיה בעמון וזו.

שלם
לחלתמר עבר - פירש הקונטרס: ומידו חקדוש הוירא דהא מוקדוק ב"ה. ונראה שלא היה כתוב בספר: "אלא מאי טעמא אינעש, דהנה בפרשטא דיה, ולכך הוצרך לתת טעם אחר.

לחלתמר עבר ברמיזה ב' - ומידו חקדוש הוירא דהא מוקדוק עם הצדיקים כחוט השערה (יבמות בא, ב) ואפילו לחלתמר יש לחוש לכבוד דרב. וקרא "דלא תלמד לעשות" במילי אורניתא תוקמה, כמו נטיעת קישואין דסנהדרין (סח, א) ודמות צורת לבנה דרבן גמליאל (ראש השנה דר, א). בקובץ - אהל וזוהי, כדכתיב (במדבר כח: א) "אל הקובה".

דקדוק - לפסוע פסיעות נאות, וכתבי (תהלים מ: א) "כל כבודו כח מלך צמח". **אשר** יש בקבוצי - דקדוק פסיעות כי דבא, לישנא אורניתא: שארם דורסן בגדלי, שאין חשובין בעיניו כלום. על כל דברי - אפילו דקדוק פסיעות, שאתה יושב ועוסק בתורה - וזה גורד על כך. דבר של פנים - שהחריבה את ביתו והרגה את חסידיו ועררין קיימת. כלום מעשה **כא** לידך - ואשמע הדין הדין נהנה. פועל של פורים - שהנחתם לסעודת פורים נתחלה ל' חולקים לעינים, וסבר הייתי שאינני של צדקה הוא, ולא מפרעתי מארנקי של צדקה מחלקי ויהא חלקי - דהואל דהיינו וחרתן בממנו. **אירא** בכך - כלומר, זו דהא שברה של תורה קלמנטריי - ממנוה עליה. תרקבא = חרי וקב, חצי סאה דגרי ודחובים. נקב נפשיה כתר דשמיא - דהתקין עיניי לבשרו כאחד מן הפרשים. **דשמיא אגא** - דרך נשים ל' מרתתא מרתה - כלומר אמתן לא יושב ופישט לך. ודגמורת בבא אמתן כפרק "מורבה" (דף פ, ב) מאן קדא נטרח שמואל, **פלגא פלג** - את השלטון, בכל עת שיעליל עולין פייסדו בממנו, וכי שלמי - כשיכלו הדברים, מנאי פלגא?

לחלתמר עבר - פירש הקונטרס: ומידו חקדוש הוירא דהא מוקדוק ב"ה. ונראה שלא היה כתוב בספר: "אלא מאי טעמא אינעש, דהנה בפרשטא דיה, ולכך הוצרך לתת טעם אחר.

שלא יתחשב עמהם - פירש רש"י לחזק לצור על העיר. ודבר בינו אלתן פירש: להיות
מספיק אנשי העבא של גוים.

שמובלין שם - פירש הקדושת: לשון "ובלעני איש"י. ודבריו הם פירש: מובלין - מובחים,
ולשון גנאי נקט. וכן משמע בירושלמי פרק "זרואה" ראה מקום שמובלין שם

לעבודה זרה. אומר: "זובח לאלילים יחרם".

מאי דוקא אמר מפני שמובלין, דא אין

מובלין שם ש"י. ודברן אסור אף במקום שאין

מובלין ונראה לפרש דהכי פירי: במקום שמובלין

מאי בנייהו? ודא ודאי אף במקום שמובלין פליג.

מחזיקו דבבנים דברדיהו מקום שמובלין. דאי

לא פליגי במקום שמובלין - לא דהא להם לחזיקי

אלא מה שדוסיפוי ע"י רבי מאיר. ולומר: אף

במקום שאין מובלין אסור. ועד יש לפרש: מאי

בנייהו? בין מקום שמובלין למקום שאין מובלין,

לרבנן דאסרי בתרייהו? ומסקי: נשא ונתן איבא

בנייהו.

אשרי

ומי יומר דהכי איבא? [אמר ליה: השתא חיות]. הו

הנהו כלבי דהו קא אכלי אינשי, שקל קלא שדא

בהו, הו קאתו למיכליה, אמר: "אלהא דמאר עניני"

שקבוה, ויהבה ליה. לסוף אשתמע מילתא בי מלכא,

אתיהו אסקה לזקיפה, אמר: "אלהא דמאר עניני"

אחתיה. אמרו ליה: מאי האי? אמר להו: הכי הוה

מעשה. אתו חקקו לדמותיה דרבי מאיר אפיתתא

דרומי, אמר: כל דהו לפרצופא דרין ליתיה. וזמא

חדא חיורה, רהט אבתריה, רהט מקפיהו, על לבי

זנות. איבא דאמר: בשלוי גוים חזא, ממש בהו

וזקח בהא. איבא דאמר: אתא אליהו דאמי הוה

בזונה, פרקתיה; אמר: חס ושלום, אי רבי מאיר הוה, לא הוה עבד הכי. קם ערק אתא

ללכל. איבא דאמר: מהאי מעשה, ואיבא דאמר: מפעשה דברוריא. תנו רבנן: הוחלף

לאיצטרינין ולקרום, וראה שם את הנחשים ואת החכרין, בוקין ומקין ומולין ולילין,

בלורין סלגורין - הרי זה מושב לצים. ועליהם כתוב אומר: "אשרי האיש אשר לא הלך וגו'

כי אם בתורת ה' חפצו", הא למדת, שדברים הללו מכאין את האדם לירי ביטול תורה.

ורמינהו: [הולכין]] לאיצטרינין מותר - מפני שצונו ונציל, ולקרום מותר - מפני ישוב מדינה,

ובלכל שלא יתחשב עמהם, ואם נתחשב עמהם - אסור; קשיא איצטרינין איצטרינין, קשיא

פרקים אפרקום בשלמא פרקום אפרקום לא קשיא: פאן במתחשב עמהו, פאן בשאין מתחשב

עמהו, אלא איצטרינין איצטרינין קשיא! - תנאי היא; דתנאי: אין הולכין לאיצטרינין מפני

מושב לצים, ורבי נתן מותר מפני שני דברים, אחר - מפני שצונו ומצאנו - ואחר - מפני שמעיד

על אשה להשיאה. תנו רבנן: אין הולכין למטריאות ולקרקסאות, מפני שמובלין שם ויבול

לעבודה זרה, דבר רבי מאיר: ורקמים ואמרים: מקום שמובלין אסור מפני חיש עבודה זרה,

ומקום שאין מובלין שם אסור מפני מושב לצים. מאי בנייהו? אמר רבי תינא: מפוראי: נשא

ונתן איבא בנייהו. דרש רבי שמעון בן פוי, מאי דכתיב: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת

רשעים וברדך חמאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב"? וכי מאחר שלא הלך, היך עמד?

ומאחר שלא עמד, היך ישב? ומאחר שלא ישב, היך לין? אלא לומר לך, שאם הלך - סופו

לעמוד, ואם עמד - סופו לישב, ואם ישב - סופו לזון, ואם לין - עליו הכתוב אומר: "אם

חכמת חכמת לך ואם צלת לבדך תשא". אמר רבי אליעזר: כל המתלוצץ - יסורין באין עליו,

שנאמר: "ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם". אמר להו רבא דרבנן: במשוחא, בעינא

מזיניכו דלא תתלוצצו, דלא ליתו עליכו יסורין. אמר רב קטינא: כל המתלוצץ - מוזהרין

במתגעטין, שנאמר: "משך ידו את לצעים". אמר רבי שמעון בן לקיש: כל המתלוצץ נופל

בגיהנם, שנאמר: "וד ידור לין שמו עושה בעברת דודן", ואין עברה אלא גיהנם, שנאמר: "וד ידור

לין שמו עושה בעברת דודן", ואין עברה אלא גיהנם, שנאמר: "יום עברה היום ההוא". אמר

רבי תינאי בר חנינאי: כל המתלוצץ גורם כלליה לעולם, שנאמר: "ועתה אל תתלוצצו פן

יחזקו מוסריכם כי כלו ונחרצה שמעתי". אמר רבי אליעזר: קשה היא, שתחיתיה יסורין

וסופו כלליה. דרש רבי שמעון בן פוי: "אשרי האיש אשר לא הלך" - למטריאות ולקרקסאות

של גוים, "וברדך חמאים לא עמד" - זה שלא עמד בקניניו, "ובמושב לצים לא ישב" - שלא

ישב בתהובלות, שפא יאמר אדם: הואיל ולא הלכתי למטריאות ולקרקסאות ולא עמדתי בקניניו אלך ואתגרה בשניה? תלמוד

לומר: "בבתותי יהנה ויטם וללח". אמר רב שמואל בר תינא: אמר רבי יונתן: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים" - זה

אברהם

מי יישר - שאמת ארך, שאנצל בתפלה זו. שקל קלא = פיסת רגבים, איתות - לשומר.

אסקה לזקיפה - לתליה. זקיפה = פורקא ששעולין בה. חיי - דלא מצטא

למחוקפת. אתא לבי זנות - כדי שאמור: לא זותא. אדורו על חזק עיניו, כחם ואתא

בא - טבל אתא מתאצבעותיו ומצין את חבירתה - כרבתיה - ודבקתו באילו היה גיגל

אצלה. איבא דאמר - משום האי מעשה ערק.

ואיבא דאמר: משום מעשה דברוריא - מעצם

אחת ליגלה על שאמור דבנים (קדוש פ. ב.)

נשים דעתן קלות קן עליהו, ואמר ליה: חיה,

סופך להתדת לדבריהם. וצא לאחר מתלמידיו

לנסותה לדרב עבירה, והפציר בה ימים רבים

עד שנתרצת, וכעשה לה חזקה עצמה, וערק

רבי מאיר מחמת כסופא. לאיצטרינין = מקום

שמנגנין את השור. ולבירום = מצור, ועשין

שם שחוק וליצנות. את הנחשים = מנחשים

ומנשפים. ואת החכרין = לחשי נחשים. בוקין

מקין לולין סלגורין - כולן מיני ליצנים הן. דא

לפרת - מוסקין ליה "כי אם בתורת' וגו',

מכלל דאזיל להכי לא בתורת ה' חפצו. שצוה

ונציל - אם רואה שינוי שם ידור - צועק

ותמתן להם ומציל. מפני ישוב מדינה -

ישראל הדרים באותה העיר, שזה מבקש בני

(ישבו) הרסוק להצילם. שלא יתחשב עמהם -

לחזק ולעשות עמהם מצור. שמעך עדות אשה

- אם רואה בחידי ישראל הרג שם מעיד

באשתו ומשיאה. שמובלים שם - מוסריני ערכי

עבודה זרה לתלמודו עליו לשון "ובלעני

איש"י (בראשית ל') עניי תניי על חיבור

ואסיפה, אמרישך בלע. מפני חשד - עבודה

זרה. שלא יחשדוהו בלכות זיבל לעבודה זרה.

מאי בנייהו - לרבי מאיר נמי בולחו אסור,

דא לרבי מאיר בולחו בחקיקת זיבל לעבודה

זרה ניהו נשא ונתן - לרבי מאיר נשא ונתן

(לעבודה זרה) אסור, דא "מפני שמובלין

לעבודה זרה" כשנא קאמר, וסבר דדאי מובלין

לעבודה זרה שם, ואיבא מעשה עבודה

זרה בידו. וקנין מישראל זה לצור עבודה זרה

ורבנן ודומפריש משום חשד ליצנות, ולמדי

אחרני לא חדיש - נשא ונתן מותר, ולא

ישישין לדמי עבודה זרה. אם הלך סופו לקמור

- "הלך" משמע בהתעבב בעלמא - סופו

לעמוד ולהתעבב ביעדים מעט. ודכי קאמר

אשרי שלא הלך, ומתוך שלא הלך לא נעמד,

ומתוך שלא עמד לא ישב, דא אם הלך - סופו

לעמוד ב"י. כל המתלוצץ פן יחזקו מוסריכם

כלה ונחרצה שמעתי, שמובלים = יסוריים.

משך - הקדוש ברוך הוא. ידו - הפותח ידו לזון

את הכל. מושבה פן הולצין, יום קבת היום

החוא - ביום הרין משעתי קרא, שנידון גוים

לגיהנם. מלישיאות = מלישיאות - חשבון

נאספק לשחוק וללצן. קנינען = צידת דהא על

ידי כלבים, וכל מעשיהם שלם שחוק ושנאה,

דוגמתו בשחשתי חולני (ס. ב.) זה משה קניני

הזה. למד לא גרסין הכי.

אברהם

אברהם

עבודה דרה. לפני אידיון - פרק ראשון דף ט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רנט

אשרי איש ולא אשרי אשה - אבל לעיל גבי "אשרי האיש" לא דייק הכי, ד"איש" משמע למעט אשה, ד"איש" משמע למעט איש אחר. **על** מנת לקבל פרס - פירושו: בתורה אם לא תבא שאלתו, כמו שעשין גוים. אבל אם אינו תורה - דמי להא דאמרין בפרק קמא דבבא ברוך (א, ב) ובפרק קמא דפסחים (נ, א) ודאיתא השנה (ה, א) דהניא "סלע" זה לעוקה על מנת שידא בני - דהי זה דביק גמור.

אמר רבא אמר רב סוחור - משמע שרב סוחור רבו מובהק היה, שדרי בכמה מקומות מצונו שגמור הרבה בדין שמו. ודא דאמר סוף "אלו מצאות" (בבא מציעא לג, א) אפילו לא דארי עניו אלא במשנה אחת, ומפרש רבא: בנן רב סוחור דאספריא לוי דרמא לטירון - דתם אית גרסי "רבא", ודאית רבא, ודאית פירושו: אפילו לא קבלתי ממנו אלא דבר זה, שאין בו כל כך דבר חידוש, איני גבי לקרוע עליו. **אמר** בעבירה - בדלות, פירושו: עשיתיה. ומה שלא אמר "קיימתי" - שאין לשון קיום שייך אלא בדבר מצוה, כי דהוא דסוף "במה מדלקין" (שבת לד, א) גבי "עשרתם עשרתם" דהלוקין את הבר, וקא אמר דרצין לממרינו בנחותא כי דהכי דליקבול מניה, וקאמר: אנא לא שמינא וקיימתי מסברא. ויש גרסי "עבירתי" בריש, ולא נדחיא, דאם בא לסתור ולתפאר שעבר על דבר חבמה.

ישלש
למוד תורה אלא מקום שלבו חפץ, שגמור: "כי אם בתורת ה' חפצו". לוי ורבי שמעון רבי ותבי קפיה דרבי וקא פסקי סידרא, סליק ספרא, לוי אמר: ליתו [לן] משלי, רבי שמעון רבי אמר: ליתו [לן] תילים, קפיה ללוי ואיתו תילים. כי מנו רבא: "כי אם בתורת ה' חפצו", פריש רבי ואמר: אין אדם לומד תורה אלא מקום שלבו חפץ. אמר לוי: רבי, נתת לנו רשות לעמוד. אמר רבי אבדימי רב חמא: כל העוסק בתורה - הקדוש ברוך הוא עושה לו חפצו, שגמור: "כי אם בתורת ה' חפצו". אמר רבא: לעולם לעמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ, שגמור: "כי אם בתורת ה' חפצו". ואמר רבא: בתחילה נקראת על שמו של הקדוש ברוך הוא ולבסוף נקראת על שמו, שגמור: "בתורת ה' חפצו ובתורתו יהנה ויזם וילזה". ואמר רבא: לעולם ילמוד אדם תורה ואחר כך יהנה, שגמור: "בתורת ה'", ודרי: "ובתורתו יהנה". ואמר רבא: לעולם ליגריס איניש ואף על גב דמשבח, ואף על גב דלא ידע מאי קאמר, שגמור: "גרסה נפשי להאבה" - "גרסה" חתיב, ולא כתיב "מהנה". רבא רמי, חתיב: "על גפי", וכתבי: "על כפא"! בתחלה על גפי, ולבסוף על כפא. חתיב: "בראש מרמים", וכתבי: "עלי דרך"! בתחלה בראש מרומים, ולבסוף עלי דרך. עולא רמי, חתיב: "שתה מים מבורך", וכתבי: "וגזלים מותר בבורך"! בתחלה שתה מבורך, ולבסוף וגזלים מותר בבורך. אמר רבא אמר רב סוחור אמר רב חונא, מאי דכתיב: "הו"ן מהקל מעט וקבץ על ד יד יד"ה"? אי עושה אדם תורתו בכליות וכליות - מתמעט, ואם קובץ על ד יד יד"ה, אמר רבא: ידע רבנן לא מילתא עקברי עליה. אמר רב חנן בר יצחק: אנא עבדיה וקיים בדי. אמר רב ישיבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה, מאי דכתיב: "לא יחרך רמיה צידו"? לא יתה ולא יארוך ימים ציד הרמאי, ורב ששט אמר: ציד הרמאי יחרוך. כי אתא רב דימי אמר: משל לאדם שצד צפרין, אם משבר בנפשי של ראשוה - פולס מתקיימות בידו, ואם לאו - אין מתקיימות בידו. "והיה קצץ שתול על פלגי מים", אמר רבי רבי ינאי: קצץ שתול ולא קצין נטעין, כל הלומד תורה מרב אחד - אינו רואה סימן ברכה לעולם. אמר לוי רב חסדא לרבנן: קעניא דאימא לכו מלתא, ומסתפא דשקביתו לי ואוליתו: כל הלומד תורה מרב אחד - אינו רואה סימן ברכה לעולם, שנקיחו ואול קמיה דרבא. אמר לוי: הני מילי סברא, אבל גמרא - מרב אחד עדיף, כי יחכי ולא

כדור, בעץ שתול יעשה תלמיד (ואת עצמו ליקל וללמוד מכל האדם, ולא בעץ נטוע להשתקע לפי רב אחד, כפרא - ללמוד חרפות וחיודור הלב לאחר שלמד ושגורה בפיו גירסת התלמוד.

אברהם אביו - בימי דור הפלגה היה. בסוף ימי פלג נפלגה הארץ, כדתיא בסדר עולם, אמר רבי יוסי: בנאי גדול היה עבר שקרא לבנו פלג, ואם האמר: בתחילת ימי כו, ופלג ראה את אברהם כמה שנים, דאא למאה תשעים ואחד דפלג גולד אברהם, ויהי פלג אחר כך כמה שנים. **במקום אנשי פלשתים** - כשרי ביניהם, דכתיב: "ויער אברהם בארץ פלשתים" כשהוא איש - כשהוא בחור בשכר, כשהוא בחור בשר, כלומר, ממחר להכיר בורא קודם ימי חקנה. **באיש** - גבור, ולא בשכר מצויו - שעבר את יוצרו מאהבת שמו ומאהבת מצות פיו, ולא שלש קיבול שכר. על מנת שלא לקבל פרס - ידו לכך עמו, לומר: אפילו אין סוף לקבל שכר, אורב אני את בוראי ודפץ במצותי. במקום שלבו חפץ - לא ישנה לו רב אלא מסכת שווא, מבקש הימנו, שאם ישנה לו מסכת אחרת, לא מתקיימת, שלבו על תאוהו. **חפצו** - באותו שאדם חפץ, מלבד חתיב "חפץ" - פסקי סידרא - פרישית על מקרא, סליק ספרא - סימנא את אחד מן הפסוקים. תילים - ספר תהלים. עושה לו חפצו - הכי קאמר קרא: כי אם בתורת - ה' עושה חפצו. נקראת על שמו - של ואותו תלמיד שגמור בה, וכתבי: "ובתורתו", דמשמע של כל אדם. **לישר אדם** - מרוב, עד שתהא גירסת התלמוד ופירושו שגורה לו בפיו, ואחר כך יתנה - יעניי בתלמודו לרבות מלתא למילתא להקשות ולתרי, ובראשונה לא יעשה כן, שנא יטיל, ודרי לא קמצא לו כל שעה ועוד, לאחר ששנה הרבה הוא מתיישב בתלמודו ומתריץ ודורש דבר חדש, ודרי נמי אמרין ב"בראש" (ברכות סג, ב) "הסכת" - הס ואחר כך בתו, ומיתין לתא דרבא תתם. ולא ידע מאי קאמר - שאין בידו ידע לפרש לו כלום. **גרסה** - לשון "גרש ורמל" וקראר בל, שלא היה טחון הדק, אלא בריחם של גרסות המתקלקל חיטה לשנים או לארבע ולערוך מאלכ, גרסה נפשי להאבה - מרוב האוהב לתורה הייתי שובר לפי היכולת, אף על פי שאני טוחנה דק לכנס בעומקה, חתיב על גפי - בתורה משתקע, "שלחה נערותיה לקרא" - תלמידי העוסקין בה, "על גפי משמע על כל כנפים, מושב שאינו קבוע, וכתבי - קרא אחרני: "על כפא" - מקום מבור קבוע, כמו דיק הכסא אנדל מרוב (בראשית נא), לישא אחרני: בתחילה "על גפי" - ויחיד בלא תלמידים, כמו "אם נפוגי רבא", בראש מרמים - מסתכל במתבוללות, ולבסוף על ידי - מורה הארזה ליען כל בור - מים מנסקי, וסוף כלים. באר - מים חיים, ואין פוסקי, בחילות - דריס דרבה ודחי, איני יכול לחזור עליו פעמים רבות, ומשכח על ד - מעט, חידון - נטרונקס "יהי ראיה", ציד הרמאי, שגמור: "שגמור" להראת מבא אני וכהם להעמיד גירסת דרבה, ודאא משכח ומקצר ימיו, דכתיב (דברים ל) "אשר הוא דחין וארוך ימיו", ורב ששת אמר יציר הרמאי הוא יחרוך - בלשון (שבת כ, ב) "אחריו אחריו", כלומר יש לו עונות לחרוך ולאכל. כל מי שלמד וגורס מעט מעט ומחזר עליו פעמים הרבה עד ששגור בפיו, ואחר כך חזר ולומד - למדונו מתקיים, וקרא אמתוה מתמהם וכי לא יחרוך מי שצידו רמיהו בנפשי - נשחך מתאן חזר ושחל במקום אחר. נטוע - מעיקר, ולא זז משם לעולם. כלומר, בעץ שתול יעשה תלמיד (ואת עצמו ליקל וללמוד מכל האדם, ולא בעץ נטוע להשתקע לפי רב אחד, כפרא - ללמוד חרפות וחיודור הלב לאחר שלמד ושגורה בפיו גירסת התלמוד.

ננטע - מעיקר, ולא זז משם לעולם. כלומר, בעץ שתול יעשה תלמיד (ואת עצמו ליקל וללמוד מכל האדם, ולא בעץ נטוע להשתקע לפי רב אחד, כפרא - ללמוד חרפות וחיודור הלב לאחר שלמד ושגורה בפיו גירסת התלמוד.

ישראל אדם שנותני ובר אלא ליומי - פירש הקונטרס: שני ימים מקרא שני ימים משנה ושני ימים תלמוד. ולשון "ליומי" דקון לפרש בן. מיהו אבתי איבא לאקשווי: מי ידע כמה חי? לכן נראה: "ליומי" - בכל יום. ולכן חקנו פסוקי התמיד ומשנת "אידויה מקומן" וברייתא דרבי שמעון: ונראה לרבינו רם, דאנו ששסוקין בתלמוד בבלי - דייני, כי הוא כלול במקרא במשנה ובתלמוד, בדמיון

בסנהדרין (כז, א): "בבלי" - כלולה במקרא, כלולה במשנה, כלולה בתלמוד.

אם פירן יתן בעתו - נראה לפרש לרוב רבני הלכות, דהארא, בדבסוקין - ובקונטרס פירש לענין קביעות עתים לתורה.

אשר תפסעה לעיל טו, א, ה"ג, לכיפה בו - ואת ספרה גרסי: אין עושין תבשיתין לעבודה זרה קטלות מן עובדות, רבי אלעזר אומר מותר. אכן נראה לא רם, דלא מסתברא שיהיה שם חנו לעשות לתלמוד תבשיתין עבודה זרה ואין לומר דשרי רבי אלעזר משום איבה כדמריה בפרק שני (עבודה זרה כו, א) לילד את הגוי, דלא דמי, והדמ דאי איבא איבה דליבא לאשמועי, אבל הכא איבא לאשמועי למימר דאסור לן למעבד שום תבשיתין עבודה זרה. ולכא למיזר נמי דאחא לאשמועיין בדדיעבד שכן מותר, דאם בן דייני רבי אלעזר דאמורא דגרמא דאמר: אם בנה שבוך מותר. ונראה לן דלא כתוב בספר רבני שלמה, מדלא פירש מני קטלאת.

מכוש אחרון לית ביה שיה פרוטה - ואם תאמר: מכל מקום הלא הוא אסור ליהנות ממנו עבודה זרה אפילו בפרות משוה פרוטה, ואם בן נמצא אסור מעורב בשכרו וש למר: כיון דבשכיל ממש לא התירו לן לא היה וגוי נתון ממנו משכירותו פרוטה, אם בן אין לו עליו שכר עבודה זרה כלל. ואף על פי שגוי מקפיד על פחות משוה פרוטה בגול, מכל מקום הכא ליבא פרוטה בריה דהא.

אלמא קסבר ישנה לשכירות מוחללה ועד סוף ודכיון נהי פירק "האיש מקדש" (קדושין מז, א) גבי הדא דרשע ל שירין נמנין וטבעת ואקדש אני לך איני מקדשת: ומפרש שטעמא דכיון דישנה לשכירות מוחללה ועד סוף אם בן כל פרוטה פרוטה היא לך מלוה, ודאי לית (מקלדש במלוה דאנין פרוטות. וקשה: מאי שנת מחללה דפרק "אידויה נשך" (בבא מציעה סד, א) גבי מרבין על השכר, דהא רוב ויסק דאמרי תרייהו שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף. ואמר רבא דקו בה רבן ברת מלאת ואקדשתו וקאריה רבא לומר: דודאי כל זמן שאין הפועל חוזר - אין לו שכר עד שיתקן, ואין לומר בעל הבית עליו מלוה בכל תלך, וכן מותר לדברת על שכר, דמיאבא אנן נטר. אבל אם פועל בא לחזור - מודו ברא דויכל לחזור וישראל שכר לפי מה עשהו בשבעה שחורו או קרי סוף. ואל נפקא לן כלל דהם ביהודה כשרה בשכירות מוחללה ועד סוף כדמריה דהם מקרא, ולא שייך אנן נטר כדאמריה. וגם אסור "כל תלך", ולא שייך מלוגא ישנה לשכירות אלא הכא וגבי קדושין לשכירות.

דאמר

משנה ואין עושין תבשיתין לעבודה זרה, קטלאת וגומים וטבעות: רבי אלעזר אומר: בשכר מותר. אין מוכרין להם במחובקר לקרקע, וכל מוכר הוא משקצין: רבי יהודה אומר: מוכר הוא על מנת לקיים. גמרא

הלא ליפלוז לישיני. "על פלגי מים" - אָמַר רבי תנחום בר חנילא: לעולם ישלש אדם שנותני, שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. - מי ידע איניש כמה חי? - פי קאמרין - ביומי. "אשר פירן יתן בעתו", אָמַר רבא: אם פירן יתן בעתו - ויעלהו לא יבול, ואם לאו - על המלמד ועל המלמד, עליהם תהתוב אומר: "לא בן הרשעים פי אם" וגו'. אָמַר רבי אבא אָמַר רב הונא אָמַר רב, מאי דקתיב: "פי רבים חללים פילח" זה תלמיד שחלא היגע לתורה וגו'.

ומורה, "עצמים כל הרוגיה" - זה תלמיד שהגיע לתורה ואינו מורה. ועד כמה? עד ארבעין שנין. והא רבא אורי! - התם בשנין. "ועלהו לא יבול", אָמַר רב אחא בר אדא אָמַר רב, ואמרי לה אָמַר רב אחא בר אבא אָמַר רב הונא אָמַר רב: שְׁאֵפִילוּ שִׁיתָ חוּלִין שֶׁל תַּלְמִידֵי חֻמֵּים צְרִיכָה תַלְמִיד, שְׁאֵמַר: "ועלהו לא יבול". וכל אשר יעשה יצליח, אָמַר רבי יהושע בן לוי, דָּבָר זֶה קָתוּב בַּתּוֹרָה וְשִׁנּוּי בְּנִבְיָאִים וּמְשׁוּלֵשׁ בַּפְּתוּבִים: כָּל הַעוֹשֶׁה בַּתּוֹרָה - נִכְסִיו מְצִלְיָין לוֹ; כְּתוּב בַּתּוֹרָה: דְּכִתְבִּי: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תִּשְׁתַּבֵּלוּ אֶת כָּל אִשֵּׁר תַּעֲשׂוּ"; שְׁנֵי בְּנִבְיָאִים - חֲסִידֵי מֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ יוֹמֵם וְלַיְלָה יוֹמֵשׁ כֹּסֶף הַתּוֹרָה [וְהָא] מִפְּדֵי הַנִּתִּיב בּוֹ יוֹמֵם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כָּכָל הַכְּתוּב בּוֹ פִי אֶז מַצִּילָה אֶת דְּרִכְךָ וְאֶז תִּשְׁבִּלִי, מְשׁוּלֵשׁ בַּפְּתוּבִים - דְּכִתְבִּי: "פִי אֶם בַּתּוֹרָה ה' חֲפָצוֹ וּבַתּוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמֵם וְלַיְלָה, וְהִיא עֲנֵן שְׁחֹל עַל פִּלְגֵי מִים אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעֲלֶיהָ לֹא יִבֹּל וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ". מִכְרִיו רַבִּי אֶלְפִּנְדֵּרִי: מֵאֵן בָּעֵי חֵי? מֵאֵן בָּעֵי חֵי? כְּנֻף וְאֵתוֹ בּוֹי עֲלָמָא לְבַיָּה, אָמַר לִיה: הֵב לָן חֵי! אָמַר לָהּ: מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים וְגו' נִצֵּר לְשׁוֹדֵךְ מֵרַע" וְגו'.

סור מרע ועשה טוב" וגו', שְׁמָא יֵאמֹר: נִצְרָתִי לְשׁוֹנֵי מֵרַע וְשִׁפְתֵי מִדְּבַר מְרֻמָּה, אֵלֶּךְ וְאֶתְרַהַר בְּשִׁנְיָה תַלְמִיד לומר: מִיֵּד מֵרַע וְעֵשֶׂה טוֹב" - אֵין מוֹב אֵלָּה תּוֹרָה, שְׁאֵמַר: "פִי לָקַח מוֹב נִחְתִּי לְכֶם מִתּוֹרַתִּי אֶל תַּעֲבֹדוּ". ה"ג עבודה זרה, אָמַר רבי אלעזר אָמַר רבי יוחנן: אם בנה - שָׁכַר מותר. פְּשִׁימָא, מְשִׁמְשִׁי עבודה זרה הן, וּמְשִׁמְשִׁי עבודה זרה בִּין לְרַבִּי יִשְׁמְעֵאל בִּין לְרַבִּי עקיבא - אֵין אֲסוּרִין עַד שְׁעָבְדוּ אָמַר רבי ירמיה: לֹא נִצְרָה אֵלָּא לַעֲבֹדָה זְרָה עֲצֻמָּה. הַנִּיחָא לְמָאן דְּאָמְרִי: עבודה זרה שֶׁל שְׂרָאֵל אֲסוּרָה מִיָּד, וְשֶׁל גוֹי עַד שְׁתַּעֲבַד - שְׁפִיר, אֵלָּא לְמָאן דְּאָמְרִי: שֶׁל גוֹי אֲסוּרָה מִיָּד, מֵאִי אֵיבָא לְמִימְרָא? אֵלָּא אָמַר רַבָּה בַּר עוֹלָא: לֹא נִצְרָה אֵלָּא בְּמִבְשָׁל אַחֲרֹן; עבודה זרה מֵאֵן קָא גְרִים לָהּ? גְּמַר מִלֵּאכָה, וְאִמַּת הָיִיא גְמַר מִלֵּאכָה? בְּמִבְשָׁל אַחֲרֹן, מְכּוּשׁ אַחֲרֹן לִית בֵּיה שְׁוֹה פְּרוּטָה. אֵלְמָא קִסְבְּרִי: יִשְׁנֵה לְשִׁכְרִית מִתְחַלְלָה וְעַד סוֹף.

דאמר

משנה ואין עושין תבשיתין לעבודה זרה, קטלאת וגומים וטבעות: רבי אלעזר אומר: בשכר מותר. אין מוכרין להם במחובקר לקרקע, וכל מוכר הוא משקצין: רבי יהודה אומר: מוכר הוא על מנת לקיים. גמרא

הלא ליפלוז לישיני - שלא יתחלף הלשונות, דהאי גריס משמעת בהאי לישנא דהאי גריס לה בלישנא אחרתא. ודא מילתא דאי, ומיהו תלמיד גריס מתורידו (לישני) משבש בגרסיה משום דמבבל לישנא. בידי - שני ימים מקרא ושני ימים משנה וכו', וכן כל שבוע ושבעה. אם פירן יתן בעתו - שייקב עתים לתורה. רשעים - חרי משמע, לומר ולמלוד, לישנא אחרתא: פירין יתן בעתו - שלמד ורעה פרי, כלומר מקראי מה שבטו בתורה, וזה עיקר. על המלמד ועל המלמד - שאסור ללמד תורה לתלמיד שאינו הגון, הפילה (שעלה) לו, ועל פסח - שלא מלאו ימיו, כלומר, תלמיד שלא מלאו ימיו - רבים חללו. ועצומים - המתעצמים והמדרשנים ומתאפקים מלהורח, הרגין את דורן. "ועצומים" לשון "עוצם עיניו" (שעלה לו), ועל פסח - חתם שבין, כלומר, תלמיד ארבעין שנין - משעלה, והא רבא אורי - וכל מי ימיו לאו ידא ארבעים שנין, דהא, בפרק קמא דרשבא השנה (דף טו, א) תבשין - בשאין בעירו גדול ממנו. שיתח חולין - של חכמים צריכה תלמוד, כדי להתלמד לרוב בלשונם, שהוא בלשון נקיה ועשיר ומרמא. ועלה - הדי דבר קל שבאלין, ותבשין "לא יבול", כלומר לא ילך לאיבוד. פשימא - דשכרו מותר, דאא כיפה זו לא עבודה זרה היא, דלא השמיש כלל עבודה זרה. בין לרבי יִשְׁמְעֵאל ובין לרבי עקיבא - דפלגי עבודה זרה עצמה מאמתי נאסרת בתבשית, מודו דאין אסורין. עד שייקרו - עד שישמשו בהן לעבודה זרה, בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה נא, ב) בברייתא בגמרא. לא נצריה - הא דרבי אלעזר. לא קל לעבודה זרה עצמה - שאם עשה ישראל לגוי עבודה זרה בשכר - פלוטא מותר. והא לפאן דאמר - כי שְׁכָר מותר דרבי יִשְׁמְעֵאל ורבי עקיבא דא. שֶׁל יִשְׂרָאֵל - ששעה ישראל לשרכו לעבודה לגוי. ושל גוי בפשתנך - זה עדיין לא נצריה, משום הכי שכרו מותר, שזו לעורך גוי נעשית. מאן קא גייס חל - להקראות עבודה זרה. מבשש האחרון - מכת קורנא האחרון. לית שיה פירושה - הלכך שרי, דשכירותא שאר במשכית לא מיתסר, דהא לא שכר עבודה זרה הוא. וקסבר רבי אלעזר: ישנה לשכירות מוחללה ועד סוף. וזה עדיין לא נצריה, משום הכי לא אמרינן בגמרא המלאכה הוא קונה כל השכירות, אלא כל פורחא ופורחא דעבד קמא קא קני אגרא. דפלוגא דא בקדושין (מתא קא): "עשה לי שירין גומים וטבעות ואקדש" כו, לא

משנה ואין עושין תבשיתין לעבודה זרה, קטלאת וגומים וטבעות: רבי אלעזר אומר: בשכר מותר. אין מוכרין להם במחובקר לקרקע, וכל מוכר הוא משקצין: רבי יהודה אומר: מוכר הוא על מנת לקיים. גמרא

הלא ליפלוז לישיני - שלא יתחלף הלשונות, דהאי גריס משמעת בהאי לישנא דהאי גריס לה בלישנא אחרתא. ודא מילתא דאי, ומיהו תלמיד גריס מתורידו (לישני) משבש בגרסיה משום דמבבל לישנא. בידי - שני ימים מקרא ושני ימים משנה וכו', וכן כל שבוע ושבעה. אם פירן יתן בעתו - שייקב עתים לתורה. רשעים - חרי משמע, לומר ולמלוד, לישנא אחרתא: פירין יתן בעתו - שלמד ורעה פרי, כלומר מקראי מה שבטו בתורה, וזה עיקר. על המלמד ועל המלמד - שאסור ללמד תורה לתלמיד שאינו הגון, הפילה (שעלה) לו, ועל פסח - שלא מלאו ימיו - רבים חללו. ועצומים - המתעצמים והמדרשנים ומתאפקים מלהורח, הרגין את דורן. "ועצומים" לשון "עוצם עיניו" (שעלה לו), ועל פסח - חתם שבין, כלומר, תלמיד ארבעין שנין - משעלה, והא רבא אורי - וכל מי ימיו לאו ידא ארבעים שנין, דהא, בפרק קמא דרשבא השנה (דף טו, א) תבשין - בשאין בעירו גדול ממנו. שיתח חולין - של חכמים צריכה תלמוד, כדי להתלמד לרוב בלשונם, שהוא בלשון נקיה ועשיר ומרמא. ועלה - הדי דבר קל שבאלין, ותבשין "לא יבול", כלומר לא ילך לאיבוד. פשימא - דשכרו מותר, דאא כיפה זו לא עבודה זרה היא, דלא השמיש כלל עבודה זרה. בין לרבי יִשְׁמְעֵאל ובין לרבי עקיבא - דפלגי עבודה זרה עצמה מאמתי נאסרת בתבשית, מודו דאין אסורין. עד שייקרו - עד שישמשו בהן לעבודה זרה, בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה נא, ב) בברייתא בגמרא. לא נצריה - הא דרבי אלעזר. לא קל לעבודה זרה עצמה - שאם עשה ישראל לגוי עבודה זרה בשכר - פלוטא מותר. והא לפאן דאמר - כי שְׁכָר מותר דרבי יִשְׁמְעֵאל ורבי עקיבא דא. שֶׁל יִשְׂרָאֵל - ששעה ישראל לשרכו לעבודה לגוי. ושל גוי בפשתנך - זה עדיין לא נצריה, משום הכי שכרו מותר, שזו לעורך גוי נעשית. מאן קא גייס חל - להקראות עבודה זרה. מבשש האחרון - מכת קורנא האחרון. לית שיה פירושה - הלכך שרי, דשכירותא שאר במשכית לא מיתסר, דהא לא שכר עבודה זרה הוא. וקסבר רבי אלעזר: ישנה לשכירות מוחללה ועד סוף. וזה עדיין לא נצריה, משום הכי לא אמרינן בגמרא המלאכה הוא קונה כל השכירות, אלא כל פורחא ופורחא דעבד קמא קא קני אגרא. דפלוגא דא בקדושין (מתא קא): "עשה לי שירין גומים וטבעות ואקדש" כו, לא

דאמר

משנה ואין עושין תבשיתין לעבודה זרה, קטלאת וגומים וטבעות: רבי אלעזר אומר: בשכר מותר. אין מוכרין להם במחובקר לקרקע, וכל מוכר הוא משקצין: רבי יהודה אומר: מוכר הוא על מנת לקיים. גמרא

דאמר

עבודה זרה. לפני אידיהן – פרק ראשון דף כ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

1 א לתן לחם חן - שלא יאמר "ממה גידו נאדם", הכי גרסינן: **אם** כן לכתוב **לא** לחונם
2 ב בקריאתו מלא, דמשמע לשון תניה, ודואו, **כא** לא תחנם - חסר: קרי ביה "לא
3 ג תחנם", לשון תניה קרקע, **תניא** נמי - דכולו לפי מציא קרא: לא תתן לחם תניה -
4 ד מודא כתיב "תחנם", קרי ביה: "תחנם", לא תתן לחם חן - קרי ביה "לא תחנם" לשון

דאָמער קראָ: "לא תחנם", לא תתן להם תְּחִינָה בְּקִרְקֶה. - האי "לא תחנם" מֵבִיעַ לִיָּה דְּחִיב קאָמער רַחֲמָנא: לא תתן להם חוץ! - אם פון, לִמְאָ קראָ: "לא תחנם", מאי "לא תחנם"? שְׂמַע מִיָּה תִּתִּירי. - ואֲפִתִי מֵבִיעַ לִיָּה דְּחִיב אָמַר רַחֲמָנא: לא תתן להם מִתַּנְתָּ שֶׁל חֲנּוּם! - אם פון, לִמְאָ קראָ "לא תחנם", מאי "לא תחנם"? שְׂמַע מִיָּה פִּדְלִהוּ. תִּנְיָא נִמְי חִבִּי: "לא תחנם" - לא תתן להם תְּחִינָה בְּקִרְקֶה; דְּחִיב אַחֵר: "לא תחנם" - לא תתן להם חוץ; דְּחִיב אַחֵר: "לא תחנם" - לא תתן להם מִתַּנְתָּ חֲנּוּם. וּבִתְרֵיהּ חֲנּוּם נִתְּנָא תִּנְיָא הִיא; דִּיתְיָא: "לא תאכִּלוּ כֹל בְּנֵלָה לֶבַד אֲשֵׁר בְּשִׁירְיָה תִּתְּנֶנָּה וְאִכְלָה אוּ מִכֹּר לִכְנִי", אִין לִי אֵלֶּה לֶבַד נִתְּנִינָה וְלִגְוֵי מִכְּבִּירָה, לֶבַד מִכְּבִּירָה מִנֵּין? תִּלְמִד לִזְמֹר: "תִּתְּנֶנָּה... אוּ מִכֹּר", לִגְוֵי בִּנְיָחָה מִנֵּין? תִּלְמִד לִזְמֹר: "תִּתְּנֶנָּה וְאִכְלָה אוּ מִכֹּר לִכְנִי",

עבודה זרה. לפני אידיה – פרק ראשון דף כ עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

שלא ידעו אדם ביום – האי קרא דרשה גמורה היא ולא אסמכתא, כדכונס פרק 'נערה שנתפתה' (כתובות מז, א). והקשה הרב רבינו אלעזר: אם כן מאי רבותיה דיוחנא, דאמרין פרק שני דחולין (ב, ג) 'נפיש לא ממונא' – שלא הדרתו ביום ובאי לידי טעמא בלילה? ואומר רבי יוחנן דמכל מקום רבותא היא ממה שהיה מציל עצמו מדרודה, מה שאם כן בשלל אדם דאני ניעול מהם בכל

יום, כדאמרין בבבא בתרא פרק 'גט פשוט' (קסד, ב); שלשה דברים שאין אדם ניעול מהם בכל יום: וקא חשיב הדרור. **ענינה** מביאה לידי יראת חטא – כדאמרין דשקלים גרים אפסא: יראת חטא מביאה לידי ענה, וקא סבר רבינו יהושע בן לוי דבסמוך דאמר: ענה גדולה מכולם. והקשה רבי יודנה פרידש, דאמרין במדרש: שלשה דברים שקלים זה כזה. יראת חטא, חכמה, ענוה וזה לומר, דהכי קאמר: דלא טניא ליה בלא הא יראת בלא חכמה ובלא חכמה בלא יראת, ושתייהם בלא ענוה וענוה בלא חשיבה.

חסידים לא נאמר אלא ענים – ואם תאמר: לא חביב נמי 'או דברת בחזון לדסידין' וכן כתיב 'לעשרין' וכו' לומר: היום חסידים חביב וכל ענין ענים, אבל לענין שבות הגאולה – פשיטא תולה אותם בשבועים וגדולים יותר. **ואי** אשמעין הני תרתי ולא ידע בשביתיה – והקשה הרב רבינו אלעזר: לישמעיה שחזר דידע שברא, וקמה דפסדא, וכל שכן אילו ויטאה לו דלא וזאף רז קתני. **בהמה** על מנת לשחוט מהו – תימנה, מאי בעי ומאי פלוגי רב סמאי ורבי יהודה בסמוך? הא אפילו בסתם אמרין לעיל: אימור לשחיטה ובזבא ולפירוש רבינו ששואל בן מאיר ולא מיידי לעיל אלא בפרה דוקא, נתייא, וכו' לומר: תפיקה קונטרס דבא מיידי בעגלים וסידיים שאסור למכור להם. הא

ולא בבגדי צבע [של] אשה, ולא בחמור ולא בחמורה ולא בעופות כוונן שווקין זה לזה, ואפילו מלא עינים במלאך המות; אמרו עליו על מלאך המות שבוילו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו, ותרבו שלוקה בידו ויטפה של מרה תליוה בו. פון שחוליה רואה אותו, מוידעו ופוחם פיו, ויוקרה לתוך פיו. מפנה מה, מפנה מסיבת, מפנה פניו מוקריותו; קרן וזית תניא. ולא בבגדי צבע [של] אשה' אמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו שטוחין על גבי כותל, אמר רב פפא: ובמדין בעליהן. אמר רבא: דיקא נמי, דקתני: 'ולא בבגדי צבע אשה', ולא קתני 'ולא בבגדי צבעונין', שמע מינה. אמר רב חסדא: הני מילי בעתיק, אבל בחתירה לית לן בה; דאי לא חימא הכי, אגן מנא לאשפורי היכי וידיקין? הא קא מסתפלי? ולמגעמך, הא דאמר רב יהודה: מין במינו מותר לתכנים במכחול בשופרת, הא קא מסתפלי? אלא בעבדיתיה טריד, הכי נמי בעבדיתיה טריד. אמר רב: מפנה מה. ניקא, פליגא דאבוה דשמואל, דאמר אבוה דשמואל, אמר לי מלאך המות: אין לא דחיששא ליקרי דארייתא, הוה פרענא בית השחיטה כבתייהו – דלמא תתיא טיפה מחתכה להו לסימין. 'מפנה מסיבת'. מסייע

ליה לרבי חנינא בר קהנא, דאמר רבי חנינא בר קהנא, אמר בי רב: הוציח שלא יסריח מתו, והפגנו על פניו. תנו רבנן: 'ונשמרת מכל דבר רע' – שלא יתרחק אדם ביום ויבוא לידי מומקא פלילה. מקאן אמר רבי פנחס בן יאיר: תורה מביאה לידי וזירות, וזירות מביאה לידי וזירות, וזירות מביאה לידי נקיות, ונקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי חסידות, חסידות מביאה לידי ענוה, ענוה מביאה לידי יראת חטא, יראת חטא מביאה לידי קרשה, קרשה מביאה לידי רוח הקודש, רוח הקודש מביאה לידי תחית המתים; והסידות גדולה מכולן, שנאמר: 'או דברת בחזון לחסידך'. ופליגא דרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: ענוה גדולה מכולן, שנאמר: 'וזה ה' אלהים עלי עין משע' ה' אתי לבשר עניים', 'חסידים' לא, נאמר, אלא 'עניים', הא למדת ששענה רבי משה בן 'אין מוכרין לתן' וכו'. תנו רבנן: מוכרין לתן אילן על מנת לקיץ וקוצין, דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר: אין מוכרין לתן אלא קצוצה; שחת על מנת למזון וגזון, דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר: אין מוכרין לתן אלא גזוח; קמה על מנת לקצור וקוצר, דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר: אין מוכרין אלא קצוצה. וצריכא, דאי אשמעינן אילן – בהא קאמר רבי מאיר, פון דלא פסיד משה ליה, אבל האי דכי משה לה פסיד – אימא מודי ליה לרבי יהודה; ואי אשמעינן בהני תרתי – משום דלא ידע שבחיהו, אבל שחת ידיע שבחיהו – אימא מודי ליה לרבי מאיר; ואי אשמעינן בהא – בהא קאמר רבי מאיר, אבל בהנהי אקמא מודי ליה לרבי יהודה, וצריכא. איבעיא לה: בהמה על מנת לשחוט, מהו? הים טעמא מאי שרי רבי יהודה – דלאו ברשותיה קיימו ולא מצי משה לה, אבל בהמה, פון דברשותיה דגוי קיימא משה לה, או דלמא לא שניא? תא שמע, דתניא: בהמה – על מנת לשחוט וזחוט, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר: אין מוכרין לו אלא שחוטתה. **משנה** אין משפירין להם פתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שזות, ובסוריא

ולא בבגדי צבע [של] אשה – שזכר את האשה כמו שהיא מלוכשת בהן, שמיפין אותה, ומחרדה ארורה. קרן וזית הוא – כשפונה לימין או לשמאל ליכנס ממזבז לכבד פונעין זה את זה בקרן וזית, דאניו ראה אותה מרדוק באה בגדו שיעים עינו, בעליהן – האשה ודחילה ללובשן. צבע אשה – משמע שומכרה. **בגדי צבעונין** – אינן של גשים, ומדנקי 'בגדי צבע אשה' משמע שומכרה. **בעתיק** – שלבשתן, וכבר ראה אותה מלוכשת בהן, וכשתחור וזרוא אותו נזכר ביהי. ודוקא בגדי צבעונין, לפי שהאשה נאה בהן ולא שכיח, אבל בגדי בגדים דשכיחו ואינן לזון לא מסק ארעיתא להדרה. בחתירה – שלא לבשוק מעלס. **לאשפורי** – כוונס המתקן בגדים חרשים. פון כניע – בדרכה בחדר חומר – לזרם להכניס בידים חדר חומר. כמכחול בשופרת – כמכחול הוא קיסם ששומכין בשופרת – קנה שהמכחול בתוכה. והקיסם קרוי 'מכחול' – שם שחולין בו. הא קא מסתפל – ותיא לעיל לא בחמור ולא בחמורה בעבדיתיה פריד – לכו על מלאכתה, ושוכח בהדרה, הוה פריגא בית שחיטה – לראות מבדוך בחמורה, אלמא מתוך ממש הואו ונשפית מכל דבר כח – וסמך ליה 'כי יזהר בך אש אשר לא יזהר טהור מקרה לילה', וקא מודד ליה להשמר שלא לידי חתירה – על ידי ששוכס בה, ועוד, שראא ומבין אזהרות שבה תשמר. וזירות – וזרין ותשמר קודם לכן שלא תבא בעבירה ליה, כי הא, דאניו מחרד לזון ליה שומא. וזירות – כשהעבירה בא לידי, והדי להשמע שלא יכשל ודכי אמרין ב'כל הבשר' בשחיטת חולין (חולין קע"ג, ב) מאי לאו חזרו ולא דבעי לה? ורזין קדים וקדיש ליה מעיקרא. נקיות – נק באין חטא פרישות – אף מדרב רישותו פרש, להחמיץ על עצמו. טהור – נע מלובן, ועדיף מנקי, ליה רוח הקודש – להשרות עליו שכניה. או דברת בחזון לחסידך – ולא נאמר 'ליראך ולעשרך'. שחת = תבואת חסין ושערין קודם שתמלא בדיקין, וכלעו פריציה. פשיח ליה – גר במחזור, ובמאט נתנו לו ישוב ותיציה בקרקע. אל ידע שבחיהו – אל ממכר שבה בחיוביה מנא ואילן, וקמה פסדא ואילן נזי נמי ולא פסדי מיהו לא ממכר דלשבת. אבל שחת – וזרעה לעינים, דבמה דמשהו ליה משכחת, ברא קאמר רבי סמאי – בשחת, משום דידע שבחיהו. דלאו ברשותיה קיימי – שחת ואילן וקמה בקרקע ישראל ינתה, ולא מצי להשחיטה, דשראל מעבב עלה, אבל בהמה – מני זון לה ברשותיה קיימא, על מנת לישחוט – מתנה עמו בפירוש. **משנה** אין משפירין פתים – לגוי בארץ ישראל, מיהו משום מזהר, דאסור אדאריחא דאי, שחוק להם תציה בקרקע. ואין צריך לומר שרות – דאיכא תרתי לאיסורא בדמפרש בגמרא. מריא – ארם עובד, וסמוכה לארץ ישראל. וכבישה דוד וחזבה לקדשתא איץ שריחאל שלא על פי הדבור ובלא ששים ריבוא, וקרי ליה 'כבישה' דידע.

משפירין

פון דברשותיה דגוי קיימא משה לה, או דלמא לא שניא? תא שמע, דתניא: בהמה – על מנת לשחוט וזחוט, דברי רבי יהודה; רבי מאיר אומר: אין מוכרין לו אלא שחוטתה. **משנה** אין משפירין להם פתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שזות, ובסוריא

משפירין

עבודה זרה. לפני אידיהן – פרק ראשון דף בא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רלה

האמר במשרשיא מוזה חובת הדר היא – פירושו: ואם כן לא לגור בהו שכירות
אטו מכירה, דמכירה לא מפיקה לה ממוחה, אבל בשדות במכירה מפקע לזו ממששה,
וש מפרשיש דאיתא אפילו למאן דאמר אין קנן לגי בארץ ישראל לחפקע מיד מעשר
בסוף "השולח" (גיטין מז, א), דמכל שחובת הפקעה מה שהיא עתה ביד היא וזאת
זוהי, שאיט מפרשיש מנענה מעשר, נמצא שאין

מקיימין בזה השהה מזהה תחלילה בה, אבל בית
אין כאן הפקעה, מפני שאין חבת נעצו חייב כיון
שאינן ראויים דר תבוכו. ולא נהירא, דאם כן מאי
קאמר בסמוך דרבי יוסי: שהה דאית ביד תרתי
גורו רבנן בשכירות אטו מכירה? הלא בשכירות
נפא איכא תרתי, דבשכירות נהיה איכא הפקעה
ממעשה, שלא יעשר הדר מאותה תבואה ועוד
קשיא, דלשון הפקעה משמע שמפקע החוב
למזרי מן הקרקע, ובאן אין הפקעה נמורה כיון
דאין קנן, שהרי גם עתה שהוא ביד הניי אי
זרע על ישראל תחתיב לעשוה לךכך נראה לפרש
דאיתא במאן דאמר יש קנן, ובשומכורו לגי
הוא מפקעה משמע מעשר, שאפילו זרע ישראל
מן התבואה דאפילו לא ימכורו לגי שלא עלה
ידיו בו ישראל – אין כאן חוב מוזה מן התורה
ואפילו אם שברא ישראל אתר דרדו תבוכה, דהכי
קיימט, וכן דאמר אמרין פרק ה'הכלה' (נעוטה
מד, א): השוכר בית בחוץ לארץ כל שלשים יום
מפורה מן המזוה, מנאן ואילך חייבה, בארץ
ישראל חייבת מדי – מכל מקום אין חובו בה
היה חייב, דמוראוימא מפרה לעלם ברכות
"ביתך" ולא שא אחרים, ואף על גב דדרשינן
"ביתך" – ביאתך, להניחה חוץ דרך ביאה, מכל
מקום חייב "ביתך" חייב, אבל כגון דאן חייב
לאחר שלשים יום מפני שהוא נראה בשלו, מדי
דזהה אטליה שאולה, דכל שלשים יום מפרה
מן הצניעה, והוא הדין לעלם מן התורה, משום
דרכיה "במכור" ולא עלה חייב, ורבנן דאן חובו
לאחר שלשים יום מפני שנראה בשלו.

קסבר כיבוש יחיד עשה כיבוש – תקשה דרב
רבינא אלחנן, דבפרק קמא דגיטין (ת, א)
דחבא דקנני בשלש דרביש שוחתה חורבא וכו',
ישראל ובשלהש דברים לחוצה לארץ, אמאי
לא חשיב הא מילתא דחבא, דבמכירתה בתים
ושכירתה שדות (שעות לארץ ישראל, ובשכירות
בתים) שוות לחוצה לארץ? דהא אפילו חורא
פליג, תנא, דקאמר: שעה רבא בחוצה לארץ
החוצה לכנס לא בטודה עכא בארץ ישראל
ואמר רבנן יצחק תנא שיהי, דאין לא דנחת
תנא לענינא, מכל מקום איכא למימר תנא שיהי
דארכשכונא דחבריה קסומות, **כיבוש** יחיד –
פרש הקוסטוס: שלא היה שם אחרים ותומכים

והשנים ברא, ויותר נראה כמו שפרש דרב רבינא יצחק מפרשו, דכל מה שכבש יחיד כגון יאיר בן מנשה אינו ארץ ישראל, אבל קשיא, דאי מארץ ישראל הוא – אין זה קרי כיבוש
יחיד, ואם מחוצה לארץ הוא – אפילו זהו שם ששים רבא קרי כיבוש יחיד! לכן נראה: כל שאין לו רשות לכבש קרא תחת לארץ, דכל זמן שלא שבב כל ארץ ישראל לא היה לו
רשות לכבוש חוצה לארץ, והכי איתא בספרי פרשת "עקב": שכבש דוד ארם נהרים וארם צובה, אמר לו הקדוש ברוך הוא: סמוך לפלשתי שף לא לבשה, ואתה חולך ומכבש חוצה
לארץ? שאמר "זאת יהוסי יושב ירושלים" וגו', **אלפי** דלפני לא סימנא כחשולא הוא, כלומר, כלולי לאי לא חיישינן, אין ימני, כיון דאיסור שכונה יבא יחיד
לישראל, קרי ליה מבושל לפני שמי.

אם במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו – יש לפקע על מה שזכרנו בהם ארץ למכור ולהשכיר בתים לגויים לא לבית דירה, ויש רוצים להכריח לארץ ישראל על ידי פירוש שנוכחי
בחסותאם (רפ"ב ע"ג באן לא יסביר אדם בזה לגי מפני שידעו ששכונתו לחובב עבודה זרה, אפילו הכי משכירין להם ארורות ופונקטאקא על גבי פלחיה ששכונתו
לחובב עבודה זרה, מפרק השעם משום ששולח בן מקום שמכניס עבודה זרה בקביעות בין שאינו מוכניס, ובחזק שאומר אינו מכניס עבודה זרה בקביעות שרי, ולפי זה בעת שהגנים
שכונתו אינם מוכניסין לבתיהם אסרה הדין לארץ בקביעות אלא כשיש שם מה או שנטה למוח, וגם אחת שעה אין עובדי אלהם – מותר, באן, משום אין יראה נמורה, כי יש להחלט שעם
הדין ארורות וארורות רשעא לא אסרה התורה אלא בבית העבודה זרה דכתיב: "לא תביא תועבה אל ביתך", וכלשון אפילו דרך ערש אסור, אבל אונתה בתים שאינם עשויים לזירה
לא אסרה תורה, ולכן ארורות וארורות, רבינו חיים כהן היה מביא ראיה לחתיו, דמירטסין קורבנאמא אן במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו, ולא במקום שזכרנו למכור
– מוכר אף לבית דירה, ומשכיר אף לבית דירה, והיה נראה לו השעם, דבחוץ לארץ לא מיקרי "ביתך", אלא בארץ, וקשה בה טובא דהא, כי אין נראה לרבינו יצחק שיצטרע ישראל בחוץ
לארץ מנה, דאפילו למאן דאמר אין קנן לגי בארץ ישראל, בחוצה לארץ מיהא יש לו קנן ועוד קשה לרבי יהודה, דגבי מוזה דכתיב "ביתך", הכי נמי תימא ימי שיש לו בית בחוצה
לארץ

משכירין להם בתים – ולא גורין אטו מכירה, דאי נמי אתי ליהי מכירה לא עבר
אראווייתא, דכי כתיב לא תתן להם לזון ותניה – בארץ ישראל כתיב, דחשיבא תנייתא,
ומזה מכירה לכתחילה, דגורין משום מכירה דארץ ישראל, אבל לא שדות – דאיכא
תרתי לאיסורא, ויחוצה לארץ – דמרחק, ולכא למיגור מכירה דהתם אטו מכירה דארץ
ישראל, מוכרין בתים ומשכירין שדות – אבל

מכירה ושדות לא, כיון דאיכא תרתי – גורין, 1
שעמא דרבי יוסי מפרש בנימאי, אף במקום 2
שאמרו להשכיר – בתים, לא לבית דירה אמרו, 3
אלא לאשמועשי בדין בעיני דמרחק, אפילו 4
שנקראת על שמו – והרואה שנחממין בשבת 5
אומר שדבליים שלוחין על ישראל חן, **גמרא** 6
חובת הדר הוא – ולא חובת הבית, הלכך אבל 7
אשקעתא, דכתיב "ביתך" – דרך ביתא, אלמא 8
למי ששכנע ויחוצה לחובב אודר רבנא, היא 9
נפא נותר – שכירות אטו מכירה, והא שכירות, 10
שהיה מוכר דנותר לאיסורא חייב – דקא סלקא 11
דעתן משום שכירות דארץ ישראל איתסר, 12
שפי' כיבוש – ובמכירה דסוריא איכא איסורא 13
בין בתים בין שדות, הלכך שכירות שדות 14
דסוריא לא גוריה היא משום שכירות שדות 15
ישראל, אלא משום מכירות שדות, דלא גוריה 16
היא אלא איסורא דאריותא, ומזהה לא אמור 17
בה רבנן למיגר שכירות דבתים אטו מכירה 18
אבל שדות דאיכא תרתי גור – שכירות אטו 19
מכירה, ובתנא לארץ בני שדות דאית בהו 20
תרתי גורו בהו רבנן – דמשכירין לא מוכרין, 21
משום מכירה דארץ ישראל, רבי יוסי אוסי 22
בארץ ישראל משכירין להם בתים – ולא גורין 23
אטו מכירה, אלא שדות – דאיכא מנכירין 24
תרתי לאיסורא – שוות שכירות אטו מכירה, 25
הכי נרשין: קסבר כיבוש יחיד לאו שפי' כיבוש 26
– הלכך ליכא איסורא במכירת בתים, שדות 27
דאית בהו תרתי גורו בהו רבנן – מכירות, 28
סבורא אטו תרתי גורו בהו רבנן – ויחוש דלמא 29
אויל האי ישראל – דשרית ליה לזבני לחד גו, 30
ומזבני לחד גו, ואיל – האי גוי ומזבני לחד 31
לתרתי פליגי יחיד, ומעבד להשליש לעצמה, 32
ואיכא שכונה, סיפקרין – דסנין, אלפי דלפי 33
כי – כלומר, כלולי האי לא חיישינן, 34
וסתמא

בהו תרתי – לא גורו בהו רבנן, 1
ובחוצה לארץ מוכרין" וכו', מאי מעמא? שדות 2
גורין, אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה ברבי יוסי, אמר רב יוסף: 3
שכונה, וקמה שכונה? תנא: אין שכונה פחותה משלושה בדי ארם, ולהוש פחותה ארבע 4
ישראל ומזבני לחד גוי, ואילו היחיד ומזבני לא לתרי! אמר אביי: א"לפני 5
ד"לפני" לא מפקדין, ואף במקום שאמרו להשכיר, מפלל דאיכא דוכחא דלא מוגרי; 6

וסתמא

עבודה רדה. לפני אידיהן - פרק ראשון דף כב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

אידיהן לרבי שמעון בן אלעזר לית ליה - והאי דנקט בותי, דמשמע, דהי נהי שרי - לא טעמא משום אריותא, אלא משום דאמרין ליה לא תעשה בה מלאכה בשבת וציתא, א"ה - דבותי יעשה בה מלאכה בחולו של מועד, מאי אריא - דקתי נבי בותי מפני שנקראת על שם תיפוק ליה - בדלא חסר נמי איבא משום "לפני עור", וכותי גר וזה ומצוה על המצות בישראל, ולא דמי לגר

העשה מלאכה בשבת, שהגיוס לא הוזהר
עליה, מוריקא = זוהי נזות כרכום, נקיש
בשבתא - לחדוש לזרוע ולקצור, שקבילו
שדה באריותון מבעל עיניו, ומתקבלה
הטעם על ענינה לעוסק בה ביהוה, לא יאמר
ישראל - טול אתה חלקי בשבת, ליה שניעשה
שלוחו על צד הדין המוטל עליו, ואם התנו
מתחילה - קודם שהוטלה עליו, מותר - דהא
לא קבל עליה ישראל עבודה שבתא, ואין הגר
שלוחו, ואם באו לחשבון - לא "אחתה"
מתחלה, קא, אלא מועילא באנני נפשה איה
כלומר: אם קיבלו סתם ועשו סתם, ועייל הגר
בשבת וישראל בחול ולא עושה ישראל, ובאו
לחשבון לאחר זמן, לומר: כמה ימי שבת נעלה
אשר, ואני אסור בגזל ימי החול: אסור - דשבת
שבת הוא נטל, דגלי דעל הגר שליחו היה, רב
נביה מבי כתיב אסר - לאו הכי היה עובדא,
אלא מתי דעילה, אמת - ישראל וגו קיבל
שדה בשותפות ונטעה, ויטלו החצי בין שניהם,
ותעסקו בו כל כרכו שני ערלה ואכלו, וישראל
קבל שני שנים אחרות כגון אכלו, שריא ליה
הדיוט גמור וזהו, דהא אף על גב דקיבלה
יחד לבתחילה, ואמר לו ישראל וזה אתה עובד
בשלש שנים הללו ואני שלש אחריהם - אם
כאן אסור שליחות, אמת - ישראל נמי שרי
לשבתה, ואי משום אביה, שישראל אוכל
בגנוג ומנצח נהנה מפירות ערלה שמכר - אין
זה נהנה, שכן המושט, שנה שנה עובד הוא
אוכל, וזה אורחיה רבינא - ואם כן הוא
תובטא: יבי שבת אסור שליחות במלאכה, מה
שאין כן בערלה לפיכך יביע - דמקנתה: שריא
לבתחילה מתוך אמת, אמת - כישראל אסור שליחות
דמלאכה שרי ואף על גב דנטיא תנאה
לישראל, והוא הדין לערלה, סתמא מאי -

שקבילו סתם ועשו סתם, וי בשבת וישראל בחד בשבת, ולא אמר ישראל מעולם, טול

אתה את השבת ואני בחול, מזה חילוק סתם וזה יכיר ישראל את השבת אם

באו לחשבון - הוכיח לו ישראל של שבת באותה חלקה, וגלי דעתיה שדלוחיה הוא,

א"ה סתמא - דאף בשעת חלוקה סתם מותר,

חרון עולך לפני אידיהן

משנה אין מעמידין בתמה בפניקראות - ששעוין להתאכסן עוברי דרכים שזמעים
שבר בעלמם, שחשוין על התיבוע - ובני נחאסור בה, דכתיב (בראשית ש) ויהיו
לכשר אחד" יצאו בתמה היה ועקו, ויש כאן "לפני עור לא תתן מכשול", נמרא

מתחלה, וזהו היכא שלקחו הישראל במשכב, נראה שאין צריך לתחנת כלום, כיון שהוא ברשות הוא ושכר התנור לו ישראל מרביט שהניו נתון לו, ולא חלקו קונה חלק בתנור,
דדוקא נקט "לקחו", והתק מלשון רבינו יהודה, תא שנה אם הנתן מתחלה מתנור הוא סתמא אסור - אלא חלקו לידוק מרישא לו לומר: דאיכא למימר דהנתן חרין חרין סתמא, ואם משום
דבעי למיתני סיפא: ואם הנתן מתחלה מתנור, אף על פי שהנתן לו כן פרישנו, וא"כ באו לחשבון אסור הוא סתמא שרי - ואם תאמר: לימא דהכי קאמר אם באו לחשבון אסור אפילו הנתן

מתחלה ויש לומר: דסבידא ליה דודאי אם הנתן מתחלה מתנור בכל ענין,

הדרן עולך לפני אידיהן

אין מעמידין בתמה בפניקראות - ששעוין להתאכסן עוברי דרכים שזמעים
ואין קרא דבאמר רב דעל פריק קמא (ד), ובני נחאסור בה, דכתיב (בראשית ש) ויהיו
לכשר אחד" יצאו בתמה היה ועקו, ויש כאן "לפני עור לא תתן מכשול", נמרא
מתחלה, וזהו היכא שלקחו הישראל במשכב, נראה שאין צריך לתחנת כלום, כיון שהוא ברשות הוא ושכר התנור לו ישראל מרביט שהניו נתון לו, ולא חלקו קונה חלק בתנור,
דדוקא נקט "לקחו", והתק מלשון רבינו יהודה, תא שנה אם הנתן מתחלה מתנור הוא סתמא אסור - אלא חלקו לידוק מרישא לו לומר: דאיכא למימר דהנתן חרין חרין סתמא, ואם משום
דבעי למיתני סיפא: ואם הנתן מתחלה מתנור, אף על פי שהנתן לו כן פרישנו, וא"כ באו לחשבון אסור הוא סתמא שרי - ואם תאמר: לימא דהכי קאמר אם באו לחשבון אסור אפילו הנתן

מתחלה ויש לומר: דסבידא ליה דודאי אם הנתן מתחלה מתנור בכל ענין,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

רלט עבודה רדה. לפני אידיהן - פרק ראשון דף כב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

אידיהן לרבי שמעון בן אלעזר לית ליה - והאי דנקט בותי, דמשמע, דהי נהי שרי - לא טעמא משום אריותא, אלא משום דאמרין ליה לא תעשה בה מלאכה בשבת וציתא, א"ה - דבותי יעשה בה מלאכה בחולו של מועד, מאי אריא - דקתי נבי בותי מפני שנקראת על שם תיפוק ליה - בדלא חסר נמי איבא משום "לפני עור", וכותי גר וזה ומצוה על המצות בישראל, ולא דמי לגר

העשה מלאכה בשבת, שהגיוס לא הוזהר
עליה, מוריקא = זוהי נזות כרכום, נקיש
בשבתא - לחדוש לזרוע ולקצור, שקבילו
שדה באריותון מבעל עיניו, ומתקבלה
הטעם על ענינה לעוסק בה ביהוה, לא יאמר
ישראל - טול אתה חלקי בשבת, ליה שניעשה
שלוחו על צד הדין המוטל עליו, ואם התנו
מתחילה - קודם שהוטלה עליו, מותר - דהא
לא קבל עליה ישראל עבודה שבתא, ואין הגר
שלוחו, ואם באו לחשבון - לא "אחתה"
מתחלה, קא, אלא מועילא באנני נפשה איה
כלומר: אם קיבלו סתם ועשו סתם, ועייל הגר
בשבת וישראל בחול ולא עושה ישראל, ובאו
לחשבון לאחר זמן, לומר: כמה ימי שבת נעלה
אשר, ואני אסור בגזל ימי החול: אסור - דשבת
שבת הוא נטל, דגלי דעל הגר שליחו היה, רב
נביה מבי כתיב אסר - לאו הכי היה עובדא,
אלא מתי דעילה, אמת - ישראל וגו קיבל
שדה בשותפות ונטעה, ויטלו החצי בין שניהם,
ותעסקו בו כל כרכו שני ערלה ואכלו, וישראל
קבל שני שנים אחרות כגון אכלו, שריא ליה
הדיוט גמור וזהו, דהא אף על גב דקיבלה
יחד לבתחילה, ואמר לו ישראל וזה אתה עובד
בשלש שנים הללו ואני שלש אחריהם - אם
כאן אסור שליחות, אמת - ישראל נמי שרי
לשבתה, ואי משום אביה, שישראל אוכל
בגנוג ומנצח נהנה מפירות ערלה שמכר - אין
זה נהנה, שכן המושט, שנה שנה עובד הוא
אוכל, וזה אורחיה רבינא - ואם כן הוא
תובטא: יבי שבת אסור שליחות במלאכה, מה
שאין כן בערלה לפיכך יביע - דמקנתה: שריא
לבתחילה מתוך אמת, אמת - כישראל אסור שליחות
דמלאכה שרי ואף על גב דנטיא תנאה
לישראל, והוא הדין לערלה, סתמא מאי -

שקבילו סתם ועשו סתם, וי בשבת וישראל בחד בשבת, ולא אמר ישראל מעולם, טול

אתה את השבת ואני בחול, מזה חילוק סתם וזה יכיר ישראל את השבת אם

באו לחשבון - הוכיח לו ישראל של שבת באותה חלקה, וגלי דעתיה שדלוחיה הוא,

א"ה סתמא - דאף בשעת חלוקה סתם מותר,

חרון עולך לפני אידיהן

משנה אין מעמידין בתמה בפניקראות - ששעוין להתאכסן עוברי דרכים שזמעים
שבר בעלמם, שחשוין על התיבוע - ובני נחאסור בה, דכתיב (בראשית ש) ויהיו
לכשר אחד" יצאו בתמה היה ועקו, ויש כאן "לפני עור לא תתן מכשול", נמרא
מתחלה, וזהו היכא שלקחו הישראל במשכב, נראה שאין צריך לתחנת כלום, כיון שהוא ברשות הוא ושכר התנור לו ישראל מרביט שהניו נתון לו, ולא חלקו קונה חלק בתנור,
דדוקא נקט "לקחו", והתק מלשון רבינו יהודה, תא שנה אם הנתן מתחלה מתנור הוא סתמא אסור - אלא חלקו לידוק מרישא לו לומר: דאיכא למימר דהנתן חרין חרין סתמא, ואם משום
דבעי למיתני סיפא: ואם הנתן מתחלה מתנור, אף על פי שהנתן לו כן פרישנו, וא"כ באו לחשבון אסור הוא סתמא שרי - ואם תאמר: לימא דהכי קאמר אם באו לחשבון אסור אפילו הנתן

מתחלה ויש לומר: דסבידא ליה דודאי אם הנתן מתחלה מתנור בכל ענין,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

לית הלתא בוחדיה כיון שיש מהלכות במסכת פרה (פרק שני משנה א) ובתרי מסכתא לבלי עלמא אי סדר,

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף כב עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל" - (שטיינזלץ)
תוספות רש"י

ורמיניה לוקחם מהם בהמה לקרבן - תמיד: אחרותיו מבייאת אמתניתין, לדימי
מתניתין אהרדי: "אין מעמדין", ורמיניה: "מקום שנתנו למכור מוכרין", אלמא
לא חיישין לקרביה, ולשני נמי ברמישני הבא ועוד קשה: אמאי לא שני הבא שיתרא קמא
דרב לעיל (ור, יב): מקום שהתירו למכור בו? ויש לומר: והדאי רומאי דמתניתין כבר מרמזה

ורמיניה: לזקחין מזה בהמה לקרנן, ואין חוששין לא
 משום רובע ולא משום נרבע, ולא משום מוקצה
 ולא משום נעבד, בשלמא מוקצה נעבד, אם איתא
 דאקצייה ואם איתא דפליחה - לא היה מביין ליה,
 אלא רובע ונרבע לחוש! אמר רב תחילתא אמר רב
 שלא בר אבינא משמיה דרב: גוי חס על בהמתו
 שלא תעקר - התינה נקבות, זכרים מאי איכא
 למימרא? אמר רב כהנא: הוואל ומכחשין בבשר.
 אמר הא דרתיא: לזקחין בהמה מרועה שלהן, לחוש
 דלקא ברבעה להו - רועה שלהן מתירא משום
 הפסד שכי - אלא הא דרתיא? אין מוסרין בהמה
 לרועה שלהן, למימא: רועה שלהן מתירא משום
 הפסד שכי! - אינהו דיעו בהדדי מרתתי, אגן
 דלא דעינן בהו לא מרתתי. אמר רבה, היינו דאמרי
 אינשי: מתקבא גללא בעו, רגלא בחבריה ידע -
 אי הכי, זכרים מנקבות לא גיבון, דהיישנין דלקא
 מרבעא ליה עילוף! - פיון דמינאי בה מרתתא -
 אלא הא דרתיא רב יוסף: אומילתא לא תרבי בלכא
 ולא תשרי בר פי רב באושפאז; בשלמא בר פי רב
 צניע ליה, אלא בלכא פיון דמינאי בה מרתתא!
 פיון דכי שריא אימא אומנא מסקריא אבתרה, מימי
 אמרי אינשי: האי מסקריא אבתרה - משום אומנא
 דקא מסקרי. נקבות אצל נקבות מאי מעמא לא
 מיחדינן? אמר מר עוקבא בר חמא: מפני שהגוים
 מצויין אצל גשר חבריהן, ופעמים שאינו מוצאה,
 ומוצא את החברה ורובעה, ואיפיעית אימא: אפילו
 מוצאה נמי ורובעה, דאמר מר: תכיבה עליהן בהמן
 של ישראל יותר ממשותיהן; דאמר רבי יוחנן: בעשה
 שבא נחש על תיה הפול בה וזהבא - אי הכי,
 ישראל נמיו - ישראל שעמדו על הר סיני - פסקה
 וזהבמן, גוים שלא עמדו על הר סיני - לא פסקה
 וזהבמן. איפיעית להו: עופות מאי? לא שמע, דאמר
 רב יהודה אמר מר שמואל משום רב תנאי: אני ראיתי
 גוי שלקח אחר מן השוק, ברעה, חנקה, צלאה ואינו
 ראיתי ערבי אחד שלקח ירך מן השוק וחנק בה

הרגל חבורה ידע – בקונטרס גרס' "רגל" בריש, לשון רגיל' כמו "ל רגל על לשון" 52
 במשפט "ל ימול פיר – לל פומיה, דחל קאמר שר' חנניא בון מרבי, כון דהוא פיר" 53
 שנאמר: "ל עמדה, למרש ופיר וכן: ומקשינן ודל וואני עמדין על העיקר" 54
 לנעמר מנייה, ובמדרש נמי משמע "דו'רגל" לשון מעילתא, דקאמר: מנן קמירא בתורה שקר 55
 ש"י פירש "מל'גיל" לשון שקר ומקשינן קרולתו בריבין, וקשיא, אמר על נא אידיה גירא 56
 דאזרחיב נפאס קמירא דל' **קול** שם שם, דאזרחיב על דל ש"י – גירא 57

[illegible]

רְבֵעָה, חֲנֻקָּה, צִלְאָה וְאַכְלָה. וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מְדִיפְתִּי: אֲנִי
יָרֵד מִן הַשּׁוּק וְחֻקָּק בָּהּ בְּדֵי רְבִיעָה, רְבֵעָה, צִלְאָה וְאַכְלָה.
רבינא

סוף. ורבינו חם גרס בפרוש הערוך: "דגלא" ברליה, לשון שקר, שכן מותרם (משלי טז) אשד" (שבת סא, א) שני תלמידי חכמים המגילין זה לזה בהלכה הקדוש ברוך הוא אודוק, זה לבי הקדוש ברוך הוא אודוק, ולהביא קאמו: הוא דיער ערואת דשעתה. ולית ליה רבה אודוק דאודוק שפירא. פירוש: שחק על פי של יקרא האלף; שנאמר "ודעלו עלי אהבה. אבל זאת ערואת שפירא במקום. **דאב"ר** מר רביבה עליהם בדמותם של ישראל – לא נודע אבא

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף כג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רמג

הוספות

רבינא - מהדר לתרוצי מותניתן וברייאת דלעיל: לעולם חשירי, ומתניתין לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבא לה, וברייאת דקתני אין חוששין משום רובע משום גרבע דיעבד, דמשום לשבער בקעית למסירה דלמא כבר רבעה, ולכבר ארבעה לא חוששין. וטנא הישרא - דלמדי דחשירי ביה שני לן בין לכתחילה בין דלעבד, ולכתחילה לא מיתירין ליה בהירוצי והבא איתמוד לא

רבינא אמר, לא קשא: הא לכתחלה, הא דיעבד. ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד? דתנן: לא תתייחד איש עם הן, מפני שחשורין על הערוה; ורמיהו: האשה שנחבשה בידי גוים, על ידי מומן - מותרת לבעלה, על ידי נפשות - אסורה לבעלה! אלא לא שמע מניה: שאני לן בין לכתחלה לדיעבד. - מפאי? דלמא תלינן איקא קל: אפילו דיעבד נמי לא, והבא תימרא טעמא - דמתיירא משום הפסד ממונו! תדע, דקתני סיפא: על ידי נפשות אסורה לבעלה, ותו לא מדי. רבי פדת אמר, לא קשא: הא רבי אליעזר, הא רבנן; דתנן גבי פדת תפארת, רבי אליעזר אומר: אינה נקחת מן הגוים, והכמים מותרין; מאי לאו בהא קמפליג, דרבי אליעזר סבר: חיישין לרביעה, ורבנן סברי: לא חיישין לרביעה? - מפאי? דלמא דכולי עלמא לא חיישין לרביעה, והבא היינו טעמא דרבי אליעזר - דרבי יהודה אומר רב, דאמר רב יהודה אומר רב: הניח עליהן עודה של שקין - פקלה, ובעלה עד שתמשוך בה; מר סבר: חיישין, ומר סבר: לא חיישין; לא סלקא דעתך, משום יניחא פורקא לא מפיסד טובא. - הכי נמי לימא: משום הניחא פורקא לא מפיסד טובא! - התם יצרו תולפא, ודלמא דכולי עלמא לא חיישין לרביעה, והבא היינו טעמא דרבי אליעזר - דתני שילא: מאי טעמא דרבי אליעזר? "דבר אל בני ישראל ויחזו איש את יקוהו ויחזו יקוהו" - בני ישראל יקוהו ויחזו יקוהו - לא סלקא דעתך, דקתני סיפא: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל התרבותות כולן; ואי סלקא דעתך דתני שילא, בשילמא פרה כתיב בה קיחה, אלא בכולהו קרובות קיחה כתיב בהו? ודלמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר, אלא

רבינא אמר לא לכתחילה הא דיעבד - לכאורה משמע דרבינא דהבא ורבי פדת דבסמך לית ליה הווא שניא דלעיל, דאדם על בהמות כר, דממחרתא אשניא אדריגא, ותימא: אם כן מה יתרוצו משני ומפשות, היא דאין מעמידין והיא דמקום שנהו למכור מוכריה דלעיל בפך קנא (יד, כב) ואין לומר שיתרוצו כשניא קנא דרב לעיל - במקום שנהו למכור ותחזו ליהודי ליהודי ולא תחזו ארבעה,

כיון דלא קס, דאך רב דהר ביה משום טעמא דפרשין ויש לומר: דאין בין רבינא בין רבי פדת אית ליה שניא דגוי חל על בהמות לענין שלא יאסור ליהודי לום בשום מקום, ולא במקום שנהו שלא למכור נמי ליכא איסורא אלא מנהגא דברפשיה, מיהו מסיבד ליה לענין קרבן יש לוט על אותו טעם דגוי חל על בהמות, אי לא טעמא דלעבד רבינא, ולרבי פדת מוקף ליה כרבנן דלא חוששין לרביעה כלל, ואם תאמר: ורבי יוחנן דמשל: לקנן (כב, כב) ובגל יש לה, פותחה שבת שלש נקבת בת שלש אינה נקרת, מה יתירין מיהא דמקום שנהו למכור מוכריה, ממעל על בהמות, אפילו יתרו על שלש; ועוד, דפחות מנת שבת נמי היה לו לאסור שנהו תשעה אצלו עד שחיתה בת שלש וירבענה ויש לומר, דכן פירוש דרבי: פחותה מנת שבת נקרת, ובה שלש רוב הפעמים אינה נקרת, אבל אית דאין כל כך, דחלק, במקום שנהו מוכרין אפילו בת שלש, דגוי חל לפי שאינו דורע דאין ודאן שלא תתקור, ולענין קרבן מוקף הווא דלוקחין בפחותה מנת שבת, ולא מביעין במקום שנהו דרבי ליקח, אלא אף במקום שנהו שלא למכור - דלוקח לקנן, ודין דהאין נקרת ויחזי עלה ואלא רבנה, ומה שנהו שלא למכור - משום חשש דרביעה לאחר שלש דברפשיה, אבל בת שלש אין לוקחין, דאניה עקל דב כך דהאין, ואיכא למיחש דלמא רבעת, על ידי ממון מותרת לבעלה - פירש הקמסר דמיידי באש שיראל, וקשיא, דאם כן דיכוי מוכח דשירא דביערי משום דאמרין דורא ליה לבעלה דלמא לעולם אימא לך דבעלה, ומיהו לבני ישראל - משום דאשת שיראל באבה מותרת, ולא לאסורה משום דשטא נתרית לו, דהאין כיון דאניה תפסתא אנפשתא לא מופחיה לא ומתריתא ליה לכך נראה לפירש דהאין מיידי באשת בן דאין באונס אסורה, והבא מותרת דאמרין דאין לא

נבעלה, וכן משמע בפך יש דרכות (כ, כב) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתין מיידי באשת בן, דמיידי עלה בגמרא התם הווא מעשה שאחא מיעה שחורנה באשקלון ודחקה בני מפתחה, ואי באשת שיראל היה הווא עובד מאי קאמר "ורחוקה בני משפחותיה" לא איה ליה לוחא אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש לחוכים באשת בן, דקתני: על ידי ממון מותרת לבעלה, טעמא דעל ידי ממון מותרת ואף על פי שאין לחלות נתרית בין שאני על ידי נפשות, ואי לא, באשת שיראל אבניא אסורה! אלא דאין באשת בן, וזהו נקט "מותרת לבעלה" ולא נקט "מותרת לכוונה" - משום סיפא נקט על ידי נפשות אסורה לבעלה, והתם אף באשת שיראל אסורה לבעלה, דאיכא למיחש משום פחד נתרית לא, ואם תאמר: מאי סלקא דעתך דרבינא דבעי לאתבוחי היתר דיעבד מהבא? הא דאין דמשום הפסד ממונו הוא! ויש לומר: דסבר רבינא, ודין דנתבשה שהא מסורה ביד - היה לו לאסור מותרת מיהא לבעלה אנס, ואף על גב דאיכא הפסד ממון, ומתירין הבא דיעבד - דהא חייב איכא הפסד ממון, ודלמא הפסד ממון, ודין דנתבשה שהא ליה חן סברא, אלא אית ליה הפסד ממונו שאני. ותרע דקתני סיפא על ידי נפשות אסורה לבעלה - תימא: מאי קאמר "תרע? דלמא שאני על ידי נפשות דאיכא למימור מדמות פחד נתרית על ותבעת, אבל שלא על ידי נפשות מותרת ואף היכא רבינא דהפסד ממונו ויש לומר: דהאין שלא על ידי ממון אסורה, דאי סלקא דעתך מותרת מאי נקט רשאי דהפסד ממונו? ליתני "שלא על ידי נפשות מותרת" אלא דהאין הפסד ממונו דקאן נקט, וסיפא דקתני "על ידי נפשות" - הוא חרין שלא על ידי נפשות אסורה לכוין, דבה איירא, אלא בא להשמיענו דאף לכוין אסורה, דאיכא למימור מדמות פחד נתרית לא, ולמא לא מיה - פירוש: דהאין דהפסד ממונו שאני, אבל יתד בעלמא אימא דאסור אף דביערי, תימא: אם כן לא תהות בת לאבדורא אבניא אשת בן כוון יושבת תחת בעלה, דאי אפשר שלא תתיחד עם שום גוי שעה אחת, וכיון דליכא הפסד ממון חיישין ויש לומר: דאין חל אלא דחיי בעלמא, כלומר מהבא לא חוכיה, ומכל מקום דברי רבינא אמת חן, ועוד יש לומר: דאפילו לפי מהסבא אין לאסור יתד מועט, דדוקא נבשה שאני לפי שהיא מסורה ביד, כעין בהמה דרבינא דביד לרבעה, אבל לא חוכא שאניה תחת ידו על כלל הובלה לבעת ויהיה חל משום - דאין מיה מותרת, ואין לאסורה על אותו יתד, וכן עיקר, ובריושלמי דור דאין מוקף אשה לכוונה, שאני שחורב לבעת, ואפילו יתד דרבי לומר, **התם** יצרו תקפו - תימא לעיל דאמר רב יש חל על בהמות, ורבי פדת נמי אית ליה הווא שניא דרפשיה, נישא יצרו תקפו מכל שכן דפה דרמיה יקריבו יש לומר: שאני הבא כיון דרמיה יקריב עומדת למכור לישראל, וכיון שווא דאין מוכר הפרה וסבור הוא להעלים, ואינו חושש כיון שצור תקפו.

שמע

שמע מית דפרי מנחם דהי – תימה לדרב רבנן יצחק בן מרדכי: מנחם דקדשי מנחם היא. וטעמא משום רביעה דלמא לעילא דקדשי ברק הבית. וטעמא משום על, דתנן (פרה פרק ב משנה ד): עלה עליה זכר פסולא ויש לומר: דרביעה אדם שהיה קבוצה וקופא על שייך בל על כמו במדומה. ועד, ומקדשין עלה: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות – אלמא לא לומר משום

על. **אלא** מעתה תפסול ביורא דופן – ליום
 וריתא משמע דקאי אדא רשעי. שאני פרה
 דחזאתא קרייה רחמנא. דכתיב פירשתי: אי אמרת
 בשלמא טעם פסול רביעה משום קדש מנחם
 היא, איבא למימר דפליגי רבי שנעון ואמר קדשי
 ברק הבית היא. הילכך לא מייפסלא אל ברביעה
 ולא תיבא דופן. אלא כיון דאמרת טעמא
 דרביעה משום דחזאתא קרייה רחמנא – תפסל
 ביורא תניא כ"ז. עד דקאמר: אלא שאני פרה
 והוא נמוס פוסל בה. ולפי גרסא זו נשמע
 דחזאתא חדר ביה טעמא דחזאתא קרייה רחמנא.
 אלא לעילא דקדשי ברק הבית לרבי שמעון.
 רביעה דאז דפסלה כיון דמוס פוסל בה. אלא
 ביורא דופן לא מייפסלא. ורבנן דפסלי ביורא דופן
 – משום דסביר דקדשי מנחם היא. וקשה דסוף
 פרק קמא דשבועות (דף עב ע"ב) דריתא דדקא
 משני: ושאני פרה (דף עב ע"ב) דריתא דדקא
 הוא דנדיק לה כרבי שמעון. ועד, דסוגיא
 דהתלמודא פרק קמא דבבבא (דף ע"ב) ופרק (דמנחם
 מקדש) (דחזאתא העוף) (סה ב) ובפרק (א
 דמנחות ג) (א) ובפרק שליש דבבבא (דף ע"ב)
 וביבוא פרק ט"ף בקלא' (גמ ב) ובתמורה פרק
 (דמנחות) (א"ל קדשי) משמע דפרה שני
 ברק הבית, ואין קשרא למיגר על דני כרבי
 שמעון ולא כרבנן: ועד קשה, דבפרק קמא דחולין
 (א יא) מנחם תלמודא דטרפות פוסל בפרה משום
 דחזאתא קרייה רחמנא: קדש גואל לפרש: אלא
 מעתה תיפסל ביורא דופן – ולא נשטייא
 דחזאתא קרייה רחמנא? קאי, אלא למאי
 דאסיקנא דמייפסלא ברביעה. אי אדם דקדשי
 מנחם אי משום דחזאתא קרייה רחמנא. ואם כן
 תפסל ביורא דופן, דאין לומר דפליגי רבי שמעון
 על רבותי רבי אליעזר ורבנן לומר שיבישר
 ברביעה, אלמא תניא כ"ז? ודא גרסין "אלא".
 ובספרים לא היה כתוב "אלא", ובקונטרס הנה
 וכתב, הכי גרסין: אלא שאני פרה וכו'. לעילא
 דקדשי ברק הבית היא למלי' לעלמא, וטעמא
 דמייפסלא ברביעה לרבי שמעון והוא נמוס פוסל

בה. ורבנן טעמייהו משום דחזאתא קרייה רחמנא. ונחא, דכל שית התלמוד אחיא נמי
 לרבנן. וטעמא דפרק קמא דחולין נמי ברבין אחיא. ויש ספרים שכתבו בה אחר: וימדה רבי
 שמעון לענין קדשים: ואלא מאי, קדשי מנחם? ודא קדש תפסל ביורא דופן? האי מאי, אי
 אמרת בעלמא קדשי מנחם אחי היינו דפליגי רבי שמעון דאז, אלא לא אי אמרת קדשי ברק
 הבית היא, מי מפסלא ברביעה? לעילא אימאן לך קדשי ברק הבית היא, ולענין רביעה אפילו רבי שמעון מויד דפסלה. דרביכי: "כי משחחם בהם" וגו'. והאי גרסא משמע כפירוש ראשון
 שפירשתי.

בקשו ממנו אבנים לאפוד – האי דמאן בן נתניה על כדתו בבית שני היה, מדרקמא: לשנה אורית נלדה לו פרה אדומה בערה, דא קיימא לן דרבימי בית ראשון לא נשרפה שום פרה, כי
 נתקפן באותה שעה משעל בן ימי בית ראשון ועד עורא שעה השניה. וכן דחה אפוד בבית שני אם כן שמיר נמי היה בו. דרבי שמעון פריך "מי שאחור" (גיטין ס"א) דאפוד
 עריך שמיר, דקאמר רחמנא: איכא שמיר ארדיימי משה לאבני אפוד. ואפילו לרבי תמיה דאמר: לא בעי שמיר לאבני המקדש בפרק "עגלה ערופה" (סוטה מה, א) ואלא היה נתקן במחורו ומגביס
 במצבים, מכל מקום באבני אפוד רבנן דרבי שמיר משום דרביכי: "במלאתם", כותב עליהם בדיו ומוראה להם שמיר חזק נקבעת מאליתיו, כתאנה ז' נשקבעת ברוחא ואינה סחירה כלה. ואין
 להקשות מהחיא דפרק תרתי דמוסד, דת: משמחו בביאם הראשונים בטלו ארורים ותומים, משחריב בית המקדש בטל השמיר, דמשמע "משחריב בית המקדש" היינו בית המקדש. מדרקמא
 בתריה פלומס אספסיטוס של טיטוס שהיו קודם חורבן בית שני – אלמא לא היה השמיר בבית שני. האי ליתא, דודאי הווא "משחריב בית המקדש בטל השמיר" בבית שני שמיר, דאי בבית
 ראשון – הייכערהו וליתניה: משחריב בית המקדש בטלו ארורים ותומים ושמיר, דא בגמרא בכריתא ארורים ותומים משחריב בית ראשון עליו, וארורים ותומים לא היו בבית שני, שם
 מוצהיה דברים שסחר בית שני. וזו תימה: כיון דהיה שמיר בבית שני, אם כן לקמן פרק "דבי ישמעאל" (עבודה זרה ג, ב) גבי אבני משחח מלכין יק, דפריך: דכתיב ויבחרו יבחרו
 "אבנים שלומה" מאי רחמנא. ויבחרוהו, שבויר, ואלא ליתיה שם פנימה – אל תניף עליהם ברזל אלא רחמנא. וקשיא: ליעבירוהו עד דישמירי ויהי עמוד: וליד עמוד יקדש יקדש
 אינו נעשה חלק, כי אם מנקב כתאנה שלא תהא חסרה כלום. אבל אין עשה אותן שלמות שלא תחתון בהן צפור, ופנימה בתעיר צפור פסלה במנחת. כדאיתא בפרק קמא דחולין (דף ע"ב)

אלא בפרה דרמיה יקרין, **אבל** בשאר קרבנות מויד
 ליה: **ואלא** הא דתניא: **לוקחין מנחם בהמה לקרבן,**
מניין לא רבי אליעזר ולא רבנן? ועוד, תניא בהדיא:
מאי אוריכו ליה חבוריה לרבי אליעזר? כל צאן
קדר יקבצו ק"ז... יעלו לרצון על מקביו. עד כאן
 לא פליגי **אלא בהשואא, אבל** היכא דודאי רבעה –
פסלה; שמוע מניף פרה קדשי מנחם היא. דאי קדשי
 ברק הבית, **מני מניף פרה ברביעה? לא שני פרה,**
דחזאתא קרייה רחמנא. – **אלא מעתה, תיפסל ביורא**
דופן? וכי תימא הכי נמי, אלמא תניא: הקדשה
ביורא דופן – פסולה, ורבי שמעון מבישר? וכי תימא,
רבי שמעון למעמיה, דאמר: יוצא דופן ולד מעליא
הוא, והאמר רבי יוחנן: מודה היה רבי שמעון לענין
קדשים שאינו קדוש? אלא שאני פרה, הואיל ומוס
פוסל בה – דבר ערוה ועבודה זרה נמי פוסל בה;
דכתיב: "כי משחחם בהם מום כס". ונתא דבי רבי
 ישמעאל: **כל מקום שנאמר השחקה – אינו אלא**
דבר ערוה ועבודה זרה, דבר ערוה – דכתיב: "כי
השחית כל בשר את דרכו על הארץ," ועבודה
זרה – דכתיב: "פן תשחיתו ועשיתם לכם פסל"
ותא פרה נמי, הואיל ומוס פוסל בה – דבר ערוה
ועבודה זרה פסלי בה. גופא, תני שילא: מאי טעמא
דרבי אליעזר? דכתיב: "דבר אל בני ישראל וקחו"
בני ישראל יקחו, ואין הגויים יקחו. אלא מעתה,
"דבר אל בני ישראל וקחו לי תרופה" – הכי נמי
דבני ישראל יקחו, ואין הגויים יקחו? וכי תימא הכי
נמי, והאמר רב יהודה אמר שמואל, שאלו את רבי
אליעזר: עד היכן ביכור אב ואם? אמר להם: צאו
וראו מה עשה גוי אחד לאביו באשקלון ודמא בן
נהניא שמו, פעם אחת בקשו ממנו אבנים לאפוד
בששים

קלקל, דכתיב "זרוא בני האלהים וגו'. וכי תימא הכי נמי? דאסור לקנות זכב
 ואבנים טובות למלאכת המשכן מן הגוים. עד היכן ביכור אב ואם – ממה אדם מעוזה
 להוחר ביכורו אב ואם. מה עשה וגו' – וכל שכן ישראל שמעוה על כך.

בששים

כי קיימא לן דרבימי בית ראשון לא נשרפה שום פרה, כי
 נתקפן באותה שעה משעל בן ימי בית ראשון ועד עורא שעה השניה. וכן דחה אפוד בבית שני אם כן שמיר נמי היה בו. דרבי שמעון פריך "מי שאחור" (גיטין ס"א) דאפוד
 עריך שמיר, דקאמר רחמנא: איכא שמיר ארדיימי משה לאבני אפוד. ואפילו לרבי תמיה דאמר: לא בעי שמיר לאבני המקדש בפרק "עגלה ערופה" (סוטה מה, א) ואלא היה נתקן במחורו ומגביס
 במצבים, מכל מקום באבני אפוד רבנן דרבי שמיר משום דרביכי: "במלאתם", כותב עליהם בדיו ומוראה להם שמיר חזק נקבעת מאליתיו, כתאנה ז' נשקבעת ברוחא ואינה סחירה כלה. ואין
 להקשות מהחיא דפרק תרתי דמוסד, דת: משמחו בביאם הראשונים בטלו ארורים ותומים, משחריב בית המקדש בטל השמיר, דמשמע "משחריב בית המקדש" היינו בית המקדש. מדרקמא
 בתריה פלומס אספסיטוס של טיטוס שהיו קודם חורבן בית שני – אלמא לא היה השמיר בבית שני. האי ליתא, דודאי הווא "משחריב בית המקדש בטל השמיר" בבית שני שמיר, דאי בבית
 ראשון – הייכערהו וליתניה: משחריב בית המקדש בטלו ארורים ותומים ושמיר, דא בגמרא בכריתא ארורים ותומים משחריב בית ראשון עליו, וארורים ותומים לא היו בבית שני, שם
 מוצהיה דברים שסחר בית שני. וזו תימה: כיון דהיה שמיר בבית שני, אם כן לקמן פרק "דבי ישמעאל" (עבודה זרה ג, ב) גבי אבני משחח מלכין יק, דפריך: דכתיב ויבחרו יבחרו
 "אבנים שלומה" מאי רחמנא. ויבחרוהו, שבויר, ואלא ליתיה שם פנימה – אל תניף עליהם ברזל אלא רחמנא. וקשיא: ליעבירוהו עד דישמירי ויהי עמוד: וליד עמוד יקדש יקדש
 אינו נעשה חלק, כי אם מנקב כתאנה שלא תהא חסרה כלום. אבל אין עשה אותן שלמות שלא תחתון בהן צפור, ופנימה בתעיר צפור פסלה במנחת. כדאיתא בפרק קמא דחולין (דף ע"ב)

עבודה זרה. אין מעמידן - פרק שני דף קד עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

ואבני מלאים כתיב דהדר עריבה - לפירוש הקונטרס משמע דזה הפסוק בייקרו לי תרומה. ותחלתה היה דוחה: "אבני שהם" הפסיק הענין, דהדר קשה הוא "ואבני מלאים" כתיב, דהדר עריבה, שגם אבני שהם נקרא בהם "ויקרו". וזממה דאסו בהר דכתיב "אבני שהם" להפסיק הענין לא יכתוב שום דבר בפסוק ועוד קשה: אי חשבי עירוב מקראות בבי דא גונאם, אם כי פרק שמע

דשבועת (א, ה) דהנן, רבי מאיר אומר: כל השעירים כפרתן שהו. ומפיק ליה בזמנא דמכתיב "ושעיר". ופריך: עזרת ויום הכפרים דלא כתיב בהו "ושעיר" מאי איכא למישרי? ומאי פריך? וא כיון דבסוכות דברתיה כתיב "ושעיר" נמי דהר עריבו? לכך נראה דהאי משה דרמא בן נתנאי לא באבני שהם הזה, אלא באבני חשוק, ואף על גב דאבני בזמנא: כקשום אבני אבנאי, יש לומר: כיון שחשון מחובר לאפוד קרי אפוד. וכן משמע בירושלמי דפאה דמיתוי האי עובדא דרמא בן נתנאי בני "קשה אתח אברה ששה מבנימין". ודכי פריך דהא דהא כתיב "אבני מלאים" דהדר עריבה, ובאבני מלאים מהיא דכתיב ויו לדרוש בהו "ויקרו" ונחא נמי דהאי דפריך קאט דשבועת (א, ה) דכיון דכתיב "ושעיר" בסוכות נחא דברתיה מוכתיב קרא. ורבינא גונאם: גרס: וזה "ואבני" דהדר עריבה. וקאי אהרואא דפרשת "ויקרו", דכתיב: "ואבני מלאים" דהדר עריבה. ובאבני מלאים, דכל בורין כלל שום הפסק.

ורבי אליעזר לא חישי לרביעה דהא גנאי אמור לו וכו' - דזה מצי לאקטיוי מהדיה דרובן דהה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות, אלמא חישי לרביעה. אלא נחא דלא לאקטיוי מהדיה משעה דקריבין עלה.

וניחוש דלמא רבעה לאמה - וזה אלא פריך: דלמא עלה על לא אמה דהיא ואמה נשאו על - דאם בן אלא אשכחן פרה שלא עלה על לא אמה, דהנן (פרק פ"ב משנה ד') עלה עליה וכו' פסולה. **והני** עלה רבי אליעזר אוסר וכו' - דלא קרא איכל הפסולי? קאי, דהא אתנן פסול לגבי המנחה, ואמרינן ב"ברכות" (בבא קט"ו, א) דבין בלית שטאי ובין בלית וולות של אתנן מותרים, ואין לומר דרבי אליעזר פליג עלייהו. **ישראל** היו משמרין לאמה משעה שנעברה - תימנה: לאב נמי אמאי אינם יצריים לשמור? דאלבא דרבי אליעזר קיימנן דאית ליה וזה גורם אוסרו וזה לומר: כיון דטעמא דאמר נמי אינו אלא משום דבדאי מילתא דאמר דבסוף המורה (ל, ב), ומדאי טעמא דאמר דנרבע בשון חולין מותרין, דכיון דאשטנו לא ביא מילתא - הני נמי נרבע האב לא מינבאר ולא יתרו

בששים רבוא שבר - ששים רבוא דער הוצין ליתן לו ריות, לא יציעו - להקריבו משנת. **אבני שהם הפסיק** הענין - מרילא כתיב "ואבני שהם" ברכיב בכולהו: "וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ועורות" - הפסיק הענין, ולא קאי איי'קרו". והא **ואבני מלאים כתיב** דהדר יציעו - למילתא קמיתא, ולחיתו? ועוד - הא קתני עלה דהדיא דרבי אליעזר, לשנה אבהא טולדו ב' - אלמא ליה ליה קידח לרבי אליעזר. תניי ישראל - סיסור ישראל לקחה משל מן הגני לעצמו, ודור ומכרה לעצמו. ורבי אליעזר לא חישי לרביעה - נשליא ליה טעמא דרבי אליעזר משום קידח. ודמא שמו - וזה הנכר למעלה, אית ליה קידח, ובענין תגרי, חישי לרביעה ובענין שימור, ולד נחנת - פרה שגנחה ישראל כבודה מעוברת, ומת - ולדה פסול לכול דהיא ולדה נחשוה - ונחנה שגנח בעד אהר, או על פי הבעלים שהיו מעצמן ואין עדים בדרך - אינו נסקל, ואמרינן בתורת כותים: "מן הזאנ" - להוציא את המוקצה, "ומן הזאנ" ויו יתירה - להוציא את הנוגש. משעה שנעברה - אמה. לקמן מפרש מנא דיעי דהאי ולד ארום דהא. ולדיתון מותרין - אתנן שנתעבר וכו' אחר כך, מחלוקת - דרבי אבשלום ורבנן, שנתעבר כשוק מוקדשין, ובמסכת המורה מפרש טעמא דרבי אליעזר - משום דבדאי מילתא. שתי שקיות פוסלות בה - שחורות או לבנות. ומאי שגא דיהו - דאולי ישראל ועבדו לרעיו נעבד דהא מילתא בברתא ישראל בכולהו - מין משפחות פרות היו לו לרמא בן נתנאי, ומחוקת לילד ולדות אדומין בהנכרת כוס. **אילקעא** - פורקא? לפני המוקדשין, וכן היה רבי אליעזר - משום דהייש לרביעה. ורבינא - מעצמן נגררין להחגיגה, אף על פי שאין מקביל אתנן. מקבילה ויה הדין בהו - ברכיב "לקרא כולם בשם ה'", אבל מרביעה לא דהרי, ותרייתו אביר - רבי אמי ורבי יוחנן נפחא. כל דרב פפא לרב זכדי איכא טובא, דרב פפא מתני: "פתח דח" - פתח אירין", ומתני: "מאי קראה" ברבי זוטא, ואתפתחא דירלמא עובדה והא דהא דהדרין וסמי לא באבני, שכן אחד - חסד אן חילוק בעובדיה, ישראל והאומות הוא עובדות שוה בכל מצותיו. גם אתה תתן - חיפש לרבי אליעזר. ותימא: למא דאמר - מלונתא דבני רבי חייא ורבי יודישע בן לוי בפרק ב' דראש השנה דקרישם (נבחים קטן, א).

עליה זכר. - אי הכי, אמאי דמי'ה קרינן? - האולי ושמ'י שערות פוסלות בה. וזמאי שגא דיהויה? אמר רבי כהנא: במיתותיה. ויחי רבי אמי ורבי יצחק נפחא אילקעא דרבי יצחק נפחא, פתח חד מיציהו ואמר: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות בליל, פתח אידך מיציהו ואמר: מאי אותיבו ליה תברוהי לרבי אליעזר? "כל צאן קרך יקבצו לך" וגו'! אמר לך רבי אליעזר: פולס גרים גרורים הם לעתיד לבא. אמר רבי יוסף: קרא? "פי או אהפך אל עמים שפה ברוך" וגו'. אמר ליה אבין: ודלמא מעבודה וזה הוא דהדרו בהו! אמר ליה רבי יוסף: "לעברו שכם אהר" כתיב. רב פפא מתני הכי. ורב זכדי מתני הכי: ותרייתו אמרי: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות, ותרייתו אמרי: ומאי אותיבו ליה תברוהי לרבי אליעזר? "כל צאן קרך יקבצו לך" וגו'. אמר רבי אליעזר: פולס גרים גרורים הם לעתיד לבא; ומאי קראה? "פי או אהפך אל עמים שפה ברוך" לקרא כלם בשם ה". מתקף לה רבי יוסף: ודלמא מעבודה וזה הוא דהדרו בהו! אמר ליה אבין: "לעברו שכם אהר" כתיב. מיתבי: "ויאמר משה גם אתה תתן בידו זבחים ועלת". - קודם מתן תורה שאני. תא שמע: "ויצחק יתרו חתן משה עלה ארבעים לאלהים" - יתרו נמי קודם מתן תורה הוה. - הניחא למא דאמר: יתרו קודם מתן תורה הוה, אלא למא דאמר: יתרו

בששים רבוא שבר - ששים רבוא דער הוצין ליתן לו ריות, לא יציעו - להקריבו משנת. **אבני שהם הפסיק** הענין - מרילא כתיב "ואבני שהם" ברכיב בכולהו: "וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ועורות" - הפסיק הענין, ולא קאי איי'קרו". והא **ואבני מלאים כתיב** דהדר יציעו - למילתא קמיתא, ולחיתו? ועוד - הא קתני עלה דהדיא דרבי אליעזר, לשנה אבהא טולדו ב' - אלמא ליה ליה קידח לרבי אליעזר. תניי ישראל - סיסור ישראל לקחה משל מן הגני לעצמו, ודור ומכרה לעצמו. ורבי אליעזר לא חישי לרביעה - נשליא ליה טעמא דרבי אליעזר משום קידח. ודמא שמו - וזה הנכר למעלה, אית ליה קידח, ובענין תגרי, חישי לרביעה ובענין שימור, ולד נחנת - פרה שגנחה ישראל כבודה מעוברת, ומת - ולדה פסול לכול דהיא ולדה נחשוה - ונחנה שגנח בעד אהר, או על פי הבעלים שהיו מעצמן ואין עדים בדרך - אינו נסקל, ואמרינן בתורת כותים: "מן הזאנ" - להוציא את המוקצה, "ומן הזאנ" ויו יתירה - להוציא את הנוגש. משעה שנעברה - אמה. לקמן מפרש מנא דיעי דהאי ולד ארום דהא. ולדיתון מותרין - אתנן שנתעבר וכו' אחר כך, מחלוקת - דרבי אבשלום ורבנן, שנתעבר כשוק מוקדשין, ובמסכת המורה מפרש טעמא דרבי אליעזר - משום דבדאי מילתא. שתי שקיות פוסלות בה - שחורות או לבנות. ומאי שגא דיהו - דאולי ישראל ועבדו לרעיו נעבד דהא מילתא בברתא ישראל בכולהו - מין משפחות פרות היו לו לרמא בן נתנאי, ומחוקת לילד ולדות אדומין בהנכרת כוס. **אילקעא** - פורקא? לפני המוקדשין, וכן היה רבי אליעזר - משום דהייש לרביעה. ורבינא - מעצמן נגררין להחגיגה, אף על פי שאין מקביל אתנן. מקבילה ויה הדין בהו - ברכיב "לקרא כולם בשם ה'", אבל מרביעה לא דהרי, ותרייתו אביר - רבי אמי ורבי יוחנן נפחא. כל דרב פפא לרב זכדי איכא טובא, דרב פפא מתני: "פתח דח" - פתח אירין", ומתני: "מאי קראה" ברבי זוטא, ואתפתחא דירלמא עובדה והא דהא דהדרין וסמי לא באבני, שכן אחד - חסד אן חילוק בעובדיה, ישראל והאומות הוא עובדות שוה בכל מצותיו. גם אתה תתן - חיפש לרבי אליעזר. ותימא: למא דאמר - מלונתא דבני רבי חייא ורבי יודישע בן לוי בפרק ב' דראש השנה דקרישם (נבחים קטן, א).

עליה זכר. - אי הכי, אמאי דמי'ה קרינן? - האולי ושמ'י שערות פוסלות בה. וזמאי שגא דיהויה? אמר רבי כהנא: במיתותיה. ויחי רבי אמי ורבי יצחק נפחא אילקעא דרבי יצחק נפחא, פתח חד מיציהו ואמר: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות בליל, פתח אידך מיציהו ואמר: מאי אותיבו ליה תברוהי לרבי אליעזר? "כל צאן קרך יקבצו לך" וגו'! אמר לך רבי אליעזר: פולס גרים גרורים הם לעתיד לבא. אמר רבי יוסף: קרא? "פי או אהפך אל עמים שפה ברוך" וגו'. אמר ליה אבין: ודלמא מעבודה וזה הוא דהדרו בהו! אמר ליה רבי יוסף: "לעברו שכם אהר" כתיב. רב פפא מתני הכי. ורב זכדי מתני הכי: ותרייתו אמרי: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות, ותרייתו אמרי: ומאי אותיבו ליה תברוהי לרבי אליעזר? "כל צאן קרך יקבצו לך" וגו'. אמר רבי אליעזר: פולס גרים גרורים הם לעתיד לבא; ומאי קראה? "פי או אהפך אל עמים שפה ברוך" לקרא כלם בשם ה". מתקף לה רבי יוסף: ודלמא מעבודה וזה הוא דהדרו בהו! אמר ליה אבין: "לעברו שכם אהר" כתיב. מיתבי: "ויאמר משה גם אתה תתן בידו זבחים ועלת". - קודם מתן תורה שאני. תא שמע: "ויצחק יתרו חתן משה עלה ארבעים לאלהים" - יתרו נמי קודם מתן תורה הוה. - הניחא למא דאמר: יתרו קודם מתן תורה הוה, אלא למא דאמר: יתרו

י' יתרו לאחר מכן תורה הוה – ואם תאמר: אם כן צפורה אשת משה לא באה אלא לאחר
2 מות תורה, ותיקש' שר' לא יאמרין בפרק רבא על יבמות" (יבמות סב. א.) שלשה
3 דברים עשה משה מדעתו והדסים הקדוש ברוך הוא על ידו, וקחשים פרש' מן האשה. ומאי
4 קאמר: הא לא חתיה צפורה עשו ויש לומר: שהקדוש ברוך הוא נתן לה לפרש' מן האשה.

ולטאן ראמר קמן תורה, ומי קשאי מה
5 שאמר משה אל יתרו: "הודיעתי את חוקי
6 האלהים ואת תורותי", דא עדין לא ניתנה
7 תורה. ודע קשיא מה שפרש רש"י בפרשת יתרו
8 ש' הוא לא למשה שחזר לשפוט ישראל עד
9 מחרית יום הכפורים ונראה דכל אותה פרשה
10 ראשונה יתרו נאמרה קודם מות תורה, אבל סוף
11 הפרשה יתרו לא נאמרה עד לאחר מות תורה,
12 אלא אגב שספס' ראשון חזרנו מספר כל עניני עד
13 שחזר לארצו. ואפילו לטאן ראמר לאחר מות
14 תורה הוא, קצת קשה: למח נכתבה פרשה זו כלאן?
15 ויריך' לומר: דאמר ספס' בביתא בעל שוק שרע
16 לישראל ראשונה – מספר נמי מעשה יתרו
17 שהיטיב לישראל ראשונה מעשה השבוש שנתן
18 להם. רבי' וזמן אמר בגל' יש לה פחות מבת
19 שלש נקשר – וליכא מלחש' לרבינא. וקאי
20 לשני' רומא דמתניחין דאין גמטריין והוא
21 לרוקחין מהם בחמה לקרבן. ואלאיב דרבין
22 קאמר: דאילו רבי' בחמה – אפילו בבת שנים
23 חייש לרבינא, דהא פיר' בה שתי' חייש
24 לרבינא. וזה דקתני: וכן היה רבי אליעזר פוסל
25 בכל הקרבתה, דשמעט אפילו בני שנה, ואם
26 תאמר: דאילו רבי' וזמן, דהיי' שרי ליקח לקרבן פתה,
27 מבת שלש שנים: נידוש דלמא רבינא לאמה
28 כשהיא מותרת. והוא ודולה רבינא ש' לומר:
29 דרבי' מיתן לטעמיה. ראמר בפרק "הערל" (יבמות
30 עה, א.) עבר לאו ירך אמו הוא.

פ'ה בחזון בת שלש שנים דאי לבח – פירוש:
32 דקודם שלש דאי לא ילדה. ויש לחמוה,
33 דמשה מעב' כל יום פדחת בת שני' שנים וילדתו
34 ויש לומר: ודאי' עתה נשתנה העת מכמו שהיה
35 בדרות הראשונים, כמו בעינתיאל ודורא
36 דאמרין פרק "אלו תוסות" (תולין נא.) כל
37 חזיה אריה חבי אית חלו – אלמא גמטריא לית
38 לה. ועתה היא דכל הבחזון שלש. **מזמורא**
39 תנא – פירש הקונטרס: שלא חזרם ש' האמור.
40 וקשה: דרבי מבז' חזרין ש' כיוצא בו: "מזמור"
41 לתורה" (תולין ק.) "מזמור שרי ליום השבת" (שם)
42 (צב) שלא חזרם ש' האמורין ונראה לפרש שקרא
43 לו "מזמור" משום שלש דאי חזר' על כל נאמר כמו
44 "מזמור" לתורה. שפירש' שנעשה לאמור על
45 התורה. וכן "מזמור שרי ליום השבת", ואף על פי
46 שיש יושב בסתר עידיך (שם צא.) "אשרי הוה" (אם
47 שם) (אם) "ה' מלך אנכי לבשר" (שם צב.) שלא חזר
48 על מה נעשה, מכל מקום אין כחוב דין "מזמור".
49 למשה

יתרו לאחר מותן תורה הוה, מאי איכא למימר?
1 אלא, יתרו מישראל וכן. תא שמע: "ויאמר שאול
2 מעוקלי הביאים אשר חמל הקים על מיטב הצאן
3 ויבקרו (המשנים והקרים) ועל כל הצאן) למען וזה
4 לה' אלהיו" – מאי "מיטב"? דמי מיטב – ומאי שנא
5 מיטב? – כי חיוב דלקיפ' עליהן ובינא. תא שמע:
6 "ויאמר ארינה אל דוד יקח ויעל ארני המלך (את)
7 המוב בעינו" (אמר) ר' נחמן: ארינה גר תושב היה.
8 המלך לעצמי" – וכן ר' נחמן: ארינה גר תושב היה.
9 מאי "מורגים"? אמר עולא: משה של מורגיל. מאי
10 משה של מורגיל? עינא דקדוקא דדין. אמר רב
11 יוסף: מאי קרא? "הנה שמותיך למורג' חרוץ חדש
12 בעל פפיות תדוש' הרים ותרק ובעות פמין תשים".
13 מתיבינ: "ואת הפרות העלו עליה לה' – הוצאת
14 שעה היתה. הכי נמי מסתברא, דאי לא תימא הכי,
15 עולה נקבה מי איכא? – ומאי קשיא? דלמא בנקבת
16 יתרו, ויכדב אדא בר אהבה, דאמר רב אדא בר
17 אהבה: מנן לעולה נקבה שהיא פשרה בנקבת יתרו?
18 שפאמר: "יקח שמואל מלה חלב אחר ויעלהו עולה".
19 "ועלה" – וכו' ויחנן אמר: גבול יש לה, פחותה
20 מבת שלש שנים – נקשרה, בת שלש שנים – איה
21 נקשרה. איתיביה ג' הני תיובתא, שני להו: פחותה
22 מבת שלש שנים. תא שמע: "ואת הפרות העלו עליה
23 לה'!" – בפחותה מבת שלש שנים. מחקיף לה רב
24 הונא בריה דרב תנן: אם פס, הנינו "ואת גויהם פלו
25 בבית" – פחותה מבת שלש שנים, ופחותה מבת
26 שלש שנים מי קא ילדה? והתניא: פרה והמזר,
27 מבת שלש – ודאי לכהן, מפאן ואילך – פסקא! אלא,
28 ממוזמורא דרשני' מעיקרא. "וישרנה הפרות בדרך על
29 דרך בית שמש" וגו' – מאי "וישרנה"? אמר רבי יוחנן
30 משום רבי מאיר: שפארו שירה; ורב וזמורא רב מובנה
31 אמר רב: שפארו פניהם כנגד ארן ואמרו שירה.
32 ומאי שירה אפרו? אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר:
33 "או ישר משה ובני ישראל". ורב יוחנן ידיה אמר:
34 "ואמרתם ביום ההוא הודו לה' קראו בשמ" וגו'.
35 ורבי שמעון בן לקיש אמר: ממוזמור ותמא, ממוזמור
36 שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו". רבי אלעזר אמר:
37 "ה' מלך ירמו עמים". רבי שמואל בר נחמני אמר: "ה' מלך גאות לבש". רבי יצחק
38 נפחא אמר: "רוני רוני הושיע, התנופפי ברוך הדרוך המהישקת ברוקמו וזה המהוללה
39 בדביר ארמון ומפוארה בעדי ערבים". רב אשי מתני לה להא דרבי יצחק אהא: "ויהי
40 בנסע הארן ויאמר משה קומה ח" – ישראל מאי אפרו? אמר רבי יצחק: "רוני רוני
41 הושיע" וכו'. אמר רב: כמאן קרו פסאלי למפרא "דביר"? מהכא: "ישם דביר לפני" רבי
42 ספרי. אמר: כמאן קרו פסאלי לניהה "דשפאן"? מהכא: "כי דרך נשים לך".
43 "דיום"

דפי מיטב – למוכרין ולקנות בדמיון בחמות משראל להקריב. וינא – מפר. ארינה –
1 יבוסיה, בספר שמואל. דא חבקי לעולה – אלמא הקריב דוד חזיה על לקריב' נר
2 תושב – שקיבל שבע מצות בני נח, ודרי רבינא בכלל. מורגיל עינא דקדוקא – גרול
3 ועב מאר ורחב. וסרוך בפנימית רחבה ורחבו נעקזות הכותפות זו אל זו. ורשיב בו
4 הבואה, שמעבירין עליו הכותפות, והתנופפות
5 נכנסו בדיש והתבואה נחבטת. למורג' חרוץ –
6 סרוך בפנימיות. ודן "פפיות", תושב הרים –
7 אלמא לירשה עבד ליה. ואת הפרות – באנשי
8 בת שמש משתעי קרא. בפרות שוביאו הארן
9 מארץ פלשתיים. הוצאת שעה – מפני נס שנעשה
10 על ידיו, שהביאו הארן בעצמן ואין איש
11 מנהיגם, ואת בנידם כלו בבית ולא עמד אחריו
12 בנידם, אלא הוליכוהו ואמרו שירה בדלקסן.
13 דלמא כבבת יתרו – שרי. ודומה כבבת יתרו
14 הוא, בדמה גדולה כבבת היותה באותה שעה,
15 כשעלה הארן וזכר ברוך מושב שלה אלא וכן
16 לזכר. פלה חלב – רחל ומניקה את בנה. רבי
17 יוחנן אמר – האי קדוש לעיל: לרוקחין מהם
18 לקרבן – לא מלחא פשיתא מבת אלא לכל בחמות.
19 איא בגול יש לה פחותה מבת שלש שנים
20 נקשרה – בדברעת אש. ונקחמ מן גויה דחיים
21 עולה, אבל בת שלש – חובא – דהיי' נקשרה,
22 ויחשנין לרבינא. וכן תיובתא – רבי יצחק
23 דשרי בחמות גו להקריבה. פרה והמזר בו' –
24 בבחורות וס', ג' חנן הלוקח בהמה מן העבד
25 ואינו יודע אם כבר ברהא אם לאו – עד עת
26 שנתה ודאי לבחן, מכאן ואילך ספק. חרר המזר
27 בת שלש דאי לבחן – ולד ראשון שתלד ביד
28 שירה לא יכר ודאי לבחן אם אינה יתירה
29 בעת ילידה על בת שלש. ודאי לא ילדה בבית
30 נכרי. מכאן ואילך – אם יתירה על בת שלש
31 היתה כשילדה בבית ישראל, דוי לדה זה ספק
32 כבוד, ואיכא לטעור כבר ברהא בבית גו, ואיכא
33 למימר לה לא ברהא בו כבר דהיא לא חבד, ורבי
34 ורעה כבוד זה עד שיסחטא, שדרי אנו ראוי
35 לקרבן שמת אין לה כבוד, ולרעה שיש בו מום
36 יאכלנו בעליה. ולא תנינו שחוק, שכבוד בעל מום
37 מותר ללדת ואין בו אלא משום קרבן מחמת
38 דהנהא אפילו הוא דאי. חרר ספק, היה הבחן
39 מציא מחביר ועליו הראיה של ילדה בבית
40 גויה. וגבי ספק פשוט דהיי' – מפרשי' עלה
41 להתירו בהנאה, דכתיב: "תפדה בשוה", והטלה
42 עכב בעצמו, דאפילו דאי פטר אין קדושה
43 חלה על סוף הניקח, אלא משום גזלת כוח יש,
44 ויכן שחוק ספק. אפילו גול ליכא, דראיה על
45 הבחן. פלו בבית – פשוט "בית הבאל" (מלכים
46 א. כב.) לשבא אחרינא: מן מעינה, כמו איל
47 לילה חשן" (בראשית כג.) נשקע מלך
48 וישרנה – וישרנה – דא ספר בלשון פריס.
49 וישראל מאי אמר – אפרו – כמאן קרו פסאלי
50 המסעות שבמדבר, שדיה משה אמר "קומה ה"
51 (מבדרי) ומה ישראל ענין אחריני דשטא –
52 נטורקס, ד – דרך, ש – שנים.
53 וידום

וחכמים אומרים אין הודאה מן הפענה מפני שאין הודאה מן הפענה והא אם הודייה מן הפענה חייב וכל לא כמי שהודייה מן הפענה היא כל עמא מודיי שהוא חייב לה מנה והיא כתובעת בידו מנה אחר והוא אינו מודה לה המוציא מחבירו עליו הראייה. בהינמיה. תמן מנומיה רבני דהכא אמרין פיריומא. יוצאה וראשה פרוע. רבי חיה בשם רבי יוחנן בגין אילו שציצא ביום הכיפורים וראשה פרוע ועידיה מעידין אותה שלא נבעלה וחש לומר שמה בתולה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אינה יוצאת וראשה פרוע וחש לומר שמה מוכת עין היא אלא פר' מאיר דר' מאיר אומר מוכת עין כתובתה מאתים ואמר רבי יוחנן לא חשו על דבר שאינו מצוי. ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף חילוק קלויות ראייה וחש לומר שמה בתולה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אין לה חילוק קלויות תני אבא שאול אומר אף מי שהולכו לפניה חבית של בסורות וחש לומר שמה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אין לה חבית של בסורות:

[דף י"ע"א]

הלכה ב מתני' מודה ר' יהושע באומר לחבירו שדה זו של אביה היתה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאמר הוא הפה שהתיר אם יש עדים שהיה של אביו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן:

גמ' מודי רבי יהושע ואין פליג בקדמיותא אינו נאמן בשלא אכלה שני חזקה אבל אם אכלה שני חזקה נאמן בשלא מת אביו מתוכה אבל אם מת אביו מתוכה אפילו לא אכלה שני חזקה נאמן בהדא ראובן אוכל שדה בחזקת שהיה שלו והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה מפנין לה מראובן ומחזירין ליה לשמעון חזר ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה אומר רבי נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא מחזיר ליה לראובן רבני דהכא סברין בן רבני דתמן אמרין משעה שציצאת עדות ברורה יצאת אומר רבי יוסי מודו רבני דתמן שאילו משעה ראשונה שנים אומרים מת אביו מתוכה ושנים אומרים לא מת מתוכה שהשדה בחזקת ראובן אומר רבי יוחנן ותני בן שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת

[דף י"ע"ב]

לא תינשא ואם נישאת לא תצא שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת תצא תמן אמרין לא שנייה היא מיתה היא גרושין לא תינשא ואם נישאת לא תצא על דעתיהון דרבני דתמן ניהא היא מיתה היא גרושין על דעתיהון דרבני דהכא מה בין מיתה מה בין גרושין ר' זעירא אומר לה סתם ר' חיה בשם ר' יוחנן הדעת מכרעת לעידי מיתה שאילו ובוא

הוא מכחיש אומר רבי הוֹקִיָּה רבנין דתמן כדעתינן כמה דרבנין דתמן אמרין משענה שיצאת בעדות ברוּרָה יצאת בן רבנין דהכא אמרין משענה שנישאת בעדות ברוּרָה נישאת אומר רבי יוסי לא מסתברא דלא מחלפא שיטתין דרבנין דתמן לא מודו רבנין דתמן שאילו משענה ראשונה שנים אומרים מת אביו מתוכה ושנים אומרים לא מת אביו מתוכה שהשענה בחזקת ראובן אילו שנים אומרים נתגרשה ונישאת ושנים אומרים לא נתגרשה לא תצא יאות מתניתא פליגא על רבי יוחנן שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה לא תינשא ואם נישאת לא תצא אומר רבי הושעיה פתר לה רבי יוחנן שנים אומרים נתקדשה ונתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת לא תצא מה בינה לקדמינתא תמן הוֹקִיָּה אשת איש בפניי חבל ברם חכא לא הוֹקִיָּה אשת איש אלא בפניי שנים

[דף י"א ע"א]

לכשיבואו שנים ויאמרו זה הוא שקידש מתניתא פליגא על ר' יוחנן שנים אומרים נשפית והיא מהורה ושנים אומרים נשפית והיא ממאה לא תינשא ואם נישאת לא תצא אומר רבי יוסי מאחר שאילו אומרים מהורה ואילו אומרים ממאה כמי שאילו אומרים נשפית ואילו אומרים לא נשפית ואנן חיים מפיה שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה רבי יונה מדמי לה לחלבים אילו שנים אומרים פלוני אכל חלב ושנים אומרים לא אכל חלב שפא אינו מביא אשם תלוי מספק וְכֵּא יתן גט מספק אומר ליה ר' יוסי לא תדמינה לחלבים שבין אפילו אומר לבי נוקדיני מביא אשם תלוי מתניתא פליגא על ר' יוסי שנים אומרים נתקדשה ושנים אומרים לא נתקדשה לא תינשא וסיפא פליגא על ר' יונה אם נישאת תצא אומר רבי מנא לא דר' יוסי אומר תינשא ולא ר' יונה אומר אם נישאת תצא לא אומר לה אלא לא תדמינה לחלבים שבין אפילו אומר לבי נוקדיני מביא אשם תלוי: הלכה ג מתני' העדים שאמרו כתב ודינו זה אכל אנשים היינו קטנים היינו פסולי עדות היינו הרי אילו נאמנין אם יש עדים שהוא כתב וְדֵן או שהיה כתב וְדֵן יוצא ממקום אחר אינן נאמנין: גמ' תני וכן העדים שהעידו בין לטמא בין לטהר בין לרחק בין לקרב בין לאסור בין להתיר בין לזכות בין לחובה עד שלא נחקרה עדותן בבית דין אמרו מבדין היינו הרי אילו נאמנין משנחקרה עדותן בבית דין אמרו מבדין היינו אינן נאמנין רבי שמעון בן לקיש אמר עשו העדים החתומין על השטר כמי שנחקרה עדותן בבית דין הן אומרים כתב ודינו הוא ואחרים אומרים כתב וְדֵן הוא תני ר' חייא לא מעלין ולא מורידין אומר רבי יוסי מתניתא אמרה בן אם יש עדים שהוא כתב וְדֵן או שהיה כתב וְדֵן יוצא ממקום אחר אינן נאמנין הן אומרים כתב ודינו הוא ואחרים אומרים אינו כתב וְדֵם אומר ר'

מנא נעשה בשטר שנקרא עליו ערער אמר רבי אפי ובלבד בשטר שנקרא עליו ערער ונתקנים בבית דין

[דף י"א ע"ב]

רבי לעזר אמר לא נתקנים בבית דין אמר רבי אילא טעמא דר' לעזר פיון שהוחזקו העדים להיות חתומין בשטר כמי שנתקרה עדותו בבית דין רב חנא אמר למידין מספר מונה כגון אילין דאמרין ספרוי דאסי ובאילין איגראתא צריכין אמר רבי יוסי בי ר' בון ובלבד שלשה שטרות של שלשה בני אדם רב חונה בשם רב נאמנין העדים לומר שטר אמנה ושטר פוסטים הוא דרב אמר אסור להם בשטר אמנה ובשטר פוסטים מה ופליג אמרי בשם רב נאמנין העדים לומר שטר אמנה ושטר פוסטים הוא מילתא דרב פליגא על מילתא דרב אמר רבי חגי לא דרב אמר אסור להם אלא אסור למינים בחדא (איזב יא) אם און בידך הרהיקהו – זה שטר אמנה ושטר פוסטים. ואל תשכן באהלך עולה – זה שטר פרועי: הלכה ד מתני' זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי הרי אילו נאמנים זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידי צריכין שיעטרף עמהן אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינן צריכין שיעטרף עמהן אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי: גמ' למה נצרכה לרבי אף על גב דרבי אומר צריכין שיעטרף אחר עמהן מודה הוא חכא שהן נאמנין אמר רבי זעירא תני בכתבות דבית רב דברי רבי על השטר ודברי חכמים כמעיד על המלוה תני בותב אדם עדותו ומעידה אפילו לאחר פסח שנים רב חונה אמר והוא שיהא זכור עדותו רבי יוחנן אמר אף על פי שאינו זכור עדותו ותייא דרב חונה כרבי ר' יוחנן כרבנין רבי זעירא רב חונה בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השני היך עבידא תיה אהד מפיר כתב ידו וכתב ידו של חברי

[דף י"ב ע"א]

ואחד אין אדם מפירו וחברו מפירו חבירו מה הוא שיעטרף עם אחד מן השוק להעיד עליו הדיא הוא דמר רבי זעירא רבי הונא בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השני לא צורכה דלא פשהיו שנים אחד הכל מפירין כתב ידו ואחד אין אדם מפירו וחברו מפירו מהו שיעשה בחד מן השוק להעיד עליו אם אתה אומר בן נמצאת כל העדות מתקיימת בעד ר' אמר רבי יודן ויאות אלו שנים שיעצאו מעיר שרופה גזים כגון הדיא סוסייתא אחד הכל מפירין אותו שהוא ישראל ואחד אין אדם מפירו חבירו מפירו מהו שיעשה בחד מן השוק להעיד עליו אם אומר את בן לא נמצאת בלה עדות מתקיימת בעד אחד וכא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד רבי חגי אמר רבי זעירא

בעא עד אחד בפה ועד אחד בשטר מהו שיצטרפו עד אחד בכתב כלום הוא לכן צריכה בשתי שנים
מצאו לקיים כתב ידו של ראשון ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני רבי מנא בעא עד אחד בכתב
מהו לזקקו לשבועה עד אחד בכתב כלום הוא לכן צריכה בשתי שנים מצאו לקיים כתב ידו של
ראשון ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני כהדא

[דף י"ב ע"ב]

אין מקבלין מן העדים אלא אם כן ראו שניהן פאחת רבי יהושע בן קרה אומר אפילו ראו זה אחר
זה רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב מודין חכמים לר' יהושע בן קרחה בעידי כבורה
ובעידי חזקה רבי בא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנים בן מה דא פשיטא בשעה אומר ראיתי שתי
שערות בגבו וזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו אחד אומר ראיתי שערות אחת בגבו ואחד אומר
ראיתי שערות אחת בכריסו לא כלום כל שכן גבו וגבו שנים אומרים ראינו שערות אחת בגבו ושנים
אומרים ראינו שערות אחת בכריסו רבי יוסי בר בון ורבי יהושעיא בריה דר' שמאי חד אמר פסול
והורנא אמר כשר מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימנין ומאן דמר כשר שמוא נשורו אחד אומר
ראיתי שתי שערות בגבו ואחד אומר ראיתי שתי שערות בכריסו רבי בא אומר דברי הכל כשר רבי
חגי אומר דברי הכל פסול רבי יוסי אמר במחלוקת אמר רבי יוסי לרבי חגי והא ר' יודן סבר דכוותי
אמר על דרביה אנא פליג לא כל שכן עלויה אמר רבי מנא יאות אמר רבי חגי אלו שטר שהווא
מחותם בארבע חותמות וקרא עליו ערער זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים שמוא כלום הוא ואין
כל התימא והתימא צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדים ר' חנינא יליף לה משני
חזקה אלו אחד מעידה שאכלה שנה ראשונה שנייה ושלישית ואחד מעידה שאכלה שנה רביעית
חמשית וששית שמוא כלום הוא ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני
עדים: חלקה ה מתני' האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה
שהתיר אם יש עדים שהיא אשת איש והיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת: גמ' תני אם משנישאת
בא עדים הרי זו לא תצא רב חונא ור' חנינא תריהון אמרין לא סוף דבר משנישאת אלא אפילו
התירוחה בית דין להינשא כהדא תדא איתא אתת לגבי ר' יוחנן אמרה ליה אשת איש הייתי וגרושה
אני והתירוה מן הנפקת אמרין ליה רבי תרי עדיה בלוד אמר כן אני אומר אפילו עדיה בקסוסון
תמתין אמר רבי יוסן בר בון תרין עובדין הוון אחד אמרין ליה תרי עדיה בלוד ואחד אמרין לו תרי
עדיה בקסרין וכן הוה אמר לון כן אומר אני אפילו בקסוסון תמתין ר' יודן בעא אשת איש הייתי
ונתגרשתי במקום פלוני ובא שנים ואמרו לא נתגרשה אשה במקום פלוני מכחישין הן אותה רבי
יוסי בעא אמרה אשת איש הייתי ונתגרשתי במקום פלוני באותו היום ובא ואמרו נתגרשה אשה

במקום פלוני ובאז שנים ואמרו לא נתגרשה אשה במקום פלוני בהכחיש עדות בתוך עדות אנו פהין מפיה

[דף י"ג ע"א]

היום אמרה: 'אשת איש הייתי, ולמחר אמרה: גרושה אני' – אמרינן לה: אתמול אמרת אכן, ויום דין אכן? אמרה לון: מפני בת של פריצים שהיו באין להודוג לי. רבי אבין בשם רבי אילא: מפיון שהביאה מתלא לדבריה – נאמנת. בהדא שמואל, בעא אודקוקי לאיתתה, אמרה לה: 'ממאח אני! למחר אמרה לה: 'מהורה אני! אמר לה: 'אתמול אמרת ממאח, סמירון <והיום> מהורה? אמרה לה: 'לא הוה בחילי הוי שעתא'. אתא שאל לרב, אמר לה: מפיון שהביאה מתלא לדבריה – נאמנת.

הלכה ז: מתניתין: האשה שאמרה: 'נשביתי ומהורה אני' – נאמנת, שהפה שאסור הוא הפה שהתיר. אם יש עדים שנשבית, והיא אומרת: 'מהורה אני' – אינה נאמנת, אם משנשאת באז עדים – הרי זו לא תצא.

גמרא: 'האשה שאמרה: 'נשביתי' – רב חונה אמר: לא סוף דבר שנשאת, אלא אפלו התירוה בית דין לנשא. נשים נשבו לשם, אתא עובדא קמי אבא בר בא ולוי, אמרין: ומסרו להן עדים, נסקון לארעא דישראל. אמר לה: ומה נעשה לימים הראשונים שנתחתדו? אמר לה אבא בר בא: אלו הוין בנתד פן היית אומרת? ואשתבין בנתה דשמואל, "כשנגה שיצא מלפני השליט" (קהלת י, ח). כד סלקון להכא סלקון שבין עמהון, עליו קמי רבי חנינה אוקימן שבין מלכר, אמרו לה: 'נשבינו ומהורות אנו, והתירין. מן דנפקון שלחון שבין עליו. אמר: נפרות אלו שבנות חכם הן. מן דאתודעין מאן הוין, אמרין לשמעון בר בא: 'אטפל בקריכתך! נסב לקדמיתא ומיתת, לתנינא ומיתת, למה? בגין דשקרון? חס ושלום! לא שקרון! אלא מן חטאה דחנניה בן אחי רבי יהושע, שעבר את השנה בחוצה לארץ.

הלכה ז: מתניתין: שתי נשים שנשבו, ואת אומרת: 'מהורה אני', ואת אומרת: 'מהורה אני' – אינן נאמנות. בזמן שהן מעידות זו על זו – הרי אלו נאמנות. וכן שני אנשים, זה אומר: 'פהן אני', וזה אומר: 'פהן אני' – אינן נאמנין, בזמן שהן מעידין זה את זה – הרי אלו נאמנין.

[דף י"ג ע"ב]

גמרא: 'וכן שני אנשים' – רבי היה בשם רבי יוחנן: מתניתא לענין קדשי הבבול, אבל לענין משפחה ולקדשי המזבח – צריך שני עדים. והא תני: 'מעלין לכהנה, ללויה, לישראל, עליפי עד אחד? ניהא,

לכהנה, ללוייה, לישראל! ולא לענין משפחה? לתן לו מעשר עני. 'שתי חוקות לכהנה בארץ ישראל: נשיאות פנים וחלוק גרנות, ובסוריא: נשיאות פנים, אבל לא חלוק גרנות, עד מקום ששלוהי החדש מוגיעין עד נמרין, ובבבל – בסוריא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף באלכסנדריא בשעה שפתי דיין יושבין שם'. תני רבן שמעון בן גמליאל: 'בשם שהתרומה חזקה לכהנה – כך מעשר ראשון חזקה לכהנה, והחולק עליה בית דין, אינה חזקה לכהנה. אני אומר: תרומה נפלה לו מאבי כהן'. אומר רבי ישמעאל בירבי יוסה: מימי לא העדתי עדות ופעם אחת העדתי והעלתי עבד לכהנה. אומר רבי יצחק בן חקילה: רבי ורבי שמעון ברבי: חד העלה אח מפי אחיו, וחורנה העלה בן מפי אביו. חד לכהנה, וחד ללוייה. חד בר נש אתא לגבי דרבי, אומר לה: 'בני הוא זה, וכהן הוא'. אומר לה: 'בגד הוא, ואינו כהן'. אומר לה רבי היה רבה: אם מאמינו את שהוא בנו – האמינו שהוא כהן, ואם אין את מאמינו שהוא כהן – אל תאמינו שהוא בנו. אומר לה: בנו הוא, אלא אני אומר: בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא. אומר רבי אבין: אכן אומר לה: 'אם מאמינו את שהוא בנו – האמינו שהוא כהן, ואם אין את מאמינו שהוא כהן – אל תאמינו שהוא בנו, ויעשה בהרחק עדות ויהא נאמן עליו. אומר לו: בנו הוא, אלא אני אומר: בן גרושה וחלוצה הוא. לא יכן אומר רבי יצחק בן חקילה, רבי ורבי שמעון ברבי: חד העלה אחד עליה אחיו, וחורנה העלה בן מפני אביו. נימא משתעלה רבי אח מפי אחיו.

[דף י"ד ע"א]

אפלו תימא: בן מפי אביו ללוייה.

הלכה ח: מתניתה: רבי יהודה אומר: אין מעלין לכהנה עליה עד אחד, אומר רבי אלעזר: אימתי? במקום שיש עוררין, אבל במקום שאין עוררין – מעלין לכהנה עליה עד אחד. רבן שמעון בן גמליאל אומר, משהו רבי שמעון בן חסנן: מעלין לכהנה עליה עד אחד.

גמרא: 'רבי יהודה אומר: אין מעלין' – רבי היה בשם רבי יוחנן: אין ערער פחות משנים. רבי בון בר היה בעא: מה אנן קמיין? אם בשתעלו אותו באחד – יורידו אותו באחד! ואם בשתעלו אותו בשנים – אפלו כהן לא יורידו אותו? אומר רב הונא אתיא ברבנן דתמן, ברם רבנן דהקא וקרב נחמן בר יעקב: בשם שמעלים אותו בשנים – כך מורידין אותו בשנים.

הלכה ט: מתניתין: האשה שנהבשה עליה גויים, עליה מומן – מתרת לבעלה. עליה נפשות – אסורה לבעלה. גיר שכתשה ברכום – כל הפהנות שבתוכה פסולות. ואם יש עדים, אפלו עבד, אפלו

שפחה – הרי אלו נאמנין. שאין אדם נאמן על ידיו עצמו. אמר רבי זכריה בן חננאל: המעון הזה לא יזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו גוים לירושלים עד שיצאו! אמרו לו: אין אדם מעיד על ידיו עצמו.

גמרא: 'האשה שנחבשה בידי גוים' וכו' – תמן תנינן: 'העיד רבי יוסה הכהן ורבי זכריה בן חננאל, על תינקת שהורחנה באשקלון, ורחקה בני משפחה, ועדיה מעידין אותה שלא נסתרה ולא נטמאה'. לפי שהעדים מעידין אותה, שלא נסתרה ושלא נטמאה, הא אם אין עדיה מעידין אותה, שלא נסתרה ושלא נטמאה – לא. אמר רבי לעזר: שניה היא בחרהון, שהרבים נוהגין לו בחרת. 'על ידי נפשות אסורה' – רבי יודן ברה דרב חמא דכפר תחמין בשם חזקיה: והוא שנגמר דינה להריגה. רבי יוחנן אמר: אפילו לא נגמר דינו להריגה. אמרין בשם רבי יוחנן: אשת לקטים פלסטים. אי זהו 'פרקום'? רבי בא בשם רב חיה בר אשי: בגון

[דף י"ד ע"ב]

זוגין ושלשלויות, וכלבים ואזנים ותרגולין ואסרטומות מקיפין את העיר. ומר רבי בא בשם רב חמא בר אשי: מעשה היה וברחה משם סומא אחת. היה שם פרצה אחת מצלת את הכל, היו שם מחבוא, צריכה רבי זעירה, רבי בא בר זבדא, רבי יצחק בר חזקיה, בשם רבי יודן נשיאה: וכלכד פרקום של אותה מלכות, אבל פרקום של מלכות אחרת פליסטים הן. 'אפילו קטן'. רבי אימי בשם רבי יהושע בן לוי: אפילו קטן אפילו קרוב. אפילו קטן וקרוב? נשמענה מן הדא: חנניה קרתיסיה אשתבאי הוא ובניה ואתתה, אתון לגבי רבי חנינא, ולא קבלון. אתון לגבי רבי יהושע בן לוי, וקבלון. הדא אמרה: 'אפילו קטן וקרוב'. רבי חיה בר יוסף שלח בתר אתתה, אמר: יסקון עמה תלתא תלמידין, שאם יפנה אחד מהן לצרכו – תתיחד עם שנים. והא תנינן: 'מוסרין לו שני תלמידי חכמים, שמא יבוא עליה בדרך?' אמר רבי אבין: ובעלה, הרי שלשה. 'אף הוא שבר לה את הבית, והוא מעלה לה מזונות, ולא היה מתיחד עמה, אלא בפני בניה, וקרא על עצמו הפסוק הזה (ירמיה מו, ג): "יגעתי באנחותי ומנוחה לא מצאתי".'

הלכה י: מתניתין: ואלו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן: נאמן אדם לומר: 'זה כתב ידו של אבא, וזה כתב ידו של רבי', וזה כתב ידו של אחי. 'זכור אני באשת פלוני שיצתה בהנזמא וראשונה פרוע, ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבל לתרומתו, ושהיה חולק עמנו בגרן, ושהמקום הזה בית הפרס הוא, ו'עד כאן היינו באין בשבת'. אבל אינו נאמן אדם לומר: 'דרך היה לאיש פלוני במקום הזה, מעמד ומספד היה לאיש פלוני במקום הזה'.

גמרא: תני: 'ובלבד דברים שהן רגילין בהן. תני: 'ובלבד שניצטרף עם אחרים. וחס לומר, שמוא עבד הוא? הלא מסייעא לההיא דמור רבי חמא בר עקבה, בשם רבי יוסה בר חנינה: 'אסור לאדם ללמד את עבדו תורה'.

[דף ט"ו ע"א]

לא־כז אמר רבי זעירא בשם רב ירמיה: העבד עולה משכעה קריות, "וידבר" – עולה משלש פסוקים? תפטר, שלמד מאליו או שלמדו רבו בטיב. וחס לומר, שמוא עבד הוא? מסייעא לההיא דתני רבי היה: 'נשים ועבדים אינן חולקין על הגר, אבל נותנין להן מתנות כהנה וליה מתוך חבית'. מהו להוציא כמזון מתוך עדות? הוי עבידא: הוי חפל יודעין עד שדה ראובן תחום שבת, וכאז ואמר: 'עד כאן היינו באין בשבת! ונמצאת השדה של שמעון. מהו מפיקתה מן שמעון ומחזרתה לראובן? מהו שהיו נאמנין לומר: 'יוצאין היו ללקט בפני שביעית, ושמענו פלוני ממלל על פלוגית אשתו, אשה פלגית ממללת על בניה? רבי אחא רבי שמואל בעי: הומו מהו שישלמו? או ייבה ביי דאמר רבי בא, רב יהודה בשם שמואל: אין לומדין דבר מדבר בעדים זוממין, וכא כן. תני: 'שאכלנו בקציצת פלוני ופלוגי'. מהו 'בקציצת' בשעה שהיה אדם מוכר את שדה אחותו, הוי קרובין ממלין חביות קליות ואגוזים, ושוכרין לפני התינוקות, והתינוקות מלקטין, ואומרים: 'נקצין פלוני מאחותו', ובשעה שהיה חוננת לו, הוי עושין לו כן, ואומרים: 'חור פלוני לאחותו! אמר רבי יוסה בירבי בון: אף מי שהיה נושא אשה שאינה חוננת לו – קרוביו ממלין חביות קליות ואגוזים, ושוכרין לפני התינוקות, והתינוקות מלקטין, ואומרים: 'נקצין פלוני ממשפחתו! ובשעה שהיה מגרשה, הוי עושין לו כן, ואומרים: 'חור פלוני למשפחתו! אלו נאמנין להעיד בגודלן מה שראו בקומטן? וכו'. אין נאמנין אלא בגודלן מה שראו בקומטן, הא בקומטן לא. תמן תנינן: 'נאמנת אשה או קטן לומר: 'מכן יצא נחיל זה' – מחלף לתוך שדהו ונוטל את נחילו'. ובההוא אמר כן? רבי אחא רבי חנניה בשם רבי יוחנן: לא אמר רבי יוחנן כן ברובה, אלא על נחיל של דבורים, שאין גזל דבר תורה. תני רב אשעיה: ובלבד במפריח, אבל שוכן – לא. רבי זעירא בעא קמי רבי מנא: לא מסתברא על אתר, הא לאחריזמן – לא? אמר לה: אף אנה סבור כן. ותנינן: 'במה דברים אמורים? שהעידו במעמדן, אבל יצאו וחזרו – אני אומר: מפני יראה ופתיא אמרו'.

[דף ט"ו ע"ב]

פרק ג

הלכה א: מתנייתין: אלו נערות שיש להן קנים: הבא על המזורה, ועל הנתינה, ועל הכותית, והבא על הגיורת, ועל השפחה, ועל השכניה, שנפדו, או שנתנינו, או שנשתחררו, פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד. הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אביו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה – יש להן קנים. אף על פי שהן בהכרת – אין בהן מיתת בית דין.

גמרא: 'ואלו נערות' וכו' – בתיב (דברים כב, כט): 'ולו תהיה לאשה' – אשה שהיא ראוייה לו. וממזרת היא ראוייה לו! רבי שמעון בן לקיש אמר (שמות כב, טז): 'כסף ושלל במזנה הבתולת'; רבה פאן "בתולות" הרבה. אמר רבי זעירא: אלו היה בתיב: 'בתולות כמותה' לית בתיב: אלא: "במזנה הבתולת", לא רבה אותן הכתוב אלא למזנה בלבד. ויודא אמרה? הלא דתני חזקיה (שם): "אם מאן ומאן אביה" – אין לי אלא שמאן אביה, מנין שאם ומאנו אפלו מהשמים? תלמוד לומר: "מאן ומאן" – מפל מקום. מעתה, הבא על השפחה והא לה קנים! לית יכל, דתני: 'יכול הבא על השפחה ארמית והא חיב? תלמוד לומר (שם טו): "מזנה ומתנה לו לאשה" – את שיש לו הויה בה, יצאת שפחה ארמית שאין לו הויה בה. התיבון: הרי אחותו אין לו הויה בה והוא משלם קנים! שניא היא, שיש לה הויה אצל אחר. הרי בתו יש לה הויה אצל אחר ואינו משלם קנים! שניא היא, שהוא מתחייב בנפשו, שכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון. 'נתינה' – אמר רבי יוסה: נתינים לא חשו להם אלא משום פסולי משפחה. אין תימר: משום פסולי עבדות, מעתה, הבא על הנתינה לא יהיה לו קנים, ונתנינו: 'הבא על הנתינה – יש לו קנים'. 'ביתית' – אתיא כמן דאמר: בותי כישראל לכל דבר, ברם כמן דמר: בותי כגוי – לא בדיא. דאתפלגון: 'בותי כגוי' דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בותי כישראל לכל דבר. אפלו תימא: בותי כגוי, בותי משום מה הן פסולין? לא משום גוי ועבד? גוי ועבד הבא על בת ישראל – הילך ממור, וממזרת יש לה קנים. לחמין לענין משפחה, את עבד לה גוי ועבד הבא על בת ישראל – הילך ממור,

[דף ט"ז ע"א]

לענין קנים את עבד לה, כישראל הבא על חגויה – הילך גוי. אמר רבי יוסה בירבי חנינא: האונם והמפתה את היתומה – פטור. אמר רבי בא בר מר: מכלל דרבי יוסה הגלילי, ברם ברבי עקיבה – יש לה קנים, וקנסה של עצמה. אמר רבי יוסה: מתניתא אמרה: 'פחותות מבנות שלש שנים ויום

אחד. ולא ביתומה היא? והתני (דברים כב, כט): "תחת אשר ענה" – לרבות את היתומה לקנס; דברי רבי יוסה הגלילי. אמר רבי אחי: תפטר, שבא עליה עד שלא מת אביה, ומת אביה, כבר נראה לתן לאביה. תמן תנינן: 'האובל תרומה מזיד' – משלם את הקרן, ואינו משלם את החמש'. ותנינן: 'אלו הן הלוקין', הכא את אמר: לוקה. וכא את אמר: משלם! אמר רבי יוחנן: לצדדין היא מתניתה: אם התרו בו – לוקה, לא התרו בו – משלם. סבר רבי יוחנן למימר: במקום מכות ותשלומים לוקה ואינו משלם. וילקה וישלם! (דברים כה, ב): "כדי רשעתו" – משום רשעה אחת אתה מחיבו, ואי אתה מחיבו משום שתי רשעיות, וישלם ולא ילקה! במי שיש בו שתי רשעיות הכתוב מדבר: "והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר". רבי שמעון בן לקיש אמר: ואפילו לא התרו – אינו משלם, מאחר שאלו מתרין בו – לוקה. מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: 'האובל תרומה שוגג' – משלם את הקרן וחמש'. ואלו התרו בו אינו לוקה? פתר לה רבי מאיר, דרבי מאיר אמר: 'לוקה ומשלם'. מתניתא פליגא על דרבי שמעון בן לקיש, דתנינן: 'אלו נערו שיש להן קנס'. אלו התרו בו אינו לוקה? פתר לה רבי מאיר, דרבי מאיר אמר: 'לוקה ומשלם'. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: מן המוציא שם רע למד רבי מאיר (דברים כב, יח-יט): "ויסרו אתו" – מכות, וענשו אתו" – ממונ. רבני אמרין: לחדושו יצא המוציא שם רע, ובדבר שהוא יוצא לחדושו – אין לומדין ממנו. לפי שבכל מקום אין אדם מתחייב מדבורו, וכאן אדם מתחייב מדבורו, הואיל וכן, בשם שאי אתה למד ממנו דבר אחר, בן אין אתה למד ממנו לא עונשין ולא מכות. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מזיד בחלב.

[דף ט"ז ע"ב]

שוגג בקרבן – מתרין בו, לוקה ומביא קרבן. וכא 'לוקה ומשלם! רבי בון בר חייה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמר: "כדי רשעתו", שני דברים מסורין לבית דין – את תופס אחד מהן, יצא דבר שסמור לשמים. תלמודין שאין ממונא צל מיתה, מן הדא (ויקרא כד, כא): "מכה בהמה ושלמנה, ומכה אדם יומת"; מה "מכה בהמה", לא חלקת בו בין שוגג למזיד לחיבו ממונ – אף "מכה אדם", לא תחלק בו בין שוגג למזיד לפטרו ממונ. מה פליגינן? בממונ אצל מכות. רבי יוחנן אמר: אין ממונ אצל מיתה, ויש ממונ אצל מכות. רבי שמעון בן לקיש אומר: בשם שאין ממונ אצל מיתה – בן אין ממונ אצל מכות. רבי אמי בכלה בשם רבני דתמן: טעמא דרבי שמעון בן לקיש: "רשע", "רשע"; נאמר: "רשע" במחייבי מיתה (במדבר לה, לא), ונאמר: "רשע" במחייבי מכות (דברים כה, ב), מה "רשע" שנאמר במחייבי מיתות בית דין, אין ממונ אצל מיתה – אף "רשע" שנאמר במחייבי מכות, אין ממונ אצל מכות. נתן בר הושעיה אמר: כאן בנערה וכאן בבוגרת, נערה יש לה קנס ואין לה

מכות, בוגרת יש לה מכות ואין לה קנס. ואין לה בלש ופגם! רבנין דקסריין אמרין: תפתר, שפתתה או שמחלה לו. וסבר נתן בר הושעיה: במקום מכות ותשלומין – משלם ואינו לוקה. וילקה וישלם! "בדי רשעתו" – משום רשעה אחת אתה מחיבו, ואי אתה מחיבו משום שתי רשעיות. וילקה ולא ישלם! בעדים זוממין, כמה דתימור תמן בעדים זוממין – משלמין ואין לוקין, וכא משלם ואינו לוקה. אמר רבי יונה: טעמא דרבי נתן בר הושעיה: "בדי רשעתו" – את שמכותיו ויצאות בדי רשעתו, יצא זה שאמרים לו: 'עמד ושלם! מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: 'האכל תרומה מזיד – משלם את הקרן ואינו משלם את החמש'. על דעתה דנתן בר הושעיה דאמר משלם – ניהא; על דעתיה דרבי יוחנן דאמר: אם התרו בו – לוקה, ואם לא התרו בו – משלם. פתר לה מזיד בלא התראה. על דעתה דרבי שמעון בן לקיש לא שניא, היא שווג, היא מזיד; היא התרו בו, היא לא התרו בו, פתר לה ברבי מאיר דאמר: 'לוקה ומשלם'. אמר רבי חנינה קמי רבי מנא: ואפלו

[דף י"ז ע"א]

וסבר רבי שמעון בן לקיש, כל מתניתא דרבי מאיר, קריה דרבי מאיר. והכתיב (ויקרא כב, יד): "ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסם חמשתו עליו!" אלא מסבר סבר רבי שמעון בן לקיש: חמש קרבן. ואפלו תימור: חמש קרבן, קרן קרבן? אמר רבי יודן בר שלום: מתניתא אמרה: שהקרן קנס. דתנינן תמן: 'אינו משלם תרומה, אלא חלין מתקנין, והן נעשין תרומה'. אלו מפה שאכל היה משלם – ניהא. ועוד, מהדא דתני: 'אכל תרומה טמאה – משלם חלין מהורין, ואם שלם חלין טמאין – יצא'. ולא דמי עצים הוא חיב לו? הדא אמרה: שהקרן קנס. כמה דאת אמר: קרן קנס, ודכותה: חמש קנס. אלא רבי שמעון בן לקיש בדעתה, כמה דו אמר תמן: הכל היה בכלל (שמות כ, יג): "לא תענה ברעך עד שקר"; יצא (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו"; לא שישלם ממונ? וכא: הכל היה בכלל (ויקרא כב, י): "וכל זר לא יאכל קדש"; יצא (שם יד): "ואיש כי יאכל קדש בשגגה"; שישלם ממונ. והתני: 'מודין חכמים לרבי מאיר, בגונב תרומת חבירו ואכלה, שהוא לוקה ומשלם'; שכן האוכל תרומה לוקה. והתני: 'מודין חכמים לרבי מאיר, בגונב חלב חבירו ואכלו, שלוקה ומשלם'. שכן האוכל חלב לוקה. והתני: 'החוסם את הפרה – משלם ששת קבין לפרה, וארבעת קבין לחמור'. שכן החוסם פרתו לוקה. אמר רבי יוסה: שכן מחיבי מיתות, גנב תרומת הקדש ואכלה, שהוא לוקה ומשלם, מכל מקום הפסידו

מסכת סנהדרין פרק שישי

ו,א העדים שאמרו 'מעידים אנו באיש פלוני שהרג שורו של פלוני וקצץ נטיעותיו של פלוני', והלה אומר 'איני יודע' - חייב. 'אתה אמרת להרגו', 'אתה אמרת לקצצו' - הכל הולך אחר הטענה. 'הרגת את שורו וקצצת את נטיעותיו של פלוני', והלה אומר לא! שהוא כמתמיה, או הן שהוא כמתמיה! יש לאו שהוא כהן, ויש הן שהוא כלאו.

ו,ב אין דנין אלא מעמד, ואין מעידין אלא מעמד, ואין נשאלין לנדרין אלא מעמד, ואין מעלין לכהונה ולויה וליושראל אלא מעמד, ולא יהא מאריך פניו כנגד אחד, ולא יהא מעמיד אחד ולא מושיב אחד, שנאמר (ויקרא יט): "בצדק תשפוט צמיתך", אמר רבי יהודה: מקבל אני, שאם רצו להושיב שניהם כאחד - מושיבין ואין בכך כלום. ואיזה הוא האסור? שלא יהא אחד עומד ואחד יושב, משום רבי ישמעאל אמרו: אומרים לו לבוש פדרך שהוא לבוש, או להבישוהו פדרך שאתה לבוש.

ו,ג כיצד הן דנין? הדיינין יושבין ובעלי הדין עומדין לפניהם, וכל התובע את חברו הוא פותח ראשון, אם יש עדים מכניסים אותן ומאמינן עליהן, ומוציאים אותן לחוץ, ומשירין את הגדול שבהם, ושומעין את דבריו ומוציאין אותו לחוץ, ואחר כך מכניסין את השני ושומעין את דבריו ומוציאין אותו לחוץ, ואחר כך מכניסין את שניהן כאחד, ואומרים דבריהם זה בפני זה, אם אמרו זכאי - זכאי, ואם אמרו חייב - חייב. אחד דיני ממונות אחד דיני נפשות.

ו,ד דיני ממונות בשלשה, שנים מזכין או מחביין, ואחד אומר 'איני יודע' - יוסיפו הדיינין. ופה כח האומר 'חייב' מכת האומר 'איני יודע', עד כמה מוסיפין? אין פחות משנים, יוסיפו הדיינין. אם אמרו זכאי - זכאי, אם אמרו חייב - חייב. אחד אומר

זכאי ואחד אומר איני יודע - יוסיפו הדיינין, שעד עכשו בית דין שקול, אחד אומר זכאי, ואחד אומר חייב, ואחד אומר איני יודע - יוסיפו הדיינין, שעד עכשו לא הוסיפו אלא אחד.

ו,ה לעולם מוסיפין הדיינין עד שיגמר הדין. לעולם אין העדים יכולין לחזור בהן עד שיגמר הדין. לעולם מביא עדותיו לבית דין עד שיגמר הדין, או עד שיתנו לו זמן. נתנו לו זמן, הביא בתוך זמן - מקבלין הימנו, לאחר זמן - אין מקבלין הימנו; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אפלו הביא לאחר שלש שנים - מקבלין הימנו, וסותרין דבריו של זה.

ו,ו 'יש לך עדים אחרים?' ואמר: 'אין לי אלא אלו'. 'יש לך ראיות אחרות?' ואמר: 'אין לי אלא אלו', ואחר זמן מצא עדים אחרים ומצא ראיות אחרות - הרי זה אין מקבלין הימנו עד שיביא ראיה שלא היה יודע בהן. לעולם אין העדים יכולין לחזור בהן, עד שתחקר עדותן לבית דין. נחקרה עדותן לבית דין - אין יכולין לחזור בהן. וזהו כללו של דבר: עדים שהעידו לטמא ולטהר, לרחק ולקרב, לאסור ולהתיר, לפטור ולחייב, עד שלא נחקרה עדותן ואמרו מבודין אנו - הרי אלו נאמנים. משנחקרה עדותן ואמרו מבודין אנו - אין נאמנים. לעולם אין העדים נעשים זוממין עד שיגמר הדין, לא לוקין ולא משלמין, ולא נהרגין עד שיגמר הדין. לעולם אין אחד מן העדים נעשה זומם עד שיהיו שניהם זוממין, ואין לוקה עד שיהיו שניהם לוקין, ואין נהרג עד שיהיו שניהם נהרגים, ולא משלם עד שיהיו שניהם משלמין. אמר רבי יהודה בן טבאי: אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם בשביל לעקר מלבן של ביתוסין, שהיו אומרים עד שיהרג הנדון. אמר לו שמעון בן שטח: אראה בנחמה אם לא שפכת דם נקי, שהרי אמרה תורה (דברים יז): "על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת", בעדים שנים

ובזוממים שנים, מה עדים שנים - אף זוממין שנים. באותה שעה קבל עליו יהודה בן טבאי שלא יהיה מורה הלכה אלא על פי שמעון בן שטח.

מסכת סנהדרין פרק שביעי

ז, א אמר רבן שמעון בן גמליאל: בראשונה לא היו חותמים על כתבת נשים כשרות, אלא כהנים או לויים או ישראלים המשיאין לכהנה. אמר רבי יוסי: בראשונה לא היה מחלקת בישראל, בית דין של שבעים ואחד שהיו בלשכת הגזית ושאר בתי דינין של עשרים ושלושה היו בעירות של ישראל, ושני בתי דינין של שלושה היו בירושלים, אחד בהר הבית ואחד בחיל, נצרך אחד מהן הלכה הולך אצל בית דין שבעירו, אין בית דין בעירו - הולך לבית דין הסמוך לעירו. אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו - הוא והמפלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית, אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו - הוא והמפלא שבהן באין לבית דין שבחיל. אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו אלו ואלו באין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית, אף על פי שהוא שבעים ואחד, אין פחות מעשרים ושלושה, נצרך אחד מהן לצאת, וראה אם יש שם עשרים ושלושה - יוצא, ואם לאו - אינו יוצא, עד שיהיו שם עשרים ושלושה. ושם היו יושבין מתמיד של שחר ועד תמיד של בין הערבים, בשבתות וימים טובים לא היו נכנסין אלא לבית המדרש שבהר הבית. נשאלה שאלה, אם שמעו - אמרו להם, אם לאו - עומדין למנין, אם רבו מטמאין - טמאו, רבו מטהרין - טהרו, ומשם הלכה רוחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, הרבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות, ומשם שולחין ובודקין, כל מי שהוא חכם ועניו ושפל וירא חטא, ופרקו טוב ורוח הבריות נוחה עליו - עושין אותו דין בעירו. משנעשה דין בעירו - מעלין ומושיבין אותו בהר הבית, משם מעלין

ומושיבין אותו בחיל, משם מעלין ומושיבין בלשכת הגזית, ושם יושבין ובודקין את יחסי כהונה ואת יחסי לוייה, כהן שנמצא בו פסול - לובש שחורין ומתעטף שחורין, ושלא נמצא בו פסול - לובש לבנים ומשמש עם אחיו הכהנים. מביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו, ואף על פי שאין המשמר שלו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיט שעבדו עד שלא הביאו העשירית האיפה - עבודתו כשרה.

ז, ב אין דנין שני דינין ביום אחד, אפלו נואף ונואפת, אלא דנין את הראשון ואחר כך דנין את השני, אין נמנין על שני דברים כאחד, ואין נשאלין על שתי שאלות כאחד, אלא נמנין על הראשון ואחר כך נמנין על השני, ונשאלים על הראשון ואחר כך נשאלין על השניה, אין דנין אלא במקום גדול, ואין נמנין אלא במקום שמועה, אחד אומר משום שמועה, וכלם אומרים לא שמענו על זה, מנין עומד אחד אוסר ואחד מתיר, אחד מטמא ואחד מטהר, וכלן אומרים לא שמענו, מנין עומד אחד אומר משום שנים ושנים אומרים משום אחד, יפה כח אחד האומר משום שנים מכח שנים האומרים משום אחד. עשרה אומרים משום אחד - כלן אחד, ובטירות ובטמאות - האב ובנו הרב ותלמידו - שניהם נמנין שנים. בקדוש החדש ובעבור שנה, בדיני ממונות ובדיני נפשות, אב ובנו הרב ותלמידו - שניהן נמנין אחד. ולא יהא יושב בצדו, ואפילו הוא שותק, אלא עומד והולך לו בקדוש החדש ובעבור שנה. בדיני ממונות - מתחילין מן הגדול. מפני מה בדיני נפשות מתחילין מן הצד? שלא יהא סמוך על דברי רבו.

ז, ג בדיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה, חוץ מן המסית. ורבי יהושע בן קרחה אומר: אף המדיח. חיבי גלויות - בית דין מתזירין אותם לזכות, שנאמר (במדבר לה): "ולא תקחו כפר לנפש

רוצח", ואומר (דברים יט): "זה דבר הרצח", רוצח רוצח לגזרה שנה, חיבי מלקיות - בית דין מחזירין אותו לזכות, שנאמר (דברים כה): "והצדיק את הצדיק והרשעו את הרשע" וגו', ואומר (דברים כה): "היה אם בן הכות הרשע"; רשע רשע לגזרה שנה. הסרס, ומי שלא ראה לו בנים - כשר לדון דיני ממונות ואין כשר לדון דיני נפשות. רבי יהודה מוסיף אף אכזרי והרחמן. אין מוסיפין על הדין בתחלה, רבי יהודה אומר: מוסיפין על הדין.

ז, ד בתחלה היו שנים, אחד אוסר ואחד מתיר, אחד מטמא ואחד מטהר, האוסר והמטמא - עליו להביא ראיה, וכל המחמיר - עליו להביא ראיה. ויש אומרים: אף המקל. אין נזקקין לדין אלא במקום שיש מכריעין, ואין מושיבין את האדם אלא כמדותיו, נסתלק הדין - אין רשאי להשיב. כיצד אין מוסיפין על הדין בתחלה? נגמר דברו - אין רשאי להשיב. נתן לו חברו רשות - רשאי להשיב. נסתלק העקר נעשה טפלה עקר, לא ישיב את חברו יתיר משלש תשובות כדי שלא תטרף דעתו. אחד דין כנגד שנים ושנים כנגד אחד, שנים דין כנגד שלשה ושלשה דין כנגד שלשה, אבל לא שלשה כנגד שלשה, ולא מהן ולמעלה, כדי שלא נעשה בית דין מערב.

ז, ה בדיני ממונות אומרים 'נודק הדין'. בדיני נפשות, אין אומרים 'נודק הדין'. והגדול שבדינים אומר: 'נודק הדין', אין שואלין מעמד ואין משיבין מעמד, לא מגבוה ולא מרחוק, ולא מאחורי הזקנים. אין שואלין אלא כענין ואין משיבין אלא במדע, ולא שאל השואל כענין יתיר משלש הלכות. אחד שואל ואחד אומר שלא לשאל - נזקקין לשואל. והשואל מעשה - צריך שיאמר: "מעשה אני שואל"! והשואל כענין והשואל שלא כענין - משיבין את השואל כענין. והשואל שלא כענין - צריך שיאמר "שלא כענין"

שאלתי; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין צריך, שכל התורה ענין אחד. ענין ושאינו ענין - נזקקין לענין. מעשה ושאינו מעשה - נזקקין למעשה. הלכה ומדרש - נזקקין להלכה. מדרש ואגדה - נזקקין למדרש. מדרש וקל וחומר - נזקקין לקל וחומר. קל וחומר וגזרה שנה - נזקקין לקל וחומר. חכם ותלמיד - נזקקין לחכם. תלמיד ועם הארץ - נזקקין לתלמיד. היו שניהם חכמים, ושניהם תלמידים, ושניהם עמי הארץ, שתי הלכות, ושתי שאלות, ושתי תשובות, ושני מעשים - הרשות ביד התרגמן מעתה.

כשהנשיא נכנס, כל העם עומדים, והן ישובו, עד שאמר להם: שבו! כשאב בית דין נכנס, עושים לו שתי שורות מכאן ומכאן, עד שנכנס וישב במקומו. חכם שנכנס, אחד עומד ואחד יושב, עד שנכנס וישב במקומו.

בני חכמים ותלמידי חכמים, בזמן שהרבים צריכים להם - מקפצין אפלו על ראשי העם, ואף על פי שאמרו אין שבח לתלמיד שיכנס באחרונה. יצא לצרף - נכנס וישב במקומו. בני חכמים ותלמידי חכמים, בזמן שיש בהם דעת לשמע - הופכין את פניהם כלפי אביהם. אין בהם דעת לשמע - הופכין את פניהם כלפי העם. רבי אלעזר בן רבי צדוק אומר: בבית המשה עושים אותן סניפין. חכם שנכנס - אין שואלין אותו עד שתתישב דעתו. נכנס ומצאם כשהם עוסקים בהלכה - לא יחא קופץ לתוך דבריהם, עד שיתדע באיזה ענין הן עוסקים. ואם עשה כן, על זה נאמר: 'שבעה דברים בגלם'. שבע מדות דרש הלל לפני זקני בתרה: קל וחומר, וגזרה שנה, ובגין אב, וכתוב אחד, ובגין אב ושני כתובים, וכלל ופרט וכלל, וכיוצא בו במקום אחר - דבר הלמד מענינו; אלו שבע מדות שדרש הלל הזקן לפני זקני בתרה.

מסכת סנהדרין פרק שמיני

ח,א כל סנהדרין שיש בה שנים יודעים לדבר וכלם ראויין לשמוע - ראויים לעשות סנהדרין. שלשה - בינונית. ארבעה - חכמה. סנהדרין היתה כחצי גרן עגולה, כדי שיהיו רואין זה את זה. הנשיא יושב באמצע וזקנים יושבים מימנו ושמאלו. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: כשהיה רבן גמליאל יושב בבית דין ביבנה, אבא יושב בימנו וזקנים משמאלו, מפני מה אחד יושב מימנו של זקן? מפני כבודו של זקן! שלש שורות של תלמידי חכמים יושבים לפניו, גדולים בראשונה ושניים בשניה, ושלישים בשלישית, מכאן ואילך לא היה שם סדר אלא כל הקדם את חברו לתוף ארבע אמות - זכה. שוטרי הדינים והגדון, והעדים, זוממיהם וזוממי זוממיהם - עומדין משורה החיצונה ולעם, ולא היו צריכים לידע איזהו גדון, מפני שמעמידים אותו שני לצד הראשון.

ח,ב כיצד אומר? שמא תאמר 'ראיניהו שרץ אחר חברו וסיף בידו, נכנס מפניו לחנות, נכנס אחריו לחנות, ונכנסו אחריו ומצאנהו הרוג וסיף ביד הרוצח, ומטנף דם! שמא תאמרו: אם לא? מי הרגו? אמר שמעון בן שטח: אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חברו וסיף בידו, נכנס מפניו לחברה, ונכנס אחריו, ונכנסתי אחריו ומצאתיהו הרוג והסיף ביד הרוצח, והסיף דם. נמתי לו: רשע! מי הרגו לזה? אראה בנחמה אם לא או אני או אתה הרגנוהו, אבל מה אעשה לך? דאין דינך מסור בידי, שהרי אמרה תורה (דברים יט): "על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יומת המת", אלא יודע מחשבות הוא ופרע מאותו האיש, לא זו משם עד שנשכו נחש ומת.

ח,ג אדם נברא יחידי בעולם, ולמה נברא יחידי בעולם? שלא יהו צדיקים אומרים: "אנו בניו של צדיק"! ושלא יהו רשעים

אומרים: "אנו בניו של רשע"! דבר אחר: למה נברא יחידי? שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו, ומה עכשו שנברא יחידי מתגרות זו בזו, אילו נברא שנים על אחת כמה וכמה! דבר אחר: למה נברא יחידי? מפני הגזלנין והחמסנין, ומה עכשו שנברא יחידי - גזלנין וחמסנין, אלו נברא שנים על אחת כמה וכמה! דבר אחר: למה נברא יחידי? להגיד גדלתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שבחותם אחד ברא את כל העולם כלו, ומחותם אחד יצאו חותמות הרבה, שנאמר (איוב לח): "תתהפך כחמר חותם" וגו'. מפני מה אין פרצופותיהן דומות זו לזו? מפני הרמאים, שלא יהא כל אחד ואחד קופץ בתוף שדה חברו, וכל על אשת איש, שנאמר (איוב לח): "וימנע מרשעים אורם" וגו'. רבי מאיר אומר: שנה מקום מראה פנים דעת וקול, מראה פנים ודעת - מפני החמסנין והגזלנין. קול - מפני העררה.

ח,ד אדם נברא בערב שבת, ולמה נברא באחרונה? שאם תזוח דעתו עליו, אומר לו: "יתוש קדמך במעשה בראשית"! דבר אחר: כדי שייכנס למצוה מיד. דבר אחר: כדי שייכנס לסעודה מיד. משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשור ודם שבנה פלטרין, וחצבה, והתקין סעודה, ואחר כך זמן האורחים. וכן הוא אומר (משלי ט): "חכמת נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה". "חכמת נשים בנתה ביתה" - זהו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שבנה כל העולם כלו בחכמה. "חצבה עמודיה שבעה" - אלו שבעת ימי בראשית. "טבחה טבחה מסכה יינה" - אלו ימים ונהרות ומדברות ושאר כל צרכי עולם, ואחר כך "שלחה נערותיה תקרא" - זה אדם וחתנה.

מסכת סנהדרין פרק תשיעי

ט,א רבי שמעון בן אלעזר אומר: מסיעין את העד ממקומו בשביל שתטורף דעתו

מחזיקים ושלשים וחמשה מזכים - דגין אלו כנגד אלו, עד שיאמר אחד מן המחזיקין - רואה אני את דברי המזכין. אמר אחד מן התלמידים: יש לי ללמד עליו זכות - מקבלין אותו בסכר פנים יפות, ומעלין ומושיבין אותו עמהן, אם יש ממש בדבריו - פטרוהו, ולא היה יורד משם עולמית, ואם לאו - לא ירד משם כל היום, שלא תהא עלייתו ירידה. הוא שאמר יש לי ללמד על עצמי זכות - שומעין לו. חובה - משתקין אותו בנזיפה. העד, אין מלמד עליו לא זכות ולא חובה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מלמד זכות ואין מלמד חובה. שנים עשר מזכין ואחד עשר מחזיקין - זכאי. שנים עשר מחזיקין ואחד עשר מזכין - יוסיפו הדינים, עד שיקריע אחד לזכות ושנים לחובה. ורבי יוסי אומר: יחזרו וימנו בתחלה, פעם ראשונה שניה ושלישית, בין שיש ממש בדבריו בין שאין ממש בדבריו, מכאן ואילך, אם יש ממש בדבריו - שומעין לו, ואם לאו - אין שומעין לו.

ט, הרוגי בית דין יש להם חלק לעולם הבא, מפני שמתודין על עונותיהן, רחוק מבית הסקילה עשר אמות, ואומרים לו: התודה! ומעשה באחד שיצא לסקל, אמרו לו: התודה! אמר: תהא מיתתי כפרה על כל עונותי, ואם עשיתי כך - אל ימחל לי ויהיה בית דין של ישראל נקי, וכשבא דבר אצל חכמים - זלגו דמעות. אמרו להם: להחזירו אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה, אלא הרי דמיו תלוי בעדיו, וכן הוא אומר (דברי הימים א, ב, ו): "ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם חמשה"; וכי אין יודעים שכלם חמשה? אלא מלמד שאף עכן הוא עמהם לעולם הבא. רחוק מבית הסקילה ארבע אמות מפשיטין את בגדיו, האיש מכסים אותו פרק מלפניו, והאשה פרק מלפניה ופרק מאחריה, מפני שהאשה כלה ערוה; דברי רבי יהודה שאמר משם רבי אליעזר. וחכמים אומרים: האיש נסקל

עליו. רבי יוסי אומר: לא היו צריכין לומר באיזה שבו? באיזה שנה? באיזה חדש? בכמה בחדש? אלא באיזה יום? באיזה חדש? באיזה שעה? באיזה מקום? מפירין אתם אותו? התרתם בו? במה הרגו? בסוף הרגו? במקל הרגו? על שוקיו הכהו? או על צפור נפשו הכהו? להיכן היו פניו הפוכות בשעה שהרגו? אחד אומר 'בשנים בחדש', ואחד אומר 'בשלושה בחדש' - עדותן קימת, שאין הכל בקיאתן בעבור. אחד אומר 'בשתי שעות', ואחד אומר 'בשלוש שעות' - עדותן קימת, שאין הכל בקיאתן בשעות, אחד אומר 'בשלוש שעות', ואחד אומר 'בשבע' - עדותן בטלה. ורבי יהודה אומר - קימת. אחד אומר 'בשלוש שעות', ואחד אומר 'בשבע' - עדותן בטלה, שהכל יודעין שבחמש חמה במזרח, ובשבע חמה במערב.

טב, נמצא עדותן של עדים מכוננת, הגדול שבדינים פותח בזכות, וחברו מסיעו. מציאו לו זכות - פטרוהו. אם לאו - מעבירין אותו, ולמחר מזדווגין זוגות, וממעטים במאכל, ולא היו שותין יין, ונושאים ונותנים בפרשת הענין כל הלילה. ואם היה רוצח, נושאים ונותנים בפרשת רוצח, ואם היה מגלה עריות נושאים ונותנים בפרשת מגלה עריות, ולמחר משפמיין ובאין לבית דין, החזנין קורין כל אחד ואחד בשמו - פלוני ופלוני. מזה הייתי ועכשו מזה אני - מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מזה אני - מקבלין אותו. מזה הייתי ועכשו מחיב אני אותו - אין מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מחיב אני - אומרים לו: 'למד דבריך בכתחלה'. טעה אחד בדבריו מן המזכין - סופרי הדיגין מזכירין אותו. מן המחזיקין - אין סופרי הדיגין מזכירין אותו, אלא אומרים לו: למד דבריך בכתחלה. אם מציאו לו זכות - פטרוהו. אם לאו - עומדין למנין, שלשים וששה מזכים ושלשים וחמשה מחזיקין - זכאי. שלשים וששה

מסכת סנהדרין פרק עשירי

י, א רבי יהודה אומר: הבא על האם - אינו חייב אלא משום האם בלבד. וכן היה רבי יהודה אומר: הבא על אשת אב - אינו חייב אלא משום אשת אב בלבד. הבא על האם, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, או שהיתה אנוסתו ומפותתו של אביו, או שהיתה אחת מכל העריות של אביו - חייב. הבא על אשת אב, אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חייב. אנוסתו ומפותתו של אביו - פטור. או שהיתה אחת מכל עריות של אביו - פטור. הבא על אחותו - חייב עליה משום אחותו, ומשום בת אשת אב. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו חייב אלא משום אחותו בלבד. וכן הבא על כלתו, הבא על הזכור, כן תשע שנים ויום אחד, והבא על הבהמה, כדרכה ושלא כדרכה. האשה המביאה את הבהמה כדרכה ושלא כדרכה.

יב, והעובד עבודה זרה, אחד העובד ואחד המזבח, ואחד המקטיר ואחד המנסף, ואחד המשתחוה, והמקבלו עליו לאלוה, ואומר לו: 'אלי אתה! הצילני!' כלן בסקילה. העושה עבודה זרה, המחתך והמעמיד, הסף, המקנח, המגרד - עובר בלא תעשה. אבל אינן חייבים קרבן, אלא על דבר שיש בו מעשה, כגון המזבח והמקטיר והמנסף, והמשתחוה. אבל המגפף, והמנשק, המכבד, המרביץ, המלביש והמנעיל, והמעטיף - הרי אלו באזהרה. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (מלכים א יט, יח): "והשאיתי בישאל שבעת אלפים כל הבכרים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו" - מקיש נשיקה לכריעה, מה כריעה - חייבין עליה, אף נשיקה חייבין עליה. ובמה היא מיתתן? בידי שמים.

יג, הנותן מזרעו למלך - אינו חייב עד שימסר למלך, ויעביר באש. מסר למלך ולא העביר באש, העביר באש ולא מסר -

ערום ואין האשה נסקלת ערמה. בית הסקילה היה גבוה שתי קומות, והוא קומה אחת - הרי שלש קומות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אכן היתה שם, ויש בה משאוי שנים, נוטל ונותנה על לבו, כדי לקים בו מצות סקילה. ובשתולין - אחד קושר ואחד מתיר, כדי לקים בו מצות חליה. היה רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר (דברים כא, כג): "כי קלת אלהים תלוי", משלו משל, למה הדבר דומה? לשני אחים דומים זה לזה, אחד שר על כל העולם, ואחד יצא לסטים. לאחר זמן, נתפס זה שיצא לסטים, היו צולבין אותו על הצלוב, והיה כל עובר ושב אומר: דומה שהשר צלוב, לכך נאמר: "כי קלת אלהים תלוי", סיף שנהרג בו, סודר שנחנק בו, אכן שנסקל בה, ועץ שנתלה עליו - כלן טעונין קבורה, ולא היו קוברין אותו עמו. נתאכל הבשר, שלוחי בית דין מלקטין את העצמות, וקוברים אותו בארזין, אפלו מלך שבמלכים לא היו קוברין אותו בקברי אבותיו, אלא בקברי בית דין, שני קברות היו מתקנין לבית דין, אחד לנסקלין ולנשרפין, ואחד לנחנקים ולנהרגים. וכן דוד אומר (תהלים כז, ט): "אל תאסף עם חטאים נפשי וגו', ארבע מיתות נמסרו לבית דין - סקילה, שרפה, הרג וחנוק. הרשות - לא נתן לה אלא סיף בלבד. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: תינוק הייתי, והייתי רוכב על כתפו של אבא, וראיתי בת כהן שזנתה בירושלים, והקיפונה חבילי זמורות ושרפונה. אמרו לו: תינוק היה, ואין עדות לתינוק. רבי יהודה אומר: הרי אומר (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך" - ברר לו מיתה יפה שבמיתות! כיצד עושין לו? מניח ראשו על הסדן וקוצץ בקופיץ. אמרו לו: אין מיתה מנוגלת מזו. אמר להם: ודאי אין מיתה מנוגלת מזו, אלא משום שנאמר (ויקרא יח, ג): "ובחקותיהם לא תלכו".

אחד בלוד, נמנו עליו שני תלמידי חכמים, והביאנהו לבית דין, וסקלוהו, פותחין את דינו ביום וגומרין אף בלילה. פותחין וגומרין בו ביום, בין לזכות בין לחובה, מטין על פי עד אחד, בין לזכות בין לחובה, הכל מלמדין זכות וחובה. המלמד זכות - יכול לחזור וללמד חובה. הסריס, ומי שלא ראה לו בנים - יושבין בדינו. ורבי יהודה מוסיף את האכזרי.

מסכת סנהדרין פרק אחד עשר

יא, א ושאר חייב מיתות בית דין, אין ממיתין אותם אלא על פי עדים והתראה, עד שיודיענהו שחייב מיתה בבית דין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: עד שיודיענהו באיזה מיתה הוא מת, בין שהתרו בו כל עדי, ובין שהתרו בו מקצת עדי - חייב. ורבי יוסי פטור, עד שהתרו בו כל עדי, שנאמר (דברים ט, טו): "על פי שני עדים או שלשה עדים" - עד שיהיו פי שני עדים מתרין בו כאחד. מודים חכמים לרבי יוסי שאם התרה בו הראשון והלך לו, השני והלך לו - שהוא פטור. מתרין בו ושותקים, מתרין בו ומרכין בראשו, אף על פי שאמר "יודע אני" - פטור, עד שיאמר: "יודע אני ועל מנת כף אני עושה". כיצד? ראוהו שמחלל את השבת, ואומרים לו: הני יודע שהשבת "מחללה מות יומת", אף על פי שאמר "יודע אני" - פטור, עד שיאמר "יודע אני ועל מנת כף אני עושה". כיצד? שהורג את הנפש, ואומר: 'הני יודע שהוא בן ברית', ונאמר (בראשית ט, ו): "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" וגו', אף על פי שאמר: "יודע אני" - פטור, עד שיאמר: "יודע אני ועל מנת כן אני עושה". רבי יוסי אומר: הוא שיתודה בעצמו - פטור, שנאמר (דברים ט, טו): "לענות בו סרה" - שיתחרו בו אחרים ולא שיתודה הוא בעצמו.

יא, ב רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון: המדיח - הרי זה בחנק. אמר רבי

אינו חייב עד שימסר למלך ויעביר באש, ואינו חייב עד שיעביר כדרך, העביר ברגליו - פטור. ואינו חייב אלא על יוצאי יריכו, המעביר את אביו ואת אמו, ואת אחיו ואת אחותו - פטור. המעביר עצמו - פטור. ורבי אלעזר ברבי שמעון מחיב. אחד מולך ואחד שאר עבודה זרה - חייב, ורבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אינו חייב אלא משם מולך בלבד. בעל אוב - זה פיתוס, המדבר מבין פרקיו, ומבין אצילי ידיו. ידעוני - זה השם עצם של ידעוני בפיו - הרי אלו בסקילה, והנשאל בהן באזהרה. "דורש אל המתים" - זה המעלה בזכורו. אחד המעלה בזכורו, והנשאל בגלגלת, מה בין מעלה בזכורו לנשאל בגלגלת? שהמעלה בזכורו אינו עולה כדרך, ואינו עולה בשבת, והנשאל בגלגלת - עולה כדרך ועולה בשבת.

יד, הבא על נערה מאורסה - אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה, והיא בבית אביה. נערה ארוסה בבית בעלה, בוגרת ארוסה בבית אביה, נשואה בין בבית אביה בין בבית בעלה. הבא עליה - הרי זה בחנק. באו עליה עשרה, ועדין היא בתולה - כלם בסקילה. ואם אינה בתולה, הראשון בסקילה וכלם בחנק. המקבלת את בעלה בבית אביה, ואף על פי בתולה, הבא עליה - הרי זה בחנק. נערה ארוסה שזנתה - סוקלין אותה על פתח בית אביה. אין לה פתח בית אביה - סוקלין אותה במקום שזנתה, ואם היתה עיר של נכרים - סוקלין אותה על פתח בית דין. כיוצא בו, העובד עבודה זרה - סוקלין אותו במקום שעבד, ואם היתה עיר של נכרים - סוקלין אותו על פתח בית דין.

יה, כל חייבי מיתות שבתורה אין ממנינין עליהם חוץ מן המסית כיצד עושין לו? כונסין לו שני תלמידי חכמים לבית הפנימי, והוא יושב בבית החיצון, ומדליקין לו את הנר, כדי שיהיו רואין אותו ושומעים את קולו, וכן עשו לאיש

א) : "עֲטַרְתָּ זָקֵנִים בְּנֵי בָנִים" וגו'. ואומר (משלי כ, כט) : "תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כְּחֶם וְהָדָר זָקֵנִים שִׁיבָה". ואומר (ישעיהו כד, כג) : "וְנָגַד זָקְנֵי כְבוֹד". רבי שמעון בן מנסיא אומר : אלו שבע מדות שִׁמְנו חֲכָמִים בְּצַדִּיקִים - כֵּלָן נִתְקִימוּ בְּרַבִּי וּבִבְנָיו.

יא,ה הבא במחֲתָרְתָּ, אם בא להרוג - מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ. לטול מִמּוֹן - אין מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ. סֶפֶק בא להרוג וסֶפֶק בא לטול מִמּוֹן - אין מְצִילִין, שְׁנֵאמַר (שמות כב, ב) : "אִם זֶרְחָה הַשֹּׁמֵשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ". וכי עָלָיו בְּלִבְדָּ חֲמָה זֹרְחָתָּ? וְהֵלֵא עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הִיא זֹרְחָתָּ? אֵלֶּא מָה זִרְיַחַת הַשֹּׁמֵשׁ שֶׁהוּא שְׁלוֹם לְעוֹלָם, אִף זֶה, כָּל זֶמֶן שֶׁאֵתָה יוֹדֵעַ שֵׁשׁ שְׁלוֹם הֵימָנוּ, בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה - אין מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ, וְכָל זֶמֶן שֶׁאֵין אֵתָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שְׁלוֹם הֵימָנוּ, בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה - מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ. יוֹתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב : הֵיוּ שָׁם כַּדִּי יֵינן וְכַדִּי שֶׁמֶן, וְשִׁבְרָן בְּשֻׁעָה שֶׁהוּא חֲתֵר - חֲתִיב. הָרוּדָף אַחֵר חֲבֵרוֹ - מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ. פִּיצַד מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ? קוֹטֵעַ אַחַד מֵאֲבָרָיו, אִם אֵין יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ - מְקַדִּים וְהוֹרְגוּ. הָרוּדָף אַחֵר הַזְּכוּר, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בְּשֻׁעָה - מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ. אַחֵר נֶעְרָה הַמְּאֹרְסָה, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בְּשֻׁעָה - מְצִילִין אוֹתָהּ בְּנִפְשׁוֹ. אַחַד נֶעְרָה מְאֹרְסָה, וְאַחַד כָּל עֲרִיּוֹת שְׁבַתוֹרָה - מְצִילִין אוֹתָן בְּנִפְשׁוֹ. אֲבָל אִם הִיתָה אֵלֶמְנָה לְכַהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוֹט - אֵין מְצִילִין אוֹתָהּ בְּנִפְשׁוֹ, וְשֶׁנֶּעֱבַד בָּהּ עֲבָרָה - אֵין מְצִילִין אוֹתָהּ בְּנִפְשׁוֹ, וְאִם יֵשׁ לָהּ מוֹשִׁיעִין - אֵין מְצִילִין אוֹתָן בְּנִפְשׁוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר : אִם אֲמַרְהָ : 'הִנִּיחוּ לוֹ' - מְצִילִין אוֹתָהּ בְּנִפְשׁוֹ. וּמִפְּנֵי מָה מְצִילִין אוֹתָן בְּנִפְשׁוֹ? שֶׁאִם הֵיוּ מוֹחִין בִּידָם - בָּאִים עַל עַסְקֵי נַפְשׁוֹתָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צְדוֹק אָמַר : הָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה - מְצִילִין אוֹתוֹ בְּנִפְשׁוֹ.

מסכת סנהדרין פֶּרֶק שְׁנֵים עָשָׂר

עֲקִיבָה : שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הִלְכוֹת הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שׁוֹנֶה בִּמְכַשְׁפָּה, וְלֹא לַמְדָּתִי מִמֶּנּוּ אֵלֶּא שְׁנֵי דְבָרִים. שְׁנֵים מְלַקְטִין קְשׁוּאִין, אַחַד לֹקֵט - פֶּטוּר. וְאַחַד לֹקֵט - חֲתִיב. הַעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה - חֲתִיב. הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם - פֶּטוּר. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה לֹא הָיָה וְלֹא עֲתִיד לִהְיוֹת. לָמָּה נִכְתָּב? אֵלֶּא לֹמַר דִּרְשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר : בְּדִין הוּא, הִבַּת וְלֹא הִבֵּן, אֵלֶּא גִזְרַת הַמֶּלֶךְ הָיָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, אֶפְלוּ הָעֵלָה עַל שְׁלַחְנוּ כְּשִׁלְמָה בְּשַׁעְתּוֹ - אֵין נַעֲשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, עַד שִׁיתֵּן לְתוֹךְ פִּי כְּשַׁעוֹר, אוֹ עַד שִׁיאֲכַל בַּחֲבֵרָה, שֶׁהוּא כִּיּוֹצֵא בּוֹ.

יא,ג בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, מִתְרִין בּוֹ בְּפָנֵי שְׁלֹשָׁה, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כא) : "וְתִפְשׁוּ בּוֹ" וגו' וְאָמְרוּ אֶל זָקְנֵי עִירוֹ - מִצְוָה בְּזִקְנֵי עִירוֹ. "בִּנְנוּ זֶה" - זֶה הָאִישׁ לָקָה בְּפָנֵיכֶם. דְּבַר אַחֵר : "בִּנְנוּ זֶה" - פָּרַט לְשִׁבְרָח וּבֹא מִשְׁהַגְדִּיל. "בִּנְנוּ זֶה" - פָּרַט לְשִׁמַּת אַחַד מִן הַדִּינִין. דְּבַר אַחֵר : "בִּנְנוּ זֶה" - מִלְּמַד שֶׁאַחַד מִן הָרֵאשׁוֹנִים מַצְטָרֵף עִם הָאֲחֵרוֹנִים, לְחִיבּוֹ מִיתָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה וְזָקֵן מִמָּרָא עַל פִּי בֵּית דִּין, וְהַמְסִית וְהַמְדִּיחַ, וְנִבְיֵא הַשֶּׁקֶר, וְעֵדִים זוֹמְמִין - אֵין מְמִיתִין אוֹתָן מִיד, אֵלֶּא מַעֲלִין אוֹתָן לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שְׁבִירושָׁלַיִם, וּמִשְׁמְרִין אוֹתָן עַד הָרָגֶל, וּמְמִיתִים אוֹתָן בְּרָגֶל, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים יז, א) : "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וַיֵּרְאוּ" וגו'; דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה : וְכִי נֶאֱמַר : "וְכָל הָעָם יֵרְאוּ וַיֵּרְאוּ", וְהֵלֵא לֹא נֶאֱמַר אֵלֶּא "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וַיֵּרְאוּ", לָמָּה מַעֲנִין דִּינוֹ שֶׁל זֶה? אֵלֶּא מְמִיתִין אוֹתוֹ מִיד, וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין לְכָל הַמְּקוֹמוֹת : אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, נִגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִיו, וְכָךְ וְכָךְ עֲשֶׂה, וְכָךְ וְכָךְ עֲשׂוֹ לוֹ.

יא,ד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשֶּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן : הַנּוֹי, וְהַכֶּחַ, וְהַעֲשֶׂר וְהַחֲכָמָה, וְהַשִּׁיבָה, וְהַתְּפָאֶרֶת, וּבָנִים לְצַדִּיקִים - נֵאִים לָהֶם וְנֵאֶה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (משלי טז, לא) : "עֲטַרְתָּ תִּפְאֶרֶת שִׁיבָה" וגו'. וְאָמַר (שם יז,

בחנק. עבר עברה שיש בה שתי מיתות - ממיתים אותו בחמורה שבהן. כל חיבי מיתות שבתורה, שאי אתה יכול להמיתו במיתה האמורה בהן, המיתו בכל המיתות, בין קלות בין חמורות, שנאמר (דברים יז, ט): "ובערת הרע מקרבך".

יבד, מתרין בו ושותק, מתרין בו והרכין בראשו, מתרין בו פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותו לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מתרין בו, וברביעית כונסין אותו לכפה. ונותנין לו לחם צר ומים לחץ. כיוצא בו, חיבי מלקות שלקו ושנו - מלקין אותן פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותן לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מלקין אותן, וברביעית כונסין אותן לכפה, ומאכילין אותן שעורים עד שכריסם נבקעת.

יבה הוסיפו, הפורק על, והמפר ברית, והמגלה פנים בתורה, וההוגה את השם באותיותיו, שאין לו חלק לעולם הבא. רבי עקיבא אומר: המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתה, ועושה אותו כמין זמר - אין לו חלק לעולם הבא. אבא שאול אומר משם רבי עקיבא: הלוחש על המכה ואמר (שמות טו, כו): "כל המחלה" כו' ורוקק - אין לו חלק לעולם הבא. ארבעה מלכים ירבעם, אחאב, אחז, מנשה אין להם חלק לעולם הבא. רבי אליעזר אומר: מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר (דברים ימים ב לג, ט): "ותפלתו והעתר לו", וכל חטאים ומעילות והמקומות אשר בנה בהם במות, והעמיד האשרה והפסילים לפני הכנעו, הנם כתובים על דברי חזזה - מלמד שנעתר לו, והביאו לחיי העולם הבא.

יבא, ואלו הן הנשרפין: הבא על אשה ובתה, ובת כהן עם זיקת הבעל. בא על אמה, ואחר כך בא על בתה, בא על בתה ואחר כך בא על אמה - חיב, לפי שלא למדנו לבתו מאונסתו, שתהא בשרפה, שנאמר (ויקרא כ, יד): "ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא", במי שיש לו בה לקוחין מדבר הכתוב, תלמוד לומר (ויקרא כא, ט): "ובת איש כהן" מכל מקום. נערה מאורסה ובת איש כהן שזנתה בסקילה. ורבי שמעון אומר: בשרפה. ונתה עם חמיה בסקילה, ורבי שמעון אומר בשרפה.

יבב שמעון התימני אומר: מה האגרוף הידוע לעדה ולעדים, אף אכן תהא ידועה לעדה ולעדים, פרט לשאבד האבן. אמר לו רבי עקיבא: אין לי אלא שאבד האבן. ומניין אפלו היתה תלויה אף היא, או מקל בבית דין, ויודעין הדינין שעל שוקו הכהו ועל צפור נפשו הכהו, הרי שדחאו מראש הבירה, ונפל ומת, הבא בירה לבית דין. ואם תאמר, יבאו בית דין ויראו את הבירה שנפלה, אומר אני, יחזרו הבעלים ויבנו אותה, אלא מה עדים נאמנים על כך, אף בדיני נפשות, הכל תלוי בעדים. נהערכה באחרות משערין את הקלה שבהן. אם יש בה כדי להמית - הרי זה חיב. ואם לאו - פטור. נפלה לאור ונשרפה או למים, ונמחית פטור. נתכונן להכות זה והכה את זה. רבי יהודה מחיב ורבי שמעון פוטר. ומודה רבי יהודה, שאם נתכונן להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעובדי כוכבים והרג את ישראל, לנפלים והרג את בן קימא שהן פטור.

יבג חיבי מיתות חמורות שנתערכו בחיבי מיתות קלות - ממיתין אותן בקלה שבהן. רבי יוסי אומר: קלה שבמיתות בחנק. וכן היה רבי יהודה אומר: נדון בזיקה הראשונה שבאה אליו. כיצד? הבא על חמותו, והיא אשת איש, היתה חמותו ואחר כך נעשית אשת איש - נדון בשרפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו - נדון

6 Jul	ראשון Sunday	י 10	בבלי: עבודה זרה יח ירושלמי: כתובות י תוספתא: סנהדרין ו ב"ר: מיכה ד-ה רמב"ם: מכירה כ	נץ החמה..... 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:19 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:40 סו"ז תפלה - מג"א. 10:07 שקיעה..... 8:29
7 Jul	שני Monday	יא 11	בבלי: עבודה זרה יט ירושלמי: כתובות יא תוספתא: סנהדרין ז ב"ר: מיכה ו-ז רמב"ם: מכירה כא	נץ החמה..... 5:33 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:20 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:40 סו"ז תפלה - מג"א. 10:07 שקיעה..... 8:29
8 Jul	שלישי Tuesday	יב 12	בבלי: עבודה זרה כ ירושלמי: כתובות יב תוספתא: סנהדרין ח ב"ר: נחום ג-ב רמב"ם: מכירה כב	נץ החמה..... 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:16 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:41	עלות השחר..... 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:40 סו"ז תפלה - מג"א. 10:07 שקיעה..... 8:28
9 Jul	רביעי Wednesday	יג 13	בבלי: עבודה זרה כא ירושלמי: כתובות יג תוספתא: סנהדרין ט ב"ר: נחום ג-ב חבוקק א רמב"ם: מכירה כג	נץ החמה..... 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:41	עלות השחר..... 4:21 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:41 סו"ז תפלה - מג"א. 10:07 שקיעה..... 8:28
10 Jul	המישי Thursday	יד 14	בבלי: עבודה זרה כב ירושלמי: כתובות יד תוספתא: סנהדרין י ב"ר: חבוקק ב-ג רמב"ם: מכירה כד	נץ החמה..... 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:17 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:40	עלות השחר..... 4:22 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:41 סו"ז תפלה - מג"א. 10:08 שקיעה..... 8:27
11 Jul	ששי Friday	טו 15	בבלי: עבודה זרה כג ירושלמי: כתובות טו תוספתא: סנהדרין יא ב"ר: צפניה א-ב רמב"ם: מכירה כה	נץ החמה..... 5:36 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:18 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:40	עלות השחר..... 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:42 סו"ז תפלה - מג"א. 10:08 שקיעה..... 8:27
12 Jul	שב"ק Shabbos	טז 16	בבלי: עבודה זרה כד ירושלמי: כתובות טז תוספתא: סנהדרין יב ב"ר: צפניה ג-ח רמב"ם: מכירה כו	נץ החמה..... 5:36 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:18 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:40	בלק, פרק ו עלות השחר..... 4:23 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:42 סו"ז תפלה - מג"א. 10:08 שקיעה..... 8:27

דְּעוּרְוִיטָעֵר דִּיך פֿון רְשָׁעִים אַז דו זאַלסט נישט ווערן געשטראַפֿט אינאיינעם מיט זיי. ווער עס איז
מלמד זכות אויף א רשע, ווערט ער אויף אנגערופן א רשע. (ספר המדות אות הרחקת רשעים סימן ב' וסימן ו')